

®**Tulikivi**

Vuosikertomus 2018

www.tulikivi.com

Sisällys

Vuosi 2018 lyhyesti	4
Strategiset linjaukset	7
Tuoteryhmät	9
Toimitusjohtajan katsaus	12
Kasvu ja kannattavuus	15
Kivivarat ja varannot	19
Yhteiskuntavastuu	20
Vuoden 2018 kohokohtia	24
Hallinto	28
Johtoryhmä	30
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2018	32
Palkka- ja palkkioselvitys	36
Tietoja osakkeenomistajille	38
Vuosikooste	39
Tulikivi Oyj:n toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2018	40
Hallituksen toimintakertomus	41
Konsernitilinpäätös, IFRS	44
Taloudellista kehitystä kuvaavat sekä osakekohtaiset tunnusluvut	84
Tunnuslukujen laskentaperusteet	86
Emoyhtiön tilinpäätös, FAS	87
Tulikivi Oyj:n osakkeenomistajat ja johdon omistus	100
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	101
Tilintarkastuskertomus	102
Yhteystiedot	104

8

Tulisijat

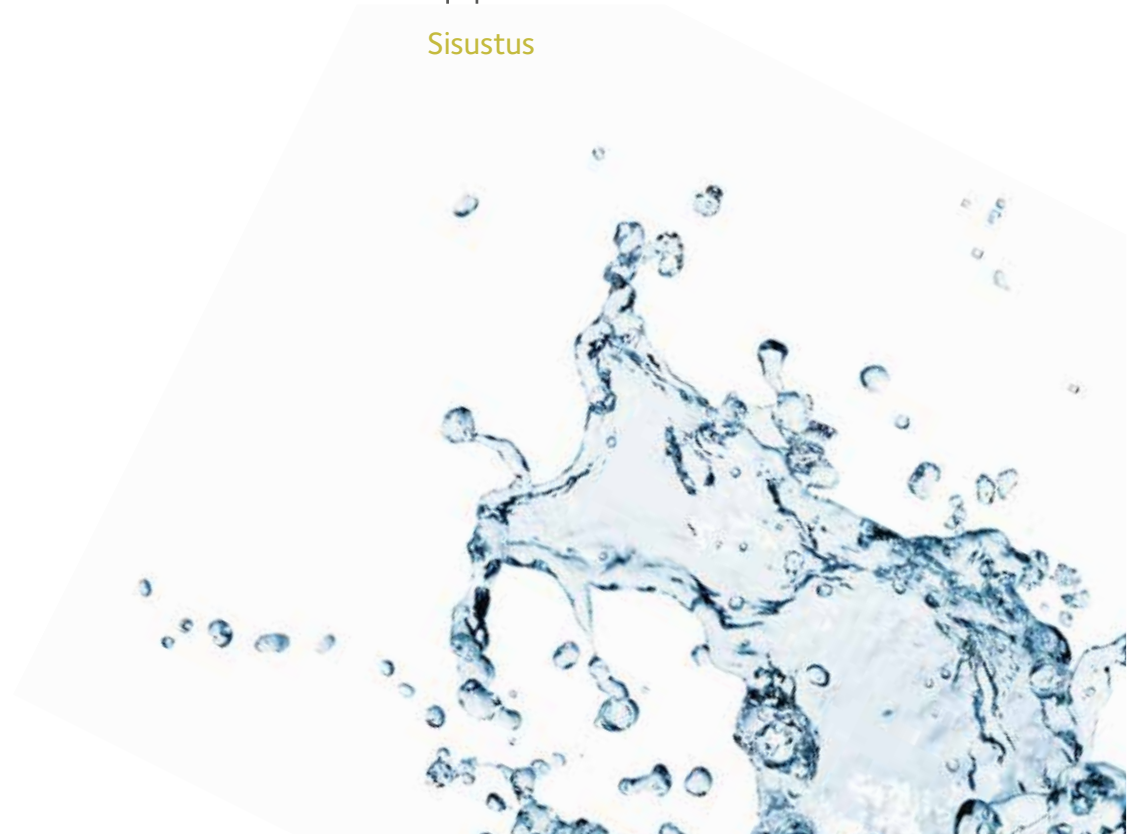
10

Sauna

11

Sisustus

Vuosi 2018 lyhyesti

Pörssinoteerattu perheyrittys Tulikivi Oyj on maailman suurin lämpöä varaavien tulisijojen valmistaja. Tulikivellä on kolme tuoteryhmää: Tulisijat, Sauna ja Sisustus.

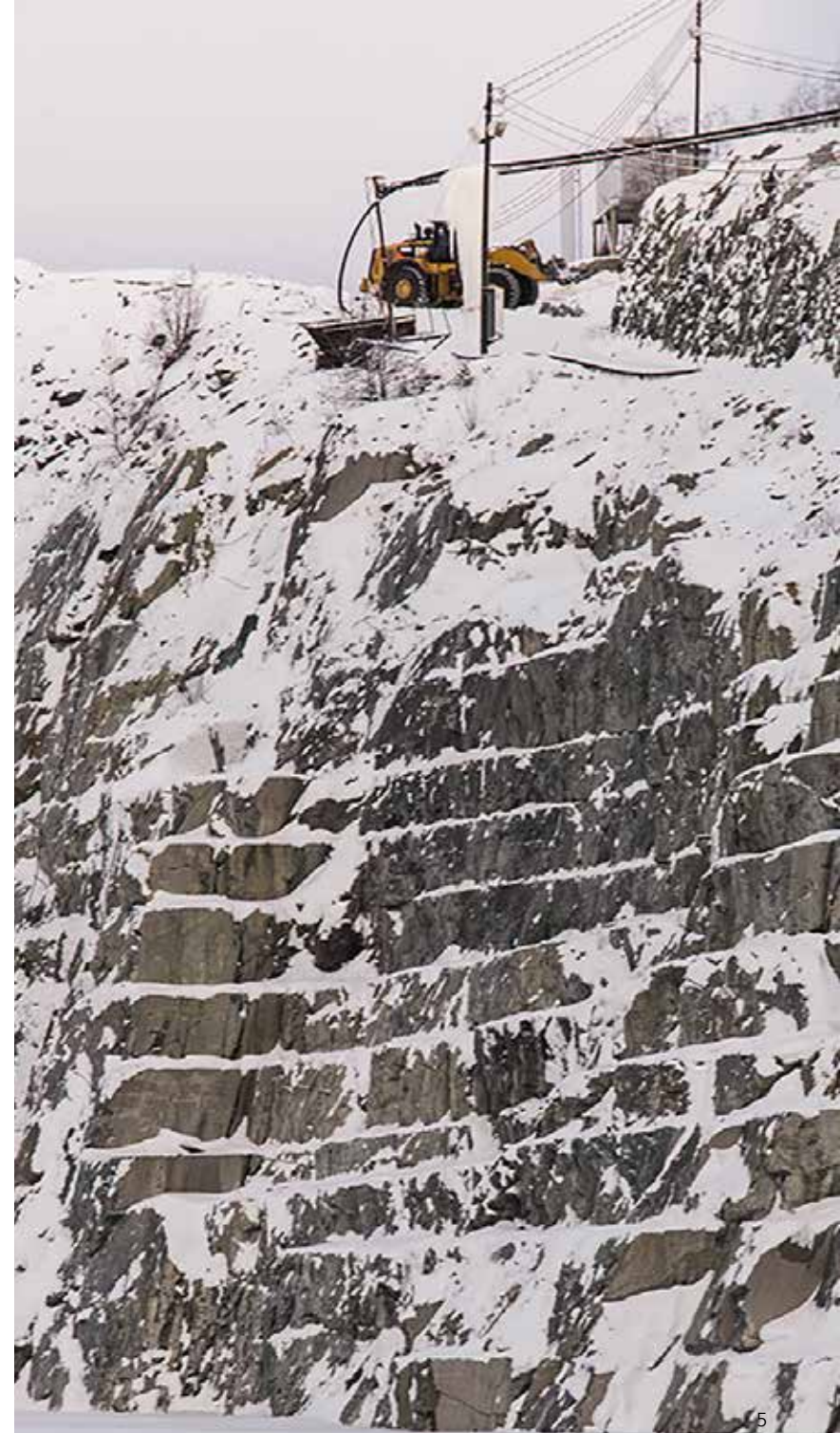
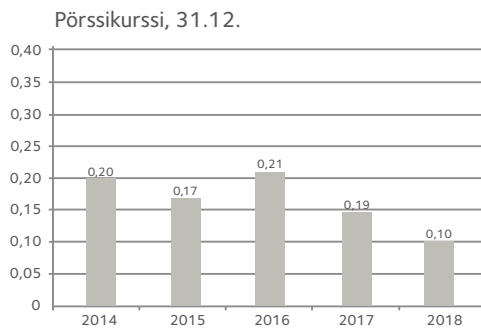
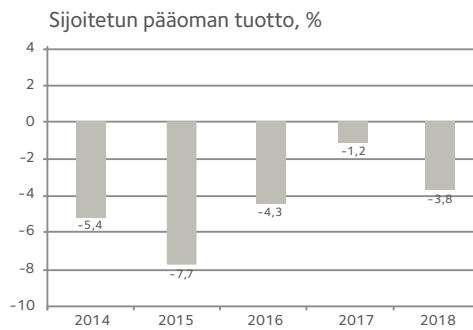
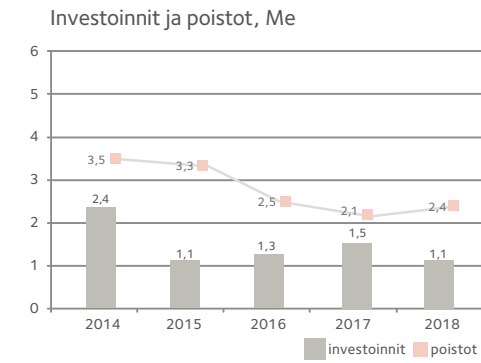
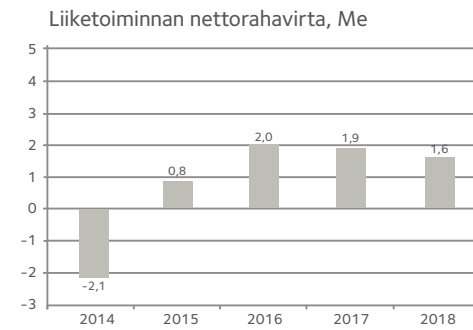
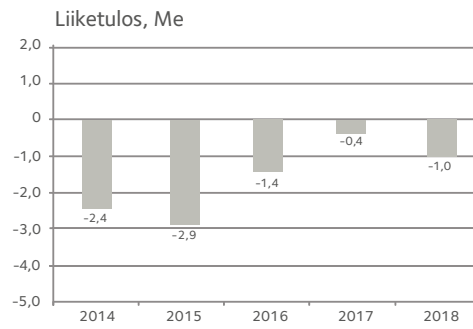
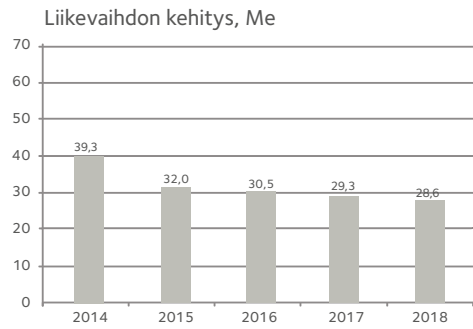
Tulikivi ja sen asiakkaat arvostavat hyvinvointia, sisustamista ja bioerogian hyötyjä. Tulikiven liikevaihto oli 28,6 Me (29,3 Me v. 2017), josta viennin osuus on yli puolet. Tulikivellä työskentelee noin 200 ihmistä.

Konserniin kuuluvat emoyhtiö Tulikivi Oyj, Tulikivi U.S. Inc ja OOO Tulikivi. Konserniyrityksiä ovat lisäksi Tulikivi GmbH ja The New Alberene Stone Company, Inc., joilla ei ole enää liiketoimintaa.

Tunnuslukujen laskentaperusteet s. 86

	2018	2017	Muutos, %
Liikevaihto, M€	28,6	29,3	-2,4
Liiketulos, M€	-1,0	-0,4	-179,3
Tulos ennen veroja, M€	-1,8	-1,2	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-3,8	-1,2	
Omavaraisuusaste, %	27,4	30,7	
Osakekohtainen tulos, €	-0,03	-0,02	
Osakekohtainen oma pääoma, €	0,16	0,19	
Osinko:			
A-sarjan osake, €	-	-	
K-sarjan osake, €	-	-	

Tulikivi tulevaisuudessa

- Tulikivi on varaavien tulisijojen markkinajohtaja maailmassa. Liikevaihtomme on vuonna 2018 noin 30 Me, josta viennin osuus on yli puolet
- Tulikiven Missio on tuottaa laadukkainta lämpöä luonnonläheisesti, esteettisesti ja elämyksellisesti maailman pohjoisimman tulisijatehtaan lämmitysosaamisella ja kokemuksella
- Tulikiven Visio on olla vuonna 2025 eurooppalainen kuluttajabrändi, joka tunnetaan aidolla luonnon kosketuksella varustettujen lämpöelämysten tuomisesta kaupungistuvaan asumiseen ja vapaa-aikaan.
- Tulikiven liikevaihdon kasvu painottuu vientiin ja uusiin mallistoihin sekä uudistuviin tuoteryhmiin.

Tuoteryhmät

Tulikivellä on kolme tuoteryhmää: Tulisijat, Sauna ja Sisustus.

Tulisijat

Tulisijat-tuoteryhmä muodostuu neljästä kuluttajalähtöisestä mallistosta.

Karelia-mallisto on muotoilullisesti ja polttoteknisesti sekä lämpöominaisuuksiltaan edistyksellisin varaavien takkojen mallisto, joka täyttää Keski-Euroopan vaativimpienkin asiakkaiden toiveet. Vuolukiven uusi pintakäsittelytekniikka korostaa tuotteiden modernia muotoilua. Polttotekniikaltaan ne täyttävät maailman tiukimmatkin vaatimukset. Mallistossa on ainutlaatuinen patentoitu pyörrepesäteknologia jonka ansiosta tulipesässä voi polttaa joko puuta tai pellettiä vapaavalintaisesti. Karelia-malliston lämmönluovutus on säädettävissä niin matalaenergiataloon kuin perinteiseen taloon sopivaksi. Karelia-malliston tuotteita voidaan ohjata uudella Senso-takkaohjaimella.

Pielinen-mallisto tuotteet pohjautuvat moderniin skandinaaviseen muotoiluun ja uuteen vuolukiven pintakäsittelytekniik-

kaan. Pielinen-malliston tuotteet ovat kompakteja ja helposti asennettavia. Ne soveltuvat erityisen hyvin Keski-Euroopan markkinoille sekä sellaisille markkinoille, joissa varaavien uunien tuntemusta ei ole. Tuotteiden erikoispiirre on monipuoliset luukkuratkaisut jotka kehitetään yhdessä yhteistyökumppanien kanssa.

Lisäksi Tulikivellä on viime vuosikymmenien suosikkimalleista muodostuva klassisen mallisto. Se muodostuu vuolukivisistä varaavista takoista, leivinuuneista ja helloista. Malliston tulisijojen vahvuuksia ovat klassinen muotoilu ja verrattomat lämmitysominaisuudet.

Tulikiven Kermansavi-mallisto on tyylikäs varaavien takkojen ja takkaleivinuunien mallisto jonka päämarkkinat ovat Suomessa ja lähialueilla. Kermansavi-malliston vahvuus on monipuolinen sisustukseen sopiva värivalikoima, korkea laatu ja sopivuus suomalaiseen rakennustapaan.

Kaikkien mallistojen suunnittelussa korostuu ajaton muotoilu, käytännöllisyys, innovatiivinen teknologia ja korkea laatu. Tu-

tekehityksessä panostetaan puhtaaseen palamiseen, ja siksi useimmat Tulikiven tulisijat ylittävät jo maailman tiukimmat päästönormit.

Vakiomallien ohella Tulikiven mittatilauspalvelusta on mahdollista tilata yksilöllisten toiveiden mukainen mittatilaustakka.

Mallistoja täydentävät lisäksi tulisijoihin liitettävät Tulikivi Green-tuotteet eli tulisijan käyttöä tehostavat pelletti-, ilmaja vesilämmitys- ja uuninohjausjärjestelmät, jotka soveltuvat erityisesti matalaenergia- ja passiivitalojen lämmitykseen.

Tulikivi on maailman suurin lämpöä varaavien tulisijojen valmistaja. Suomessa se on tulisijojen markkinajohtaja. Tulisijat-tuoteryhmän tuotteet ovat myynnissä yhtiön kaikilla markkina-alueilla Euroopassa, Pohjois-Amerikassa, Venäjällä ja Aasiassa. Asiakkaat ovat pääasiassa uudisrakentajia ja remontoijia, jotka arvostavat bioenergiaa lämmitysmuotona sekä puulämmityksen taloudellisia hyötyjä. Tulikiven tulisijoissa heihin vetoavat niiden ekologisuus, energiatehokkuus, esteettisyys, kestävyys ja miellyttävä lämpö.

NAAVA Nobile

Tulikivi Sauna

Tulikivi käynnisti Sauna-tuoteryhmän tuotannon vuonna 2011. Tuoteryhmän päätuotteita ovat sähkö- ja puukiukaat, joiden verhoilussa käytetään vuolukiven ja muiden luonnonkivien ohella keraamisia laattoja, valukiveä ja metalleja. Tulikivi valmistaa kiukaita myös savusaunoihin ja yhteisösaunoihin. Suuren kivitilan ansiosta Tulikivi-kiuas antaa aina miellyttävän pehmeät ja kosteat löylyt.

Kiukaiden turvallisuuteen ja muotoiluun panostaminen ovat Tulikivi-kiukaiden vahvuuksia. Uudenlainen, muista erottautuva muotoilu onkin saanut tunnustusta mm. Fennia Prize -palkinnon..

Sauna-tuotteita myydään Tulikivi-tuotemerkillä, ja niiden päämarkkina-alueita ovat Suomi, Venäjä ja Ruotsi. Sauna-tuoteryhmän oheistuotteina myydään kiuaskiviä, kiuasvaloja, lasisia kiuaskaulureita, vuolukivisiä sisustuskiviä ja laattoja sekä sähkökiukaan ohjauksyksiköitä, joilla saunan lämpötilaa voidaan säätää asteen tarkkuudella. Tulikiven sähkökiukaat voidaan liittää myös suoraan osaksi taloautomaatiojärjestelmää.

Tulikivi Sisustus

Sisustus-tuoteryhmän päätuotteita ovat luonnonkivistä ja komposiitista valmistetut tasot sekä kodin eri tilojen laatoitukset. Tulikiven sisustuskivimallisto on laaja.

Luonnonkivi on kodin rakentamisessa aito ja ajaton materiaali, joka soveltuu erinomaisesti niin keittiö- ja kylpyhuonetiloihin kuin lattioihin, seiniin ja portaisiin. Jokainen kivituuote on yksilöllinen ja ainutlaatuinen, ja luonnonkiviä voi yhdistellä lähes rajattomasti. Ekologisen ja paloturvallisen luonnonkiven käyttö sisustusmateriaalina nostaa myös kodin arvoa, sillä kivi kestää elämää paremmin kuin moni muu pintamateriaali.

Tulikivellä on lisäksi monipuolinen pihakivimallisto, josta löy-

tyvät tuotteet muun muassa käytävien ja patioiden laatoitukseen, istutusten reunustamiseen, muurien verhoiluun, portaisiin ja muuhun yksilölliseen piharakentamiseen.

Sisustus-tuoteryhmän merkittävin asiakasryhmä ovat kotimaiset keittiöliikkeet, joiden kanssa Tulikivi tekee yhteistyötä. Tuotteita myydään myös suoraan uudisrakentajille ja remontoijille, joita viehättävät Tulikiven sisustuskivien luonnonmukainen esteettisyys, ekologisuus ja kestävyys.

Sisustustuotteet valmistetaan pääosin Tulikiven omalla tehtaalla Espoossa, ja niiden päämarkkina-alue on Suomi. Vientituotteiksi valmistetaan erityisesti vuolukivisiä sisustuskiviä sekä pöytätaisoja projektikohteisiin.

Vuolukivilaatat ovat Tulikiven erikoisuus. Ne sopivat erityisen hyvin pesutilojen lattiaan, koska ne eivät ole märkänäkään liukkaita. Lattialämmityksessä tiloissa vuolukivelle ominainen lämmönvaraavuus on edukseen.

Toimitusjohtajan katsaus

Muutostyö jatkuu

Viime vuodet Tulikivi on toteuttanut rankkaa rakennemuutosohjelmaa toiminnan tervehdyttämiseksi. Yhtiö on vähentänyt velkojaan noin 12 miljoonalla eurolla vuodesta 2013 ja käyttänyt rakenteellisiin muutoksiin sekä saneerauskuuluihin noin 5 miljoonaa euroa. Lisäksi yhtiö on investoinut merkittävästi uuteen keraamiseen mallistoon, Karelia- ja Pielinen-mallistoihin sekä niiden tuotantoteknologiaan. Mallistot on otettu loppuasiakkaiden ja jälleenmyyjien keskuudessa hyvin vastaan, ja mahdollistavat kannattavan toiminnan. Suomussalmen talkkihankkeen myynnin tavoitteena on vahvistaa yhtiön vahvistaa rahoitusasemaa.

Liikevaihto ja vertailukelpoinen tulos edellisen vuoden tasolla

Tulikivi-konsernin liikevaihto vuonna 2018 oli 28,6 miljoonaa euroa (29,3 miljoonaa euroa 1-12/2017). Liiketulos vuonna 2018 oli -1,0 (-0,4) miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja -1,8 (-1,2) miljoonaa euroa, joihin sisältyi liikearvon arvonalennuskirjausta -0,5 (0,0) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liiketulos vuonna 2018 oli -0,5 (-0,4) miljoonaa euroa. Päämarkkina-alueilla tulisijojen kokonaismarkkinat laskivat vuoden 2018 aikana. Myös syksyn tulisijasesonki käynnistyi hitaasti pitkän ja lämpimän kesän jälkeen, mikä vaikutti liikevaihdon jäämiseen ennakoitua heikommaksi loppuvuonna. Kannattavuutta heikensi osaltaan varastojen purkamisen 1,2 miljoonalla eurolla. Kiinteiden kulujen säästöt toteutuivat ennakoitusti.

Suomen tulisijamarkkinassa kilpailu on edelleen kovaa

Kotimaan liikevaihto oli tilikaudella 12,9 (13,4) miljoonaa euroa eli 45,1 (45,6) prosenttia koko liikevaihdosta. Suomen tulisijamyyni laski, koska Suomeen ennustettu pientalorakentamisen kasvu ei toteutunut aiemmin arvioidulla tavalla ja tulisijojen saneerausmarkkinat laskivat. Uudistetut mallistot, jakelutiemuutokset ja tiivistynyt yhteistyö taloteollisuuden kanssa ovat mahdollistaneet markkinaosuuden nousun vuoden 2018 aikana julkaistuissa Rakenustutkimus RTS Oy:n tilastoissa.

Viennissä Tulikivi-tuotteiden myynti kasvaa

Viennin liikevaihto oli tilikaudella 15,7 (15,9) miljoonaa euroa eli 54,9 (54,4) prosenttia koko liikevaihdosta. Suurimmat vientimaat olivat Venäjä, Saksa, Ranska, Ruotsi ja Tanska. Viennissä uusien mallistojen ansiosta Tulikivi-tuotteiden myynti kuitenkin kasvoi Keski-Euroopan ja Skandinavian markkinoilla. Suurimman vientimaan Venäjän euromääräinen liikevaihto oli edellisen vuoden tasolla ruflan kurssin heikentymisestä huolimatta. Liikevaihto laski kamiinan verhouksivituotteissa. Uudet Karelia- ja Pielinen-takkamallistot ovat edelleen lisänneet selvästi jälleenmyyjien ja kuluttajien mielenkiintoa Tulikivi-tuotteita kohtaan Keski-Euroopassa. Niiden avulla on pystytty avaamaan uusia jälleenmyyntipisteitä sekä vanhoja aktivoimaan. Mallistojen myötä Tulikiven markkinaosuus on kasvanut Keski-

Euroopassa.

Mallistojen tuotteet pohjautuvat moderniin skandinaaviseen muotoiluun ja uuteen vuolukiven pintakäsittelytekniikkaan. Pielinen-malliston tuotteet ovat kompakteja ja helposti asennettavia. Ne soveltuvat erityisen hyvin Keski-Euroopan markkinoille sekä sellaisille markkinoille, joissa varaavien uunien tuntemusta ei ole.

Menestysmallistot täydentyvät

Konsernin investoinnit olivat tilikaudella 1,1 (1,5) miljoonaa euroa, joista merkittävä osa kohdistui tuotekehitykseen. Karelia-mallistoa on täydennetty uudella vaakaluukkuisella Saramo-mallilla sekä Senso-takkaohjaimella, joka helpottaa tulisijan käyttöä ja pienentää päästöjä. Lisäksi vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä markkinoille lanseerataan kolme uutta luukkutyyppeä suosittuun Pielinen-mallistoon.

Mittavat vuolukivivarannot

Yhtiöllä on hallussaan merkittävät vuolukivivarannot jotka soveltuvat tulisija-, sauna- ja rakennus- sekä sisustuskivituotteiden, kuten laattojen ja mosaiikkien valmistukseen. Yhtiöllä on hallussaan kaikkiaan 12,9 miljoonan kuutiometrin vuolukivivarannot, joista 9,0 miljoonalle kuutiometrille on olemassa louhintasuunnitelmat. Vuolukivivarantojen lisäksi yhtiöllä on arvionsa mukaan hallussa noin 20 miljoonan tonnin talkkivarannot, jotka sijaitsevat Suomussalmen tehtaan kaivospiirissä.

Talkkiprojekti etenee

Tulikivi julkisti keväällä 2017 päätöksensä tutkia Suomussalmen esiintymässä sijaitsevien talkkivarantojen hyödyntämismahdollisuuksia. Tulikivellä on Suomussalmen vuolukiviesiintymän yhteydessä talkkivarantoja, joiden arvioidaan soveltuvan talkin tuotantoon. Esiintymän talkkilaatujen on todettu vastaavan talkkipitoisuuden, talkin saannin ja vaaleuden osalta Suomessa aiemmin toteutettuja talkkihankkeita. Tulikivi arvioi aiemmin vuolukiven tuotantoa varten teettämiensä kairausten avulla sekä tuolloin saatujen testitulostensa perusteella Suomussalmen todennetun talkkimalmin määräksi noin 20 miljoonaa tonnia. Osana prosessia yhtiö tilasi helmikuussa 2018 Geologian Tutkimuskeskukselta kansainvälisen JORC-koodiston mukaisen virallisen malmiarvion osasta Suomussalmen Haaposen esiintymää. Ensimmäisessä vaiheessa malmiarvio kattoi noin 6 miljoonan tonnin osuuden talkkiesiintymästä. Sillä on varmistettu esiintymän rikastettavuus talkintuotantoa silmällä pitäen. Myönteisten tutkimustulosten myötä päätettiin JORC-selvitys laajentaa 12 miljoonaan tonniin. Kairaukset osoittivat esiintymän olevan pinta-alaltaan aiemmin arvioitua suuremman ja jatkuvan laadultaan ja volyymitaan yhtenäisenä nyt tutkittuun sadan metrin syvyyteen saakka. Lisäkairanäytteistä tehtävät GTK:n laboratoriotyöt ovat parhaillaan käynnissä ja niistä tehtävien raporttien arvioidaan valmistuvan alkuvuonna 2019. Vuoden 2018 aikana Suomussalmen talkki-

Helsinki, maaliskuu 3, 2019
Heikki Vauhkonen, toimitusjohtaja

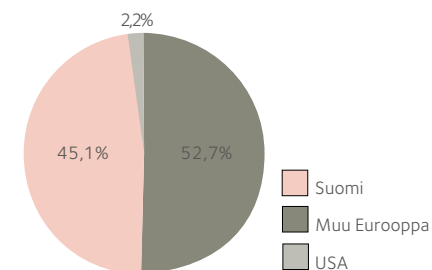

hankkeen selvitystyön tulokset ovat ylittäneet aiemmat arviomme. Suomussalmen esiintymän 12 miljoonaan tonniin laajentunut JORC-selvitystyö on todennut sen suurimmaksi tunnetuksi talkkiesiintymäksi Suomessa. Selvitystyön yhteydessä tehdyt tutkimukset ja kassavirtamallit ovat vahvistaneet käsitystämme siitä, että esiintymä voisi olla hyödynnettynä kannattava. Hanke on herättänyt myös mahdollisissa ostajakandidaateissa ja yhteistyökumppaneissa siinä määrin mielenkiintoa, että yhtiö palkkasi Initia Oy:n taloudelliseksi neuvonantajaksi esiintymän myyntiin lokakuussa 2018. Esiintymän myyntiprosessi etenee JORC-selvitystyön ennakoitua hitaammasta aikataulusta huolimatta.

Liikevaihto kasvaa ja kannattavuus paranee 2019

Karelia- ja Pielinen-mallistojen erinomaisesti onnistunut kehitystyö antaa mahdollisuuden markkinaosuuden kasvuun ja kannattavuuden parantumiseen vuonna 2019 sekä kotimaassa että viennissä.

Liikevaihdon jakauma
markkina-alueittain, %

Puulämmityksen tulevaisuuden näkymät

Euroopassa uusiutuvalla energialla voidaan korvata merkittävä osa fossiilisista polttoaineista pientalojen lämmityksessä

EU on asettanut vuodelle 2020 tavoitteet fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi uusiutuvalla energialla. Sen myötä myös puun ja pelletin käytölle on asetettu tavoitteet EU-tasolla. Suomessa puu on suurin uusiutuvan energian lähde.

Kuluttajaenergian hinta kääntyy nousuun markkinalähtöisesti tai verotuksen myötä

Energian hinta on keskeinen peruste tulisijojen hankinnalle niin kotimaassa kuin ulkomailla. Öljyn, kaasun ja sähkön hinnat ovat olleet poikkeuksellisen alhaisia talouslamasta johtuen. Tämä on osaltaan vaikuttanut tulisijamarkkinoiden kehitykseen. Taloustilanteen kehityksen ohella valtioiden veroratkaisut vaikuttavat energian hintaan. Erilaiset lisäverot kuten sähköverot ja öljylämmityksen veronkiristykset voivat kuitenkin nostaa energiahintaa. Myös reaaliaikainen hinnoittelu ja sähkönsiirtomaksut voivat nostaa energian kuluttajahintaa.

Varaava tulisija on matalaenergiataloille paras tulisijatyypipi

Varaavat uunit tunnetaan käytännöllisyydestään ja hyvästä lämmityskyvystään perinteisissä taloissa. VTT:n vuonna 2014 tekemän tutkimuksen mukaan perinteisten talojen ohella varaava uuni on paras tulisijatyypipi moderneihin matalaenergiataloihin. Molemmissa talotyypeissä yli 50 prosenttia vuotuisesta lämpöenergian tarpeesta voidaan tuottaa yhdellä varaavalla uunilla. Tämä johtuu siitä, että varaava uuni luovuttaa lämmön huoneisiin tasaisella ja verrattain alhaisella teholla. Kamiinat ja takkainseritit tuottavat matalaenergiatalon tarpeeseen liian korkean hetkellisen tehon, minkä vuoksi lämpötila huoneistossa nousee nopeasti liian korkeaksi ja lämpö joudutaan tuulettamaan ulos. Vuodesta 2018 alkaen varaavan uunin vuosihyötysuhteeksi voidaan Suomessa lukea 3000 kw/h aiemman 2000 kw/h sijaan. Tämä parantaa varaavan tulisijan kilpailukykyä muihin lämmitysmuotoihin nähden tarjomalla edullisen lämmitysratkaisun myös uusiin taloihin.

Puunpolton sallitut päästötasot on määritelty EU:ssa

Vuonna 2014 EU:ssa määriteltiin tulisijojen sallitut päästötasot, jotka tulevat voimaan vuonna 2022. Tulikiven vientimallisto täyttää nämä vaatimustasot jo nyt. Suomen päästövaatimukset ovat tänä päivänä alhaiset ja tulevat kiristymään olennaisesti kun uudet säännökset astuvat voimaan.

Puun pienpolto on ainoa muista energialähteistä riippumaton energiamuoto

Tulisijat ovat tärkeä osa Suomen ja Euroopan huoltovarmuutta. Tulisijat tuottavat ainoana energia lähteenä lämpöä muista energialähteistä riippumatta. Ne ovat on tärkeä osa yhteiskunnan kriisivalmiutta energian saatavuuden ja -jakelun poikkeustilanteissa.

Trendit

- Kaupungistuminen luo kysyntää uusille tuotteille ja palveluille.
- Ostamisen helppous korostuu kuluttajien hankintapäätöksissä.
- Uusiutuvan energian suosio kasvaa.
- Kuluttajat panostavat henkilökohtaiseen hyvinvointiin, terveyteen ja elämyksiin.

Kasvu ja kannattavuus

- **Liikevaihdon kasvattaminen kohderyhmää laajentamalla**
  - Kaksi eri kohderyhmää sekä modernit että perinteiset kuluttajat
  - Asiakkaiden kanssa yhteistyössä suunnitellut mallistokokonaisuudet kuten Karelia- ja Pielinen-mallistot
- **Liikevaihdon kasvattaminen selkeällä tuotekonseptilla**
  - Tehokkaampi myynti- ja markkinointi aitojen erottuvuustekijöiden ansiosta
  - Tehokkaampi myynti nopeammin omaksuttavan malliston ansiosta
- **Supistetaan yksittäisten tuotteiden määrää nykyisestä**
  - Parannetaan valmistehokkuutta
  - Vähennetään kiinteitä kuluja pienemmän tukitoimintojen määrän ansiosta
- **Modulaarinen mallisto**
  - Edullisemmat alihankintaosien hinnat
  - Pienemmät varastot

Tulikivi Oyj:n osakkeenomistajat ja johdon omistus 31.12.2018

Yhtiön 10 suurinta osakkeenomistajaa osakemäärän mukaan Lukuun ottamatta hallintarekisteröityjä osakkeita.	K-osakkeita	A-osakkeita	Osuus osakkeista, %
1. Vauhkonen Heikki	5 809 500	1 064 339	11,48
2. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo		4 545 454	7,59
3. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen		3 720 562	6,21
4. Elo Eliisa	477 500	2 631 036	5,19
5. Toivanen Jouko	100 000	2 431 259	4,23
6. Suomen Kulttuurirahasto SR	100 000	2 158 181	3,77
7. Skandinaviska Enskilda Banken Ab (Publ) Helsingin sivukonttori		1 856 314	3,10
8. Mutanen Susanna	846 300	797 500	2,75
9. Danske Bank A/S Helsinki Branch		1 621 748	2,71
10. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia		1 515 151	2,53
Yhtiön 10 suurinta osakkeenomistajaa äänimäärän mukaan Lukuun ottamatta hallintarekisteröityjä osakkeita.	äänet/K-osakkeet	äänet/A-osakkeet	Osuus äänimäärästä, %
1. Vauhkonen Heikki	58 095 000	1 064 339	45,86
2. Mutanen Susanna	7 975 000	846 300	6,84
3. Elo Eliisa	4 775 000	2 631 036	5,74
4. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo		4 545 454	3,52
5. Vauhkonen Mikko	3 975 000	343 810	3,35
6. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen		3 720 562	2,88
7. Toivanen Jouko	1 000 000	2 431 259	2,66
8. Suomen Kulttuurirahasto SR	1 000 000	2 158 181	2,45
9. Skandinaviska Enskilda Banken Ab (Publ) Helsingin sivukonttori		1 856 314	1,44
10. Danske Bank A/S Helsinki Branch		1 621 748	1,26

Yhtiön hallituksen jäsenillä ja toimitusjohtajalla on määräysvallassaan yhteensä 5 810 000 K-osaketta ja 1 557 056 A-osaketta eli 46,26 % yhtiön äänivallasta.

Kivivarat ja varannot

Strategiansa mukaisesti Tulikivi Oyj panostaa siihen, että yhtiöllä on hallinnassaan parhaat mahdolliset vuolukivivarannot. Yhtiö on tutkinut vuolukivivarantoja systemaattisesti yli 40 vuoden ajan käyttäen mm. Geologian Tutkimuskeskuksen asiantuntijapalveluita. Tutkimustyön tavoitteena on tutkia tarkemmin nykyisiä vuolukivivaroja sekä etsiä uusia vuolukiviesiintymiä.

Tulikivi Oyj:n kivivarantojen yhteismäärä on noin 12,9 milj. m³. Tutkitut esiintymät sijaitsevat Nunnanlahdessa, Kuhmossa, Paltamossa ja Suomussalmella. Voimassa olevia kaivospiirejä on 8 kpl: kaksi Suomussalmella, yksi Kuhmossa, yksi Paltamossa ja neljä Juuassa. Kaivospiirien yhteispinta-alalta on 340 hehtaaria. Tällä hetkellä vuolukiveä louhitaan ja tuotteita valmistetaan sekä Nunnanlahdessa että Suomussalmella. Esiintymätutkimukset vuoden 2018 aikana ovat keskittyneet Suomussalmeen. Potentiaalisten esiintymien selvitystyöt ja nykyisten esiintymien tarkennukset jatkuvat vuonna 2019.

Kivivarojen käyttö säästeliästä

Maantieteellisesti louhinta rajoittuu pienille alueille verrattuna esimerkiksi avohakkuisiin. Konsernin kaikista louhoksista louhitaan yhteensä keskimäärin noin 70 000 kuutiometriä vuolukiveä vuosittain. Tästä noin 15 000 – 20 000 kuutiometriä päättyy kolmelle vuolukivi-tehtaalle. Esiintymien ulkopuolista sivukiveä

louhitaan 50 000 – 70 000 kuutiometriä vuosittain. Myös maata joudutaan ajoittain siirtämään louhosavausten yhteydessä, jotta esiintymään päästään käsiksi. Kun louhos suljetaan, alue saatetaan yleisen turvallisuuden edellyttämään kuntoon ja louhoksen läjitysalue maisemoidaan. Tulikiven ympäristöstrategian mukaisesti tärkeää on luonnonvarojen säästeliäs käyttö. Raaka-aineen kokonaisuannon parantamiseen vaikutetaan tuotantoteknologian kehittämällä sekä tuotekehityksellä huomioiden raaka-aineen ominaisuudet. Tulikiven strategisena tavoitteena ovat riittävät raaka-ainevarannot vuosikymmeniksi eteenpäin.

Toiminnan ympäristönäkökohtia

Vuolukiven irrottaminen tapahtuu sahaamalla. Irrottaminen ei vaadi kemiallista käsittelyä, eikä louhinnassa käytetä kemikaaleja. Kiven louhinnassa käytetyt sahat toimivat sähköllä eikä niissä käytetä jäähdytysvettä. Terien voiteluaineena käytetään ainoastaan

rypsi- tai mäntyöljyä. Louhokseen tulevat sadevedet johdetaan pumppaamalla mittauskaivojen kautta laskeutusaltaisiin. Vesinäytteet otetaan kolme kertaa vuodessa toiminnan ympäristövaikutusten seuraamiseksi. Pölyn leviäminen estetään mm. kastelamalla. Irrottamisesta syntyvä melu on pääasiassa sahaus- ja koneääntä. Louhinnan meluarvot ovat sallittujen rajojen alapuolella. Sivukivenlouhinta-rajäytyksiä tehdään keskimäärin 2–4 kertaa kuukaudessa.

Louhintaprosessi on ympäristö- ja kaivoslupien mukaista

Tulikiven toiminnan keskeisiä tavoitteita ovat turvallinen ja terveellinen työympäristö, luon-

nonvarojen säästeliäs käyttö sekä louhinta- ja tuotantoprosessien hallinta ympäristövaikutusten minimoimiseksi. Tulikivi huomioi ympäristönäkökohdat niin raaka-aineen hankinnassa, tuotannossa kuin lopputuotteissakin ja seuraa toimintansa ympäristövaikutuksia viranomaisten hyväksymien tarkkailuohjelmien mukaisesti. Tulikivellä on tuotantokokonaisuuteen liittyvät ympäristö- ja kaivosviranomaisien myöntämät luvat sekä lupa räjäytysaineiden hankkimiseen, säilyttämiseen ja käyttöön.

Ympäristö- ja yhteiskuntavastuu

Tulikiven toimintaa ohjaa yhtiön arvomaailma, jonka mukaisesti yritys noudattaa toiminnassaan lakeja ja säädöksiä ja toimii vastuullisesti suhteessa yhteiskuntaan, ympäristöön ja sidosryhmiinsä. Tulikivelle tärkeitä sidosryhmiä ovat asiakkaat, henkilöstö, osakkeenomistajat, rahoittajat ja muut yhteistyökumppanit niin Suomessa kuin ulkomailla.

Ympäristövastuu

Ympäristötyön päämääränä on luonnonvarojen säästeliäs käyttö sekä prosessien ja tuotteiden hallinta niin, että ne kuormittavat mahdollisimman vähän ympäristöä. Tuotteiden ja toiminnan turvallisuus ja laadukkuus on määritelty yrityksen laatu-, ympäristö-, työterveys- ja työturvallisuuspolitiikassa. Tulikivelle on myönnetty ISO9001-laatusertifikaatti. Ympäristö- ja turvallisuustyötä kehitetään jatkuvasti standardien ISO 14001 ja OHSAS 18001 mukaiseen suuntaan. Tulikivellä tehdään pitkän tähtäimen tuotekehitystä ympäristöystävällisten tuotteiden kehittämiseksi. Tuotteiden on oltava mahdollisimman pitkäikäisiä sekä turvallisia käyttää, ja niiden on kuormitettava ympäristöä mahdollisimman vähän tuotteen kaikissa elinkaaren vaiheissa. Tutkimuksen ja tuotekehityksen

päämääränä on tarjota luotettavaa tietoa tuotteidemme valmistuksen ja käytön aikaisista ympäristövaikutuksista sekä parantaa eko- ja materiaalitehokkuutta. Materiaalitehokkuusajattelun mukaisesti Tulikivi mm. hyödyntää keraamisten uunien raaka-aineena muun keramiikkateollisuuden sivutuotteita. Tuotteisiin käytettäviä materiaaleja ja komponentteja testataan säännöllisesti, ja tuotteiden on läpäistävä tyyppihyväksyntätestit. Vuolukivi on esimerkiksi hyväksytty elintarvikkeiden kanssa tekemisissä olevaksi aineeksi. Pyrimme toiminnallamme lisäämään myös tavarantoimittajien tietoisuutta ympäristövastuista ja toimimaan kestävä kehityksen periaatteita noudattaen. Valmistusketjussa tuotteen ympäristövaikutuksista olennaisen osan muodostavat mate-

riaalivalinnat, energiankulutus ja kuljetusmuodot. Bioenergiaa käyttävän tulisijan käyttö sähköä korvaavana lämmitysmuotona vähentää energian tuottamisen CO₂-päästöjä, ja tulisijan valmistuksen aikainen hiilijalanjälki nollautuu. Tulikivi-uunit alittavat maailman tiukimmat päästönormit (BimSchV), ja tutkimusta puhtaamman palamisen puolesta jatketaan.

Tulikivi Oyj:n kaikilla toiminnassa olevilla lounhosilla ja tehtailla on voimassaolevat kaivos- ja ympäristöluvut. Louhinnassa ja siihen liittyvissä toiminnoissa noudatetaan luonnonkivituotannossa tunnistettuja parhaita ympäristökäytäntöjä. Louhostoiminnan vaikutuksia ympäristöön seurataan noudattaen viranomaisten hyväksymiä tarkkailuohjelmia. Louhosille on laadittu toimintaperiaateasiakirja, jonka mukaisesti tehdään säännöllisesti toiminnan riskianalysit huomioiden sekä turvallisuus- että ympäristönäkökohdat. Maise- moiteja tehdään normaalin louhostoiminnan osana ja toimintansa lopettaneilla lounhosilla. Tehtailla käytetään raaka-aineina mm. vuolukiveä, luonnonkiveä ja keramiikkaa. Kiven työstössä ei käytetä eikä tuotannossa synny ympäristölle vaarallisia aineita. Tehtailla käytetään suljettua prosessivedenkiertoa. Oman toimintansa kehityskohteiksi Tulikivi on valin-

nut energiatehokkuuden parantamisen ja jätehuollon edelleen kehittämisen. Energiatehokkuutta parannetaan EK:n energiatehokkuuden puitesopimuksen mukaisesti pyrkimällä vastaamaan kansalliseen energia- ja ilmastostrategiaan noudattaen Suomen kansainvälisiä sitoumuksia ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä. Tulikivi on ollut mukana energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmissa vuosina 2008-2016 noudattaen ohjelmaan kirjattuja toimenpiteitä. Sopimusjärjestelmän toiminnallisena tavoitteena on yrityksen oman energian käytön tehostaminen vähintään yhdeksällä prosentilla tehtais- sa ja muissa kiinteistöissä sekä energiatehokkuuden jatkuva parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen. Jätehuoltoa kehitetään Tulikiven kaikissa toimipisteissä ottamalla käyttöön lajitte- lujärjestelmä, jonka päämääränä on kaatopaikalle menevien sekajätteiden vähentäminen ja jätteiden ohjaaminen mahdollisimman pitkälti energia- ja hyötykäyttöön. Kierrätettävissä olevat jätteet kierrätetään (mm. pahvit ja paperit) normaalin jätehuollon kautta. Tulikivi on liittynyt Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy:öön sekä kuuluu Sähkö- ja elektro- niikkalaitteiden tuottajayhteisöön.

Taloudellinen vastuu

Tulikiven toiminnalla on vaikutusta useille sidosryhmille: asiakkaille, tavarantoimittajille ja palvelujen tarjoajille, henkilöstölle, sijoittajille ja julkiselle sektorille. Vuonna 2018 toiminnan suorat taloudelliset vaikutukset näille eri sidosryhmille muodostuivat seuraavasti: Asiakkaiden tuottama liikevaihto oli 28,6 (29,3) miljoonaa euroa. Liikevaihto koostui asiakkaille myydyistä Tulikivi- ja Kermansaviuuneista, luonnonkivituotteista, kiukaista sekä tuotteisiin liittyvien palvelujen myynnistä. Tavaroiden ja puolivalmisteiden toimittajille

maksettiin 7,5 (6,0) miljoonaa euroa ja palvelujen tarjoajille 9,4 (10,9) miljoonaa euroa. Koneista ja laitteista maksettiin 0,2 (0,6) miljoonaa euroa.

Henkilöstön palkkojen ja palkkioiden osuus oli 8,6 (9,1) miljoonaa euroa, ja näitä vastaavat eläkevakuutusmaksut ja muut vakuutusmaksut olivat 1,7 (2,0) miljoonaa euroa. Rahoittajille maksettiin korko- ja muita rahoituskuluja nettona 0,7 (0,8) miljoonaa euroa. Osakkeenomistajille ei maksettu osinkoa vuodelta 2018, eikä vuodelta 2017.

Sosiaalinen vastuu

Tulikivi on vastuullinen työntäjä ja sen valmistamat tuotteet ovat turvallisia, ammattitaidolla valmistettuja.

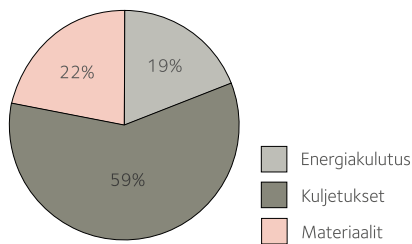
Henkilöstön sitoutuminen työhön ja hyvä ammattitaito varmistavat tuotteiden laadun. Kokonaistoimituksen onnistumisen takaa asi-antunteva uunimestari-, asentaja- ja myyntiverkosto.

Tulikivi-konsernin henkilöstömäärä oli tilikaudella keskimäärin 200 (208 vuonna 2017) henkilöä. Keskimääräinen henkilömäärä on laskettu työssäoloajalta. Henkilöstön määrää sopeutettiin menekin kehityksen mukaiseksi pääasiassa määräaikaisin lomautuksin.

Henkilöstön koulutus painottui nykytilanteen hallintaan. Tähän liittyvät lainsäädännön tai muiden säännösten (esim. GDPR) vaatiman osaamisen hankkiminen sekä ensiapu- ja työturvallisuuskoulutukset. Työssäoppiminen on edelleen merkittävin oppimisen muoto yrityksessä. Oppisopimuskoulutusta käytetään enenevässä määrin ja vuoden lopussa koulutuksessa oli kolme työntekijää.

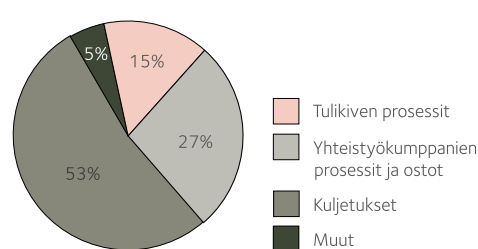
Uunimestareiden, asentajien ja myyntiverkoston ammattitaitoa ylläpidetään järjestämällä vuosittain koulutusta ajankohtaisista asioista. Myyntiverkostolle suunnattiin teknistä myyntikoulutusta sekä myyntivalmen-

Tulikiven oman tuotannon hiilijalanjäljen muodostuminen

(laskettu v. 2010)
British Standard PAS 2050

Tulikivi-tulisijan elinkaaren hiilijalanjälki

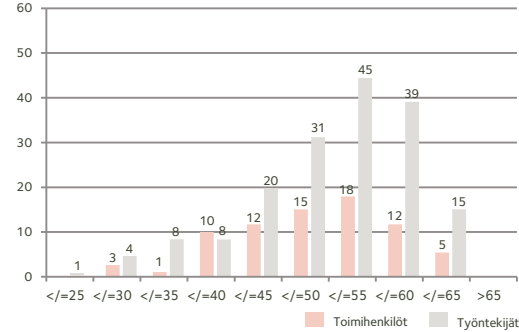
Hiilikvivalentti laskettiin vuolukivikiloa kohti ja on 0,612 CO2 eqv kg/kg

nusta. Lisäksi järjestettiin koulutusta verkon hyödyntämisestä myyntityössä ja asiakaspalvelussa sekä tietosuojaa-asioissa. Työterveyshuollon painopiste on ennaltaehkäisevässä toiminnassa, mutta myös työterveyspainotteinen perustason sairaanhoito kuuluu työterveyshuoltoon. Käytössä olevan varhaisen tuen mallin mukaisesti työ- kuntokeskusteluja käydään säännöllisesti sairauspoissaoloista 40 sairauspoissaolotun- nin välein 12 kuukauden seurantajaksolla. Työpaikkaselvityksiä on toteutettu eri paik- kakunnilla yhteistyössä työterveyshuollon ja työterveyslaitoksen kanssa. Aloitetoiminnassa saatiin vuonna 2018 uu- sia aloitteita 72 (81) kappaletta. Tapatur- mataajuus oli 22 (23) tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohden.

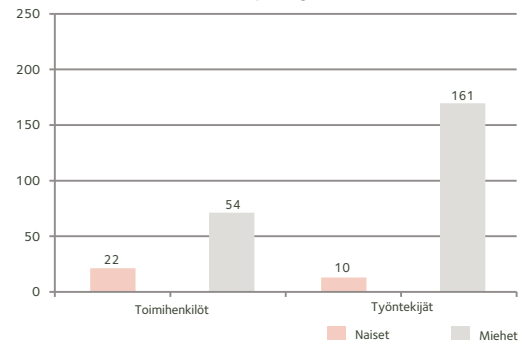
Yhteisöllisyys

Tulikivi Oyj on jäsen useissa järjestöissä ja foorumeissa kuten Kauppakamari, Kiviteol- lisuusliitto, Lasikeraaminen teollisuus Lt ry, Nuohousalan Keskusliitto, Perheyritysten liitto, Rakennustuoteteollisuus RTT, Sisäil- mayhdistys, Suomalaisen Työn Liitto, Suo- men Yrittäjät, Tulisija- ja savupiippuyhdistys TSY, TTS-Työtehoseura, Suomen Lähiener- gialiitto ry.

Henkilökunnan ikäjakauma 31.12.2018

Henkilökunnan sukupuolijakauma 31.12.2018

Karelia-takkamallisto täydentyi leveäluukkuisella Saramolla

Maailmalla kauppansa tekevä Karelia-takkamallisto laajeni uudella leveäluukkuisella mallilla. Saramo-takan tulipesään mahtuu hiillokselle kypsymään vaikka pitkä lohifilee.

Leveydeltään 75 senttimetrin vaakaluukku on levein mitä varaavista takoista löytyy. Tulipesässä voi polttaa joko klapeja tai pellettejä vaikka vuorotellen, ilman pellettien polttoko-

ria. Takan pintaverhoiluksi on tarjolla neljä erilaista vuolukivipintaa. Vaihtoehtoina on vesikäsitellyllä tummaksi karhennettujen Nobile-vuolukivilaattojen ja kohokuvioiden Grafia-vuolukivilaattojen lisäksi perinteistä sileää sekä vaakauritettua vuolukiveä. Luukun linjaa noudatteleva laattajako tekee kokonaisuudesta visuaalisesti levollisen.

Pysäyttävän laaja liekkiäkymä

Tällä hetkellä 14 takkaa sisältävän malliston on suunnitellut Tulikiven Design Manager Mika Moilanen. – Saramon erikoisuutena on

poikkeuksellisen leveä, vaakamallinen luukku. Muodoltaan tv-ruutua muistuttava tulinäkömä on katseenvangitsija, jonka ääressä kelpaa rentoutua. Näin leveää luukkuu ei ole varaavissa takoissa aiemmin nähty. Luukun koko on 75 x 45 senttimetriä, Mika Moilanen mainitsee.

Polttotekniikka on hiottu Karelia-sarjan takoissa huippuunsa. Siksi niiden tulipesässä myös pelletti palaa komealla, isolla liekillä. Pelletin polttamiseen ei tarvita erillistä koria, vaan ne voi laittaa suoraan tulipesään aivan kuin klapit.

– Tulipesää kannattaa käyttää hyödyksi myös takkakokkaukseen. Karelia-takat on suunniteltu ruoanlaittoa ajatellen. Mukana tulee jallallinen metalliritilä, jonka päälle ruokaa voi nostaa kypsymään hiillokselle tai jälkilämpöön, Moilanen suosittelee.

Tulikivi Senso – Uusi älysovellus auttaa takkapuuta palamaan puhtaammin

Puun pienpolton päästöistä on käyty vilkasta keskustelua. Takan puhtaaseen palamiseen voi vaikuttaa sillä, miten ilmaa päästetään tulipesään palamisen eri vaiheissa.

Harva kuitenkaan jaksaa tai osaa vahtia ilmansäädintä riittävän tarkkaan. Tulikivi on kehittänyt ratkaisuksi Senso-takkaohjaimen,

joka automatisoi takan ilmanohjauksen. Ilmansäädin liikkuu automaattisesti palovaiheiden mukaan ja varmistaa sopivan ilmamäärän. Järjestelmän sähköinen ohjaus toimii takkaan asennettujen mittausantureiden avulla. Takkaohjaimen kuuluu lisäksi älylaitesovellus, joka neuvoo käyttäjää lämmittämään oikein. Se kertoo, milloin puuta kannattaa lisätä ja milloin lämmittäminen kannattaa lopettaa. Senso-takkaohjaimen voi asentaa Tulikiven Karelia-sarjan varaaviin takkoihin.

– Tulikivi Senso -takkaohjain ei ole kaukosäädin, jolla ohjataan takkaa. Paremminkin se on keksintö, joka ohjaa takan lämmittäjää puuta säästävään lämmitystapaan. Järjestelmä hoitaa itsenäisesti takan ilmanohjauksen, jolla on iso vaikutus puunpolton päästöihin. Se avaa ja sulkee ilmansäädintä automaattisesti palovaiheiden mukaan. Tämä varmistaa puun puhtaan palamisen, kertoo Tulikiven toimitusjohtaja Heikki Vauhkonen.

Puun pienpoltoista syntyy eniten pienhiukkasia silloin, kun puu ei pala puhtaasti. Uusissa takoissa on panostettu edistyneeseen poltotekniikkaan, joten niissä palaminen on lähitökohtaisesti puhtaampaa. Esimerkiksi Karelia-sarjan takat läpäisevät jo nyt vuonna 2022 voimaan tulevat päästönormit.

Puhtaaseen palamiseen vaikuttaa myös se, minkä verran ja mitä kautta tulipesään ohjataan ilmaa palamisen eri vaiheissa. Arinan kautta tulevaa ilmaa tarvitaan runsaasti sytytysvaiheessa sekä hiillosvaiheessa, jolloin maksimimäärä arinailmaa polttaa hiilloksen nopeasti pois. Palamisvaiheessa arinailmaa rajoitetaan, ja toisiilmaa johdetaan täysillä liekkien kärkiin, eli puu- tai pellettipanoksen yläpuolelle.

– Jotta palamisprosessi olisi mahdollisimman vähäpäästöinen, Senso-takkaohjain pyrkii ohjaamaan käyttäjää oikeaoppiseen takan lämmittämiseen. Se ilmoittaa, milloin on oikea aika lisätä puuta ja milloin lämmitys tulee lopettaa, Vauhkonen lisää.

Tulikivi Oyj:n hallitus

Jyrki Tähtinen (s.1961)

Oikeustieteen kandidaatti, MBA, asianajaja. Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2015. Hallituksen puheenjohtaja 13.4.2015 lähtien.

Muut keskeiset luottamustoimet: Borenius Asianajotoimisto Oy:n hallituksen puheenjohtaja, JSH Capital Oy:n hallituksen jäsen.

Keskeinen työkokemus: Borenius Asianajotoimisto Oy: toimitusjohtaja 1997-2008, osakas 1991- ja tätä ennen lakimiestehtävissä muiden asianajotoimistojen ja Helsingin kaupungin palveluksessa vuodesta 1983 lähtien.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 42 553 kappaletta

Markku Rönkkö (s. 1951)

Kauppatieteiden maisteri. Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2009 ja tarkastusvaliokunnan jäsen vuodesta 2009.

Muut keskeiset luottamustoimet: Goodwiller Oy:n hallituksen jäsen, Mikrobioni Oy:n hallituksen jäsen, Potwell Oy:n hallituksen jäsen, Boardman Oy:n osakas/partner. Iisalmen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen jäsen.

Keskeinen työkokemus: Järvi-Suomen Portti Oy: toimitusjohtaja 2008-2011, Karelia-Upofloor Oy: toimitusjohtaja 2006-2007, Savon Voima Oy: toimitusjohtaja 2004-2006, Olvi Oyj: toimitusjohtaja 1985-2004 ja talousjohtaja 1983-1985, IS-Yhtymä Oy: talousjohtaja 1977-1982, sivutoiminen KHT-tilintarkastaja 1984-2003.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 159 453 kappaletta

Reijo Svanborg (s. 1943)

Diplomi-insinööri. Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2015 ja tarkastusvaliokunnan jäsen vuodesta 2015.

Muut keskeiset luottamustoimet: Hallituksen jäsen High Metal Oy, Suomen Puukerrostalot Oy, Finndomo Oy ja hallituksen puheenjohtaja Eneron Oy.

Keskeinen työkokemus: Finndomo Oy: toimitusjohtaja 2001-2007, Tulikivi Oyj: toimitusjohtaja 1997-2001, Tebel-mkt B.V./TetraPak Tebel B.V.: toimitusjohtaja 1990-1996, Oy Hackman Ab: strategijahtaja 1989-1990, Hackman Caterterc Oy: toimitusjohtaja 1983-1989.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 216 208 kappaletta

Heikki Vauhkonen (s.1970)

Oikeustieteen kandidaatti, kauppatieteiden kandidaatti. Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2001, toimitusjohtaja 2007-huhtikuu 2013, Tulikivi Oyj:n hallituksen puheenjohtaja 16.4.2013-22.8.2013. Tulikivi Oyj:n toimitusjohtaja 23.8.2013 -. Johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Tulikiven palveluksessa vuodesta 1997.

Muut keskeiset luottamustoimet: Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2001, Fennian hallintoneuvoston jäsen vuodesta 2011, Rakenustuoteellisuuden RTT:n johtokunnan jäsen

vuodesta 2012, Suomen Lähienergialiitto ry:n hallituksen jäsen vuodesta 2015.

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: toimitusjohtaja 23.8.2013 -, hallituksen puheenjohtaja 16.4.2013-22.8.2013, toimitusjohtaja 2007 - huhtikuu 2013, tulisjaliketoiminnan markkinointijohtaja 2002-2007, Tulikivi U.S. Inc.: Vice President 1997-2001.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 1 064 339 kappaletta
K-osakkeita 5 809 500 kappaletta

Jaakko Aspara (s. 1981)

Vararehtori, professori (Hanken Svenska handelshögskolan). Kauppatieteiden tohtori, taiteen tohtori, diplomi-insinööri. Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2016.

Muut keskeiset luottamustoimet: HOK-Elanto, hallituksen jäsen vuodesta 2014. Makes ry., hallituksen jäsen vuodesta 2018. Markkinatutkimusalan eettinen neuvosto, varapj. vuodesta 2013. MARK Suomen markkinointiliitto ry., hallituksen jäsen vuodesta 2012.

Keskeinen työkokemus: Helsingin kauppakorkeakoulu: ma. professori 2007-2014; Aalto-yliopisto: design-liiketoiminnan johtamisen professori, 2014; Hanken Svenska handelshögskolan: professori, 2014-, laitoksen johtaja, 2016-2018

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

Ei omistuksia

Paula Salastie (s. 1978)

BBA. Tulikiven hallituksen jäsen vuodesta 2017.

Muut keskeiset luottamustoimet: Teknos Group Oy:n hallituksen jäsen, Datacenter Finland Oy:n hallituksen jäsen, Kemianteollisuus KT Ry:n hallituksen jäsen, Värteollisuusyhdistys Ry hallituksen puheenjohtaja, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Elon hallintoneuvoston jäsen, Perheyrittäjien Liitto Ry:n valtuuskunnan jäsen, Teknos Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Teknos AB hallituksen puheenjohtaja, Teknos A/S hallituksen puheenjohtaja, Teknos (UK) Limited hallituksen jäsen, Teknos Sp. z.o.o. Supervisory Board jäsen, Finaintel Oy hallituksen jäsen, PS Holding Oy hallituksen puheenjohtaja.

Keskeinen työkokemus: Teknos Group Oy: konsernijohtaja 2015-. Teknos Group Oy: hallituksen puheenjohtaja 2011-2015. Teknos Group Oy: segmenttijohtaja, kauppa- ja rakennusmaalit 2009-2010. Teknos Group Oy: sukupolvenvaihdoon liittyvät järjestelyt 2007-2008. Pyramid Invest Oy: toimitusjohtaja, sijoittaja 2005-2009

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

Ei omistuksia

Tulikivi Oyj:n hallitus vasemmalta oikealle:

*Jyrki Tähtinen, Markku Rönkkö, Reijo Svanborg, Heikki Vauhkonen,
Jaakko Aspara ja Paula Salastie*

Tulikivi-konsernin johtoryhmä

Heikki Vauhkonen (s. 1970)

Oikeustieteen kandidaatti, kauppatieteiden kandidaatti. Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2001, toimitusjohtaja 2007-huhtikuu 2013, Tulikivi Oyj:n hallituksen puheenjohtaja 16.4.2013-22.8.2013. Tulikivi Oyj:n toimitusjohtaja 23.8.2013 -. Johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Tulikiven palveluksessa vuodesta 1997.

Luottamustoimet: Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 2001, Fennian hallintoneuvoston jäsen vuodesta 2011, Rakennustuoteteollisuuden RTT ry:n johtokunnan jäsen vuodesta 2012, Suomen Lähienergialiitto ry:n hallituksen jäsen vuodesta 2015.

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: toimitusjohtaja 23.8.2013 -, hallituksen puheenjohtaja 16.4.2013-22.8.2013, toimitusjohtaja 2007 - huhtikuu 2013, tulisijaliiketoiminnan markkinointijohtaja 2002-2007, Tulikivi U.S. Inc.: Vice President 1997-2001.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 1 064 339 kappaletta
K-osakkeita 5 809 500 kappaletta

Saskia Kerkkänen (s. 1975)

BBa & Ba (Hons.) Markkinointipäällikkö. Johtoryhmän jäsen vuodesta 2015. Tulikiven palveluksessa vuodesta 2012.

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: markkinointipäällikkö 2013-, markkinointiviestinnän suunnittelija 2012-2013, Aplicom Oy: markki-

nointikoordinaattori 2005-2012, Iittala Oy Ab: projektipäällikkö 2004.

Luottamustoimet: Silvast Creative, hallituksen jäsen 2016-

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

Ei omistuksia

Simo Kortelainen (s. 1980)

KTM. Vuolukivituotannon ja louhinnan päällikkö Juuka, Suomussalmi. Johtoryhmän jäsen vuodesta 2015. Tulikiven palveluksessa vuodesta 2008.

Luottamustoimet: Ei luottamustoimia.

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: Juuan vuolukivituotannon ja louhoksen päällikkö 2015, tuotannonohjauksen asiantuntija 2014-2015, laskenta- ja tietojärjestelmäasiantuntija 2011-2013, laskentakonsultti (yrittäjä) 2008-2010.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

Ei omistuksia

Markku Prättälä (s. 1967)

Automaatioteknikko, yo. Kotimaan myyntijohtaja. Johtoryhmän jäsen vuodesta 2015. Tulikiven palveluksessa vuodesta 2006.

Luottamustoimet: Ei luottamustoimia.

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: kotimaanmyyntijohtaja 2015-, myyntipäällikkö 2013-

2015, tehdas- ja tuotepäällikkö 2013, tuotepäällikkö 2009-2013, myyntipäällikkö/Kermansavi-uunit, 2006-2008, Kermansavi Oy: myyntipäällikkö 2004-2006, Varkauden Educa: toimitusjohtaja 2003.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 15 525 kappaletta

Martti Purto (s. 1966)

DI. Skandinavian, Keski-Euroopan ja verhouksen myyntijohtaja. Johtoryhmän jäsen vuodesta 2015. Tulikiven palveluksessa vuodesta 1999-2005 ja vuodesta 2008.

Luottamustoimet: Ei luottamustoimia.

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: verhouksen ja Saksan myyntijohtaja 2015-, johtaja, saunat ja sisustustakat 2011-2014, liiketoiminnan kehittämisspäällikkö 2009-2011, tuotepäällikkö 2008-2009, Kesla Oy: myyntipäällikkö 2006-2008, Tulikivi Oyj: tuotepäällikkö 2003-2006, Kiantastone Oy: markkinointipäällikkö 1999-2002, Halton Oy: tuotekehitysinsinööri 1996-1999, Enerpac Oy: myynti-insinööri 1992-1996.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 15 000 kappaletta

Jari Sutinen (s. 1962)

Tekniikan tohtori, diplomi-insinööri. Tuotekehityspäällikkö. Johtoryhmän jäsen vuodesta 2015. Tulikiven palveluksessa vuodesta 2005.

Luottamustoimet: Varparannan vesiosuuskunnan hallituksen jäsen 2007-2016

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: tuotekehityspäällikkö 2009-, laboratoriopäällikkö 2005-2009, IVO Oy/Fortum Oy/Enprima Oy: tutkimusinsinööri, tuotepäällikkö, konsultti 1998-2005, TTKK: tutkija 1990-1998.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

A-osakkeita 15 000 kappaletta

Jouko Toivanen (s. 1967)

Tekniikan tohtori, diplomi-insinööri. Talous- ja hallintojohtaja. Johtoryhmän jäsen vuodesta 1995. Tulikiven palveluksessa vuodesta 1993.

Luottamustoimet: Kiviteollisuusliiton hallituksen jäsen

Keskeinen työkokemus: Tulikivi Oyj: talous- ja hallintojohtaja 2013 -, johtaja, verhouksen ja sisustuskivet 2011-2013, luonnonkivituotteiden liiketoiminnan johtaja 2003-2011, talousjohtaja 2001-2007, johtaja, operatiivinen laskenta ja ohjausjärjestelmät 1999-2001, talouspäällikkö 1997-1999, laskentapäällikkö 1995-1997.

Tulikivi Oyj:n osakeomistus:

K-osakkeita 100 000 kappaletta
A-osakkeita 2 431 259 kappaletta

Johtoryhmän jäsenet vasemmalta oikealle:

*Heikki Vauhkonen, Saskia Kerkkänen,
Simo Kortelainen, Markku Prättälä,
Martti Purto, Jari Sutinen ja
Jouko Toivanen*

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2018

Tulikivi Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden hallinto perustuu lakiin, yhtiöjärjestykseen ja 1.1.2016 voimaan tulleeseen Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin. Yhtiö noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sisäpiiriohjetta. Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) on laadittu hallinnointikoodin suositusten mukaisesti. Yhtiö poikkeaa hallinnointikoodin suosituksista kohdassa 18a-nimitysvaliokunta. Nimitysvaliokunnan kokoonpano poikkeaa Suomen listayhtiöiden hallintokoodin suosituksista koostumukseltaan, koska toimitusjohtaja Heikki Vauhkonen kuuluu nimitysvaliokuntaan. Perus-teluna poikkeamaan on perheyrittäjästä. Selvitys julkaistaan erillisenä hallituksen toimintakertomuksesta ja on luettavissa yhtiön internet-sivuilla ja vuosikertomuksessa. Hallinnointikoodi on julkisesti saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n Internet-sivuilla osoitteessa www.cgfinland.fi.

Tulikivi Oyj laatii konsernitilinpäätöksen ja osavuosikatsaukset kansainvälisten EU:n hyväksymien IFRS-standardien mukaisesti. Konserni noudattaa tiedottamisessa arvopaperimarkkinalakiä, soveltuvia Finans-sivallvonnann asettamia standardeja ja NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöjä. Toimintakertomus ja emo-yhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen mukaisesti.

Tulikivi-konsernin organisaatio

Tulikivi-konserniin kuuluvat emoyhtiö Tulikivi Oyj, Tulikivi U.S., Inc USAssa ja OOO Tulikivi Venäjällä. Konserniyrityksiä ovat lisäksi Tulikivi GmbH ja The New Alberene Stone Company, Inc., joilla ei ole enää liiketoimintaa.

Tulikivi-konsernin hallinnosta ja toiminnasta vastaavat yhtiökokouksen valitsema hallitus, hallituksen valiokunnat sekä toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan apuna toimiva johtoryhmä.

Kuvaus hallituksen ja hallituksen valiokuntien kokoonpanosta ja toiminnasta

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan. Hallitus valitsee keskuudesta puheenjohtajan. Konsernin emoyhtiön hallitus päättää tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpanoista.

Hallituksen kokoonpano

Tulikivi Oyj:n 19. huhtikuuta 2018 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa hallituksen lukumääräksi vahvistettiin kuusi jäsentä.

Hallituksen jäsenten henkilötiedot:

- Jyrki Tähtinen, s. 1961. Hallituksen puheenjohtaja. Oikeustieteen kandidaatti, MBA, asianajaja. Hallituksen jäsenyys useissa yri-

tyksissä. Tulikivi Oyj:n A-osakkeita 42 553 kappaletta.

- Jaakko Aspara, s.1981. Kauppatieteiden tohtori, taiteen tohtori, diplomi-insinööri. Hallituksen jäsenyys useissa yrityksissä. Ei osakeomistuksia.
- Markku Rönkkö, s. 1951. Kauppatieteiden maisteri. Hallituksen jäsenyys useissa yrityksissä. Tulikivi Oyj:n A-osakkeita 159 453 kappaletta.
- Paula Salastie, s. 1978. BBA. Hallituksen jäsenyys useissa yrityksissä. Ei osakeomistuksia.
- Reijo Svanborg, s.1943. Diplomi-insinööri. Hallituksen jäsenyys useissa yrityksissä. Tulikivi Oyj:n A-osakkeita 216 208 kappaletta.
- Heikki Vauhkonen, s. 1970. Tulikivi Oyj:n toimitusjohtaja. Oikeustieteiden kandidaatti, kauppa-tieteiden kandidaatti. Tulikivi Oyj:n K-osakkeita 5 809 500 kappaletta ja A-osakkeita 1 064 339 kappaletta.

Yhtiöstä riippumattomia hallituksen jäseniä ovat Jaakko Aspara, Markku Rönkkö, Paula Salastie, Reijo Svanborg ja Jyrki Tähtinen. Yhtiön tavoitteena on, että molempia sukupuolia on edustettuna hallituksessa, ja tässä tavoitteessa on onnistuttu.

Hallituksen pääasialliset tehtävät

Hallituksen tehtävänä on osakeyhtiölain mukaan huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön strategiset tavoitteet, budjetin, investointien kokonaismäärän ja niiden jakautumisen sekä käytettävät palkkiojärjestelmät, päättää laajakantoisista sopimuksista ja riskienhallinnan periaatteista sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminnan, vahvistaa yhtiön vision ja toiminnassa noudatettavat arvot sekä organisaatiomallin, hyväksyy ja julkistaa osavuositarkastukset, vuosikertomuksen ja tilinpäätöksen sekä määrittelee yhtiön osinkopolitiikan ja kutsuu koolle yhtiökokouksen. Hallituksen tehtävänä on edistää yhtiön ja kaikkien osakkeenomistajien etua. Hallitus kokoontui 14 kertaa vuonna 2018. Hallituksen jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli keskimäärin 85,7 prosenttia. Osallistumisprosenttia laski yhden hallituksen jäsenen pitkä sairausloma. Kunkin jäsenen osallistuminen kokouksiin ilmenee alempana olevasta taulukosta. Hallitus toteuttaa itsearvioinnin vuosittain.

Hallituksen valiokunnat

Hallituksella on kaksi valiokuntaa, nimitys- ja tarkastusvaliokunta. Hallitus valitsee valiokuntien jäsenet ja valiokuntien puheenjohtajat. Nimitysvaliokuntaan kuuluvat puheenjohtajana Jyrki Tähtinen sekä jäsenenä Markku Rönkkö ja Heikki Vauhkonen. Nimitysvaliokunnan kokoonpano poikkeaa Suomen listayhtiöiden hal-

lintokoodin suosituksista koostumukseltaan, koska toimitusjohtaja Heikki Vauhkonen kuuluu nimitysvaliokuntaan. Perusteluna poikkeamaan on perheyritystausta. Nimitysvaliokunnan tehtäviin kuuluu hallituksen jäsenten valinnan valmistelu yhtiökokoukselle tehtävää ehdotusta varten, hallituksen jäsenten palkitsemisasioiden valmistelu ja hallituksen jäsenten seuraajaehdokkaiden etsiminen. Nimitysvaliokuntaa koostui 1 kerran vuonna 2018. Tarkastusvaliokuntaan kuuluvat puheenjohtajana Markku Rönkkö sekä jäsenenä Reijo Svanborg ja Heikki Vauhkonen. Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa ja tehostaa hallituksen työskentelyä yhtiön taloudellista raportointia ja valvontaa koskevien asioiden käsittelyssä sekä huolehtia yhteydenpidosta tilintarkastajiin. Tarkastusvaliokunta kokoontui 5 kertaa vuonna 2018. Valiokunnan jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli keskimäärin 100,0 prosenttia.

Toimitusjohtaja

Tulikivi Oyj:n toimitusjohtaja on Heikki Vauhkonen. Toimitusjohtajan tehtävänä osakeyhtiölain mukaan on hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi. Toimiin, jotka yhtiön toiminnan laajuuden ja laadun huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, mikäli hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa on hallitukselle niin pian kuin mahdollista annettava toimenpiteestä tieto. Toimitusjohtaja vastaa operatiivisesta toiminnasta, budjetin toteutumisesta, Tulikivi-konsernin tuloksesta ja alaistensa toiminnasta.

Johtoryhmä

Operatiivisen toiminnan johtamisessa ja suunnittelussa toimitusjohtajaa on avustanut johtoryhmä, jonka jäseniä ovat toimitusjohtajan lisäksi talous- ja hallintojohtaja Jouko Toivanen, kotimaan myyntijohtaja Markku Prättälä, markkinointipäällikkö Saskia Kerkkänen, verhoukivien ja Saksan myyntijohtaja Martti Purtola, tuotekehityspäällikkö Jari Sutinen ja Juuan vuolukivituotannon ja lousoksen päällikkö Simo Kortelainen. Johtoryhmä kokoontui 46 kertaa vuonna 2018.

Johtoryhmän jäsenten henkilötiedot:

- Heikki Vauhkonen, s. 1970. Tulikivi Oyj:n toimitusjohtaja. Oikeustieteiden kandidaatti, kauppa-tieteiden kandidaatti. Tulikivi Oyj:n K-osakkeita 5 809 500 kappaletta ja A-osakkeita 1 064 339 kappaletta.
- Jouko Toivanen, s. 1967. Tulikivi Oyj:n talous- ja hallintojohtaja. Tekniikan tohtori, diplomi-insinööri. Tulikivi Oyj:n K-osakkeita 100 000 kappaletta ja A-osakkeita 2 431 259 kappaletta.
- Markku Prättälä, s. 1967. Tulikivi Oyj:n kotimaan myyntijohtaja. Automaatioteknikko, yo. Tulikivi Oyj:n A-osakkeita 15 525 kappaletta.
- Saskia Kerkkänen, s. 1975. Tulikivi Oyj:n markkinointipäällikkö. BBa & Ba (Hons.) Ei osakeomistuksia.
- Martti Purtola, s. 1966. Tulikivi Oyj:n Skandinavian, Keski-Euroopan ja verhoukivien

Hallituksen jäsenten osallistuminen hallituksen, tarkastusvaliokunnan, nimitysvaliokunnan kokouksiin.

1.1. – 31.12.2018	hallitus	tarkastusvaliokunta	nimitysvaliokunta
Jyrki Tähtinen	14/14		1/1
Jaakko Aspara	14/14		
Markku Rönkkö	14/14	5/5	1/1
Paula Salastie	2/14		
Reijo Svanborg	14/14	5/5	
Heikki Vauhkonen	14/14	5/5	1/1

myyntijoh-taja. Diplomi-insinööri. Tulikivi Oyj:n A-osakkeita 15 000 kappaletta.

- Jari Sutinen, s. 1962. Tulikivi Oyj:n tuotekehityspäällikkö. Tekniikan tohtori, diplomi-insinööri. Tulikivi Oyj:n A-osakkeita 15 000 kappaletta.
- Simo Kortelainen, s.1980. Tulikivi Oyj:n vuolukivituotannon ja lousinnan päällikkö. KTM. Ei osakeomistuksia.

Kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä

1. Kuvaus valvontaympäristöstä

Tulikiven liikeidea ja arvomaailma

Tulikivi-konserni on erikoistunut luonnonmateriaaleista valmistettaviin korkealaatuisiin tulisijoihin, saunankiukaisiin ja sisustuskiivituotteisiin. Asiakkaamme arvostavat tuotteidemme ekologisuutta, esteettisyyttä ja niiden tuomaa viihtyisyyttä sekä puulämmityksen hyötyjä. Tulikivi on uudistumiskykyinen asiakkaitaan, yrittäjyyttä ja rehtiä toimintaa arvostava yritys.

Ympäristöpolitiikka

Kaivostoiminnan harjoittaminen edellyttää kaivospiirin muodostamista sekä ympäristölupaa. Kaivostoimintaa säännellään kaivoslaissa ja ympäristölainsäädännössä. Louhinnasta vastaava

johtaja vastaa siitä, että kaivostoiminnan luvat ovat voimassa ja ajan tasalla.

Ympäristöstrategian tavoitteena Tulikivellä on ympäristötyön järjestelmällinen eteneminen määritellyillä osa-alueilla. Ympäristötyön päämäärä on luonnonvarojen säästeliäs käyttö sekä prosessien ja tuotteiden hallinta niin, että ne kuormittavat mahdollisimman vähän ympäristöä. Konserni noudattaa toimintaansa liittyvää ympäristölainsäädäntöä ja normeja sekä tekee toiminnassaan jatkuvan parantamisen kautta ennakoivaa ympäristötyötä. Konsernissa tunnustetaan ja tunnetaan oma vastuu ympäristötoimijana.

Suunnittelu- ja seurantaprosessit

Konsernin toiminta suunnitellaan ja toiminnan tehokkuus varmistetaan vuosittain toteutettavassa strategiasuunnitteluprosessissa ja budjetointiprosessissa. Suunnitelmien toteumista ja toimintaympäristön kehitystä seurataan kuukausiraportoinnin, osavuositarkastusraportoinnin ja tilinpäätösraportoinnin yhteydessä. Riskianalyysi ja riskienhallinta ovat Tulikivi-konsernissa osa vuosittain toteutettavaa strategista suunnitteluprosessia ja operatiivista toimintaa. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ta-

voitteena konsernissa on varmistaa, että toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan.

Valvontatoiminnot

Organisaation ja toimenkuvien mukaisesti valvontaa ja vastuuta delegoidaan budjettivastuullisille ja linjaorganisaation vastuuhenkilöille. Toiminnan lakien ja säädösten mukaisuus varmistetaan toimintokäsikirjan ja muun sisäisen ohjeistuksen kautta.

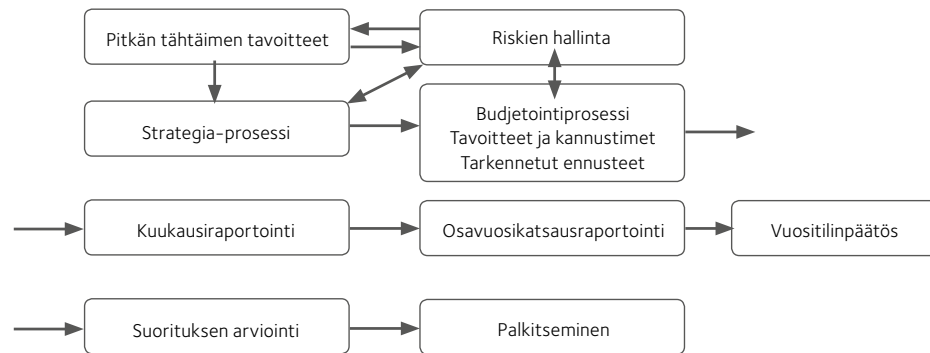
Vuonna 2018 toiminnan painopisteenä on ollut tietojärjestelmien käytön tehostaminen ja raportoinnin laadun parantaminen. Toiminnanohjausjärjestelmä sisältää tarpeelliset kontrollimekanismit sisäiseen valvontaan.

Sisäistä valvontaa suorittavat organisaation ylimainitut tahot käyttäen tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Vuonna 2018 tarkastuksen painopistealueina olivat myyntitoiminnot, hankintaprosessin ja maksuliikenteen kontrollit, vaihto- ja käyttöomaisuus. Konsernissa ei ole konsernin koko ja toiminnan luonne huomioiden katsottu tarpeelliseksi nimittää sisäistä tarkastajaa. Hallitus voi halutessaan käyttää ulkopuolista asiantuntijaa haluamallaan osa-alueilla.

KUVA: Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävien vastuujako

Vastuunjako	Valvontatoiminnot
Hallitus	<ul style="list-style-type: none"> - sisäisen valvonnan toimintaperiaatteiden määrittely - vastuu valvonnan toimivuuden seurannasta - hyväksyy riskienhallintaperiaatteet - tilintarkastajien raporttien käsittely - kannustinjärjestelmän määrittäminen
Tarkastusvaliokunta	<ul style="list-style-type: none"> - sisäisen valvonnan tehokkuuden arviointi - raportointiin liittyen asioiden käsittely - yhteydenpito tilintarkastajiin
Toimitusjohtaja johtoryhmän avustamana	<ul style="list-style-type: none"> - sisäisen valvonnan osatekijöiden olemassaolon ja toimivuuden valvonta - valvoo, että toiminta on asetettujen arvojen mukaista - muokkaa toimintaperiaatteet ja -politiikat - vastaa resurssien tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta käytöstä - valvontamekanismien (hyväksymisperiaatteet, täsmätykset ja raportointi) määrittäminen - määrittää riskienhallinnan toimintatavat ja riskienhallintakeinot
Johtoryhmän jäsen, toimialansa mukaan: kotimaan myynti, markkinointi, tuotekehitys, vienti, tuotanto, hankinta, hallinto ja talous	<ul style="list-style-type: none"> - antavat oman vastuualueensa osalta vastuun yksityiskohtaisempien valvontatoimien käyttöönotosta henkilöille, jotka ovat vastuussa eri toiminnoista. Vastuu sisäisen valvonnan toimivuudesta omalla vastuualueella - omalle vastuualueelle kuuluvien riskien hallinta
Talous- ja hallintojohtaja	<ul style="list-style-type: none"> - sisäinen laskenta: tulosten seuranta ja analysointi - ulkoinen laskenta ja raportointi
Tilintarkastaja	<ul style="list-style-type: none"> - lakisääteinen tilintarkastus - laajennettu tarkastus hallituksen tai tarkastusvaliokunnan toimeksiannosta - raportointi tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle

KUVA: Suunnittelu- ja seurantaprosessi

Sisäinen valvonta on osa suunnittelu- ja seurantaprosessia.

Riskienhallinta on osa yhtiön valvontajärjestelmää. Riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan, että liiketoimintaan vaikuttavat riskit tunnustetaan ja niitä seurataan ja arvioidaan jatkuvasti osana normaalia liiketoimintaa.

2. Riskien arviointi

Riskienhallinnan avulla varmistetaan, että Tulikivi-konsernin liiketoimintaan vaikuttavat riskit tunnustetaan ja niitä hallitaan mahdollisimman tehokkaasti siten, että konsernin strategiset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan. Tavoitteil-

le on määritetty riskirajat. Riskirajojen ylittyminen tai poikkeamat toimintasuunnitelmissa edellyttävät, että vastuuhenkilö ryhtyy tehostetusti riskienhallintakeinojen käyttämiseen. Taloudellisten riskirajojen ylittyminen tulee esille jatkuvan raportoinnin yhteydessä.

3. Raportointijärjestelmä ja siihen liittyvä sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Raportointijärjestelmän mukaisesti toimitusjohtaja raportoi hallitukselle kuukausittain konsernin ja eri tuoteryhmien toiminnasta sekä tu-

loksesta ja poikkeamista budjettiin ja tarkennettiin ennusteisiin nähden, neljännesvuosittain osavuositarkastukseen, puolivuositarkastukseen tai vuositilinpäätökseen perustuvasta operatiivisesta tuloksesta ja muutoin välittömästi olennaisista muutoksista toimintaympäristössä. Vastuuhenkilöt raportoivat sisäisen raportointijärjestelmän mukaisesti.

Konsernin raportoinnista vastaa emoyhtiön talousjohtaja. Kotimaisten yhtiöiden kirjanpito ja konsernilaskenta suoritetaan emoyhtiön talousosastolla. Ulkomaisten tytäryhtiöiden kirjanpito ja raportointi hoidetaan paikallisesti, riittävää asiantuntemusta omaavissa tilitoimistoissa tai muutoin ulkopuolisia asiantuntijoita hyödyntäen. Emoyhtiön tilintarkastajat vertaavat Venäjän tytäryhtiön venäläisen raportoinnin ja emoyhtiöön konsernitilinpäätöstä varten toimitettavan taloudellisen raportoinnin sisällön.

Raportoinnin oikeellisuus varmistetaan talousraportoinnin ohjeistuksella, henkilöstön ammattitaidon ylläpidolla, tietojärjestelmien luotettavuudella, normaaleilla valvontamekanismeilla ja

laajennetun tarkastuksen avulla. Raporttien poikkeamat budjetista ja toimintasuunnitelmista ohjaavat analysoimaan tilannetta tarkemmin ja etsimään poikkeamien syyt.

Taloudellisen raportoinnin oikeellisuutta valvoo talous- ja hallintojohtaja ja tilintarkastus sekä aika ajoin toteutettava tietojärjestelmätarkastus. Toiminnan lakien ja sääntöjenmukaisuus pyritään varmistamaan käyttämällä ulkopuolisten asiantuntijoiden osaamista ja palveluita.

Yhtiöllä on taloudellisen raportointijärjestelmän toimivuuden varmistava ohjeistus, jota organisaation on noudatettava. Organisaation osaamisen varmistetaan tiedotus- ja koulutustilaisuuksissa. Tilinpäätöksen valmistelukokouksissa käydään läpi laskentaperiaatteiden ja lainsäädännön muutoksia ja aikataulutukset.

Tarkastusvaliokunta arvioi taloudellisen raportointijärjestelmän toimivuutta mm. tulosenustusten toteuma-analysien perusteella sekä raportoinnin virheettömyysarvioinnin avulla neljännesvuosittain. Arviointiin kuuluu myös väärinkäyttöksiin ja lainvastaiseen toimintaan liittyvien

riskien läpikäyminen. Tilintarkastus tarkastaa poikkeamaraportoinnin sisällön laajennetun tarkastuksen yhteydessä. Johtoryhmän jäsenet seuraavat kuukausittain tulosraportoinnin oikeellisuutta ja arvioivat vastuualueidensa tulospoikkeamien syyt.

4. Viestintä ja tiedotus

Raportointia ja laskentaperiaatteita koskevasta ohjeistuksesta tiedotetaan kaikille talousasioista vastaaville henkilöille ja kaikille muille, jotka tuottavat tietoa ja tarkastustuloksia talouden järjestelmään. Toimitusjohtaja raportoi tarkastusvaliokunnalle sisäisen valvonnan, ml. raportoinnin oikeellisuus, alueella havaituista puutteista. Tilintarkastuksen ja laajennetun tarkastuksen raportit sekä vastuuhenkilöiden antamat selvitykset raportteihin käsitellään tarkastusvaliokunnan kokouksissa. Tarkastusvaliokunta raportoi hallitukselle tekemistään havainnoista sekä organisaatiolle antamistaan ohjeista ja suosituksista. Konsernin viestinnästä vastaa toimitusjohtaja. Konsernissa on viestinnän toimintaohjeet, joka kattaa toimintaohjeet sisäiselle ja ulkoiselle viestinnälle. Lisäksi on määritelty näihin liittyen puheoikeuden omaavat henkilöt.

5. Valvonnan seuranta

Sisäisen valvonnan tehokkuutta arvioidaan säännöllisesti johtamis- ja ohjaustoimien yhteydessä ja erikseen tarkastusraporttien valmistuttua. Taloudellisen raportoinnin osalta vertailut toteuman ja tavoitteen välillä, erilaiset täsmäytykset ja toiminnallisten raporttien säännönmukaisuuden valvonta ovat jatkuvasti toteuttavia seuranta-toimenpiteitä. Suunnittelu- ja seurantakokoukset sisältyvät hallituksen vuosisuunnitelmaan. Tietojärjes-

telmät ovat pääpiirteissään vakiintuneita ja niiden luotettavuutta arvioidaan ulkopuolisen asiantuntijan toimesta säännöllisesti.

6. Yhtiön sisäpiiri ja sisäpiirihallinto

Yhtiö noudattaa kulloinkin voimassa olevaa Nasdaq Helsinki Oy:n sisäpiiriohjetta. Markkinoiden väärinkäyttöasetuksen mukaisiksi johtohenkilöiksi yhtiössä on määritelty Tulikivi Oyj:n hallituksen jäsenet ja johtoryhmän jäsenet. Tulikiven johtohenkilö ei saa käydä kauppaa Tulikiven osakkeilla 30 päivää ennen tulosjulkistuksia. Johtohenkilöiden ja heidän lähipiirinsä pitää ilmoittaa yhtiölle ja Fivalle jokaisesta heidän omaan lukuunsa tehdystä yhtiön rahoitusvälineisiin liittyvästä liiketoimesta. Yhtiön on puolestaan julkistettava kyseiset tiedot pörssitiedotteella. Henkilöt ja tahot, joilla on pääsy tiettyyn sisäpiiritietoon, merkitään hankekohtaiseen sisäpiirilueteloon. Hankekohtaiseen sisäpiirilueteloon merkitty ei saa käydä kauppaa sinä aikana, kun hänet on merkitty luetteloon.

7. Tilintarkastus

Tilintarkastaja valitaan vuosittain varsinaisessa yhtiökokouksessa toimikaudeksi, joka päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päätyessä. Tulikivi Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa 19.4.2018 valittiin tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT-tilintarkastaja Kirsi Jantunen. Tilintarkastajalle vuonna 2018 maksetut palkkiot tilintarkastuksesta olivat 54 tuhatta euroa ja tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista 6 tuhatta euroa

KUVA: Riskien kartoitus ja riskienhallinta

Riskianalyysi ja riskien järjestäminen merkittävyyden mukaan	<ul style="list-style-type: none"> - riskien nimeäminen konsernitasolla ja vastuualueittain - riskien vaikuttavuuden ja todennäköisyyden arviointi - määritellään riskirajat asetetuille tavoitteille - määritellään kontrollipisteet - raportointiin liittyvien riskien kartoitus
Riskienhallinta	<ul style="list-style-type: none"> - riskien hallintatoimenpiteiden määrittely - vastuuhenkilöiden nimeäminen toimenpiteille - toteutuksen aikajänteestä sopiminen - toimenpiteiden toteuttamisen seurattavan määrittely
Riskienhallintaprosessin valvonta	<ul style="list-style-type: none"> - vastuuhenkilöt raportoivat toimitusjohtajalle riskien toteutumisesta, tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tehokkuudesta - riskiarvioinnit kontrollien osalta
Riskienhallintaprosessin jatkuvuus	<ul style="list-style-type: none"> - kuluvan kauden toimenpiteet ja toimintaympäristö ja sen ennustettavissa olevat muutokset vaikuttaa seuraavan kauden suunnitelmiin ja riskienhallintatoimenpiteisiin - riskienkartoitukseen kerätään taustamateriaalia osana jatkuvaa toimintaa.

1 800 000 kappaletta, ja ne oikeuttavat merkittävään yhteensä enintään 1 800 000 yhtiön osaketta tai sen hallussa olevaa A-sarjan osaketta. Optio-oikeudet jakaantuvat kolmeen lajiin ja niillä merkittävien osakkeiden merkintäaika on optio-oikeudella 2013A 1.5.2016–31.5.2018; optio-oikeudella 2013B 1.5.2017–31.5.2019 ja optio-oikeudella 2013C 1.5.2018–31.5.2020. Osakkeiden merkintähinta kaikilla optio-oikeuksilla on 0,33 euroa osakkeelta. Hallitus asettaa kunkin optiolajin vapautumiselle yhtiön tulosparannusohjelmaan liittyvät taloudelliset tavoitteet erikseen kullekin optiolajille. Optio-oikeuksia 2013A on 500 000 kappaletta, 2013B 650 000 kappaletta ja 2013C 650 000 kappaletta. Niiden merkitsemiselle asetetut tilikausien 2014–2018 käyttökattavuus tavoitteet eivät toteutuneet, joten optioita ei jaettu tilikausilta 2014–2018. Hallitus päätti jatkaa tavoitteen seurantajaksoa tilikaudelle 2019 optiolajin 2013C suhteen.

Tulospalkkiojärjestelmä

Tulikivi Oyj:llä on tulospalkkiojärjestelmä koko henkilöstölle. Järjestelmän ansaintakriteerit ja palkkion määrän päättää hallitus, ja järjestelmä on voimassa vuoden kerrallaan. Hallitus hyväksyy järjestelmän mukaisten palkkioiden maksatuksen toimitusjohtajan, johtoryhmän jäsenten ja ulkomaisten tytäryhtiöiden toimitusjohtajien osalta, ja toimitusjohtaja muilta osin laskelmien valmistuttua. Tulospalkkiojärjestelmä koskee koko henkilös-

töä ja se perustuu konsernin tulokseen. Vuodelta 2018 tulos ei oikeuttanut tulospalkkioon.

Tilintarkastus

Tilintarkastaja valitaan vuosittain varsinaisessa yhtiökokouksessa toimikaudeksi, joka päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastajana on toiminut KHT-yhteisö KPMG Oy Ab. Vuonna 2018 tilintarkastusyhtiölle maksettiin palkkoja ja palkkioita yhteensä 60 359 (74104) euroa, josta lakisääteisen tilintarkastuksen osuus oli 53 852 (65 145) euroa.

Hallituksen jäsenille vuonna 2018 maksetut vuosipalkkiot hallitus- ja valiokuntatyöstä (euro):

	Vuosipalkkiot	Tarkastusvaliokunta	Yhteensä
Aspara Jaakko, jäsen	19 000		19 000
Rönkkö Markku, jäsen, sihteeri	35 800	1 650	37 450
Salastie Paula, jäsen	19 000		19 000
Svanborg Reijo, jäsen	19 000	1 650	20 650
Tähtinen Jyrki, jäsen, sivutoiminen puheenjohtaja	73 000		73 000
Vauhkonen Heikki, jäsen	19 000	1 650	20 650
Yhteensä	184 800	4 950	189 750

Tietoja osakkeenomistajille

Yhtiökokous

Tulikivi Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään 24. huhtikuuta 2019 klo 13.00 alkaen Helsingissä, Ekberg Extrassa, Boulevardi 9 A, II krs. Tilinpäätöstä koskevat asiakirjat ovat nähtävillä 29.3.2019 alkaen yhtiön kotisivuilla ja pääkonttorissa Juuassa, ja niistä lähetetään pyydetessä jäljennöksiä osakkeenomistajille. Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka viimeistään 10.4.2019 on merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon. Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittaa siitä 14.4.2019 mennessä yhtiölle. Ilmoittautuminen tulee tehdä puhelimitse numeroon 0207 636 301 (ma-pe klo 8-16), sähköpostitse

osoitteeseen: armi.repo@tulikivi.fi, tai postitse osoitteella Tulikivi Oyj/yhtiökokous, Kuhnustantie 65, 83900 Juuka. Hallintarekisteröidyt osakkeenomistajat: Ohjeet osallistumisesta yhtiökokoukseen osoitteessa: www.tulikivi.com > Konserni > Yhtiökokous 2019.

Osingonjako

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilivuodelta 2018 ei jaeta osinkoa.

Osakerekisteri

Osakkeenomistajan henkilö- tai osoitetiedoissa sekä osakkeiden omistuksessa tapahtuneet muutokset pyydämme ilmoittamaan siihen arvo-osuusrekisteriin, jossa osakkeenomistajalla on arvo-osuustili.

Taloudelliset katsaukset

Tulikivi Oyj julkaisee vuonna 2019 seuraavat taloudelliset katsaukset:

- Tilinpäätöstiedote vuodelta 2018 15.2.2019
- Vuosikertomus vuodelta 2018 vko 13
- Osavuosikatsaus tammi-maaliskuulta 3.5.2019
- Puolivuosikatsaus tammi-kesäkuulta 16.8.2019
- Osavuosikatsaus tammi-syyskuulta 1.11.2019

Vuosikertomus, osa-, puolivuosikatsaukset ja pörssitiedotteet julkaistaan suomeksi ja englanniksi. Vuosikertomus julkaistaan yhtiön internetisivuilla viikolla 13. Taloudelliset katsaukset löytyvät julkaisupäivästä alkaen yhtiön kotisivuilta www.tulikivi.com. Sijoittajasuhteisiin liittyviin kysymyksiin vastaa yhtiössä talous- ja hallintojohtaja Jouko Toivanen, puhelin 0207 636 330.

Vuosikooste

Tulikivi Oyj:n vuonna 2018 julkaisemista pörssitiedotteista

- 9.2.2018 Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä
- 9.2.2018 Tilinpäätöstiedote 1-12/2017
- 14.3.2018 Kutsu Tulikivi Oyj:n varsinaiseen yhtiökokoukseen 2018
- 23.3.2018 Tulikivi Oyj:n vuosikertomus 2017
- 20.4.2018 Tulikivi Oyj:n varsinaisen yhtiökokouksen päätökset ja hallituksen järjestäytyminen
- 10.8.2018 Tulikivi Oyj:n puolivuotiskatsaus 1-6/2018
- 7.9.2018 Valmistelut Suomussalmen talkkiesiintymän myymiseksi etenevät
- 25.9.2018 Initia Oy Tulikiven taloudelliseksi neuvonantajaksi Suomussalmen talkkiesiintymän myynnissä
- 26.10.2018 Osavuotiskatsaus 1-9-/2018: Liikevaihto laski Q3:lla, koko vuoden näkymät ennallaan
- 2.11.2018 Tulikivi on solminut sopimuksen rahoittajiansa kanssa vuosien 2018 - 2019 lyhennysohjelmasta ja sen ehdoista
- 20.12.2018 Tulikivi alentaa liikevaihto- ja tulosennustettaan vuodelle 2018
- 21.12.2018 Tulikivi Oyj:n yhtiökokous ja taloudelliset tiedotteet vuonna 2019
- 21.12.2018 Suomussalmen talkkiesiintymän Jorc-selvitys laajenee 12 miljoonaan tonniin

Tulikivi Oyj:n toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2018

Hallituksen toimintakertomus	41
Konsernitilinpäätös, IFRS	44
Konsernin laaja tuloslaskelma	44
Konsernitase	45
Konsernin rahavirtalaskelma	46
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	47
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	48
Taloudellista kehitystä kuvaavat sekä osakekohtaiset tunnusluvut	84
Tunnuslukujen laskentaperusteet	86
Emoyhtiön tilinpäätös, FAS	87
Emoyhtiön tuloslaskelma	87
Emoyhtiön tase	88
Emoyhtiön rahoituslaskelma	91
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	92
Tulikivi Oyj:n osakkeet ja osakkeenomistajat	100
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	102

Tämä on Tulikivi-konsernin tilinpäätös, joka on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja.

Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksissa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisöainsäädännön mukaiset.

Tilinpäätöstiedot esitetään tuhansina euroina.

Hallituksen toimintakertomus 2018

Toimintaympäristö

Viime vuosina elpynyt pientalo- ja korjausrakentaminen sekä kuluttajaluottamus ovat piristäneet rakentamista kotimaassa. EU-alueella pientalojen aloitukset ovat kääntyneet kasvuuun, mikä osaltaan tukee tulisijamarkkinan kehitystä lähitulevaisuudessa. Venäjällä Tulikivi-tuotteiden kysyntä on kasvussa, mutta se on riippuvainen ruplan kurssimuutoksista.

Liikevaihto ja tulos

Tulikivi-konsernin liikevaihto neljännellä vuosineljänneksellä oli 8,7 miljoonaa euroa (8,6 miljoonaa euroa 10-12/2017). Liiketulos neljännellä vuosineljänneksellä oli -0,5 (0,0) miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja -0,7 (-0,2) miljoonaa euroa, joihin sisältyi liikearvon arvonalennuskirjausta -0,5 (0,0) miljoonaa euroa. Tulikivi on tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä tehdyin arvonalentumistestauksen tuloksena päättänyt kirjata arvonalennusta 0,5 miljoonaa euroa Konsernin taseessa olevasta liikearvosta. Arvonalentuminen liittyy Kermansavi Oy:n hankinnasta vuonna 2006 syntyneeseen liikearvoon. Arvonalentumiskirjauksella ei ole kassavirtavaikutusta eikä se myöskään vaikuta emoyhtiön Tulikivi Oyj:n tunnuslukuihin. Vertailukelpoinen liiketulos neljännellä vuosineljänneksellä oli -0,5 (-0,4) miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja -0,2

(-0,2) miljoonaa euroa. Uusien Karelia- ja Pielinen-mallistojen kasvu jatkui hyvänä viimeisellä vuosineljänneksellä, mutta perinteisten tuotteiden ja verhoukivien kysyntä oli ennakoitua heikommalla tasolla. Neljännellä vuosineljänneksellä saunojen ja sisustuskiven liikevaihdon kasvu jatkui. Liikevaihtoa kasvattivat sähkökiukaiden hyvä kysyntä ja sisustuskiven onnistuneet projektikohteet.

Tulikivi-konsernin liikevaihto vuonna 2018 oli 28,6 miljoonaa euroa (29,3 miljoonaa euroa 1-12/2017). Liiketulos vuonna 2018 oli -1,0 (-0,4) miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja -1,8 (-1,2) miljoonaa euroa, joihin sisältyi liikearvon arvonalennuskirjausta -0,5 (0,0) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liiketulos vuonna 2018 oli -0,5 (-0,4) miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja -1,3 (-1,2) miljoonaa euroa. Päämarkkina-alueilla tulisijojen kokonaismarkkinat laskivat vuoden 2018 aikana. Myös syksyn tulisijasesonki käynnistyi hitaasti pitkän ja lämpimän kesän jälkeen, mikä vaikutti liikevaihdon jäämiseen ennakoitua heikommaksi loppuvuonna. Vuonna 2018 laskeneen liikevaihdon johdosta myyntikate jäi edellisvuotta heikommaksi. Kannattavuutta heikensi osaltaan varastojen purkamisen 1,2 miljoonalla eurolla. Kiinteiden kulujen säästöt toteutuivat ennakoitusti.

Yhtiön tilauskanta oli tilikauden päättyessä 3,0 (2,9) miljoonaa euroa. Yhtiön sisään tullut

lausvirta oli neljännellä vuosineljänneksellä 8,4 (8,3) miljoonaa euroa. Tilausvirta kasvoi sisustuskivissä, saunoissa ja viennin tulisijoissa. Tilausvirta laski kamiinan verhoukivissä ja kotimaan tulisijoissa.

Kotimaan liikevaihto oli tilikaudella 12,9 (13,4) miljoonaa euroa eli 45,1 (45,6) prosenttia koko liikevaihdosta. Suomen tulisijamyynni laski, koska Suomeen ennustettu pientalorakentamisen kasvu ei toteutunut aiemmin arvioidulla tavalla ja tulisijojen saneerausmarkkinat laskivat. Uudistetut mallistot, jakelutiemuutokset ja tiivistynyt yhteistyö taloteollisuuden kanssa ovat mahdollistaneet markkinaosuuden nousun vuoden 2018 aikana julkaistuissa Rakennustutkimus RTS Oy:n tilastoissa.

Viennin liikevaihto oli tilikaudella 15,7 (15,9) miljoonaa euroa eli 54,9 (54,4) prosenttia koko liikevaihdosta. Suurimmat vientimaat olivat Venäjä, Saksa, Ranska, Ruotsi ja Tanska. Viennissä uusien mallistojen ansiosta Tulikivi-tuotteiden myynti kuitenkin kasvoi Keski-Euroopan ja Skandinavian markkinoilla. Suurimman vientimaan Venäjän euromääräinen liikevaihto oli edellisen vuoden tasolla ruplan kurssin heikentymisestä huolimatta. Uudet Karelia- ja Pielinen-takkamallistot ovat edelleen lisänneet selvästi jälleenmyyjien ja kuluttajien mielenkiintoa Tulikivi-tuotteita kohtaan Keski-Euroopassa. Niiden avulla on pystytty avaamaan uusia jäl-

leenmyyntipisteitä sekä vanhoja aktivoimaan. Mallistojen myötä Tulikiven markkinaosuus on kasvanut Keski-Euroopassa.

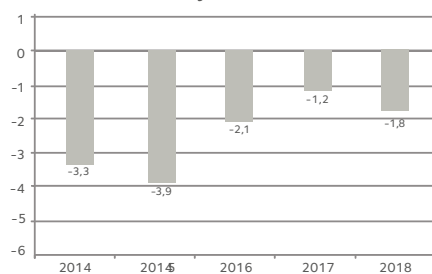
Mallistojen tuotteet pohjautuvat moderniin skandinaaviseen muotoiluun ja uuteen vuolukiven pintakäsittelytekniikkaan. Pielinen-malliston tuotteet ovat kompakteja ja helposti asennettavia. Ne soveltuvat erityisen hyvin Keski-Euroopan markkinoille sekä sellaisille markkinoille, joissa varaavien uunien tuntemusta ei ole. Uudet takkamallistot on otettu erittäin hyvin vastaan sekä kotimaassa että viennissä. Kotimaassa pientalorakentamisen ei ennakoida kasvavan merkittävästi hyvästä yleisestä taloustilanteesta huolimatta. Myynnin tehostamistoimia jatketaan kotimaassa saneerausmyynnin kasvattamiseksi.

Karelia- ja Pielinen-mallistojen erinomaisesti onnistunut kehitystyö antaa mahdollisuuden markkinaosuuden kasvuun ja kannattavuuden parantumiseen vuonna 2019 sekä kotimaassa että viennissä.

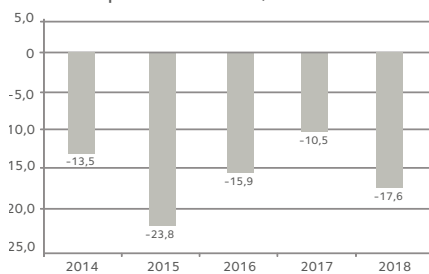
Rahoitus

Liiketoiminnan nettorahavirta oli neljännellä vuosineljänneksellä 0,5 (0,9) miljoonaa euroa ja tilikaudella 1,6 (1,9) miljoonaa euroa. Käyttöpääoma pieneni tilikauden aikana 1,0 (1,5) miljoonaa euroa. Varastot pienenivät 1,2 miljoonaa euroa tilikaudella. Käyttöpääoma oli tilikauden lopussa

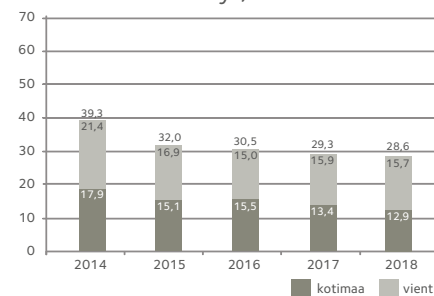
Tulos ennen veroja, Me

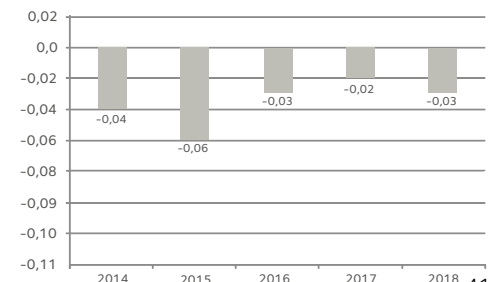
Oman pääoman tuotto, %

Liikevaihdon kehitys, Me

Osakekohtainen tulos, euro

1,3 (2,2) miljoonaa euroa.

Tilikaudella lyhennettiin lainoja 0,3 (0,7) miljoonaa euroa. Korolliset velat tilikauden päättyessä 15,4 (15,7) miljoonaa euroa, ja nettoraahoituskulut olivat tilikaudella 0,8 (0,8) miljoonaa euroa. Omavaraisuusaste oli tilikauden päättyessä 27,4 (30,7) prosenttia. Korollisten nettovelkojen suhde omaan pääomaan eli gearing oli 156,6 (135,3) prosenttia. Current ratio oli 0,5 (0,5), ja osakekohtainen oma pääoma oli 0,16 (0,19) euroa. Tilikauden päättyessä konsernin rahavarat ja muut likvidit varat olivat 0,8 (0,6) miljoonaa euroa.

Yhtiö allekirjoitti 31.10.2018 rahoittajiensa kanssa uuden rahoitus sopimuksen, joka korvaa aiemman 11.12.2015 allekirjoitetun kolmivuotisen rahoitus sopimuksen muutoksineen. Rahoitus sopimuksessa sovitaan muun muassa yhtiön luottojen lyhennyksistä vuosina 2018-2019 rahoittajien vastuiden suhteissa sekä rahoittajille annettavista kovenanteista. Rahoitus sopimus sisältää muun muassa käyttökate-, omavaraisuusaste- ja velat/käyttökate-kovenantit. Yhtiö on saanut vapautuksen käyttökate- ja velat/käyttökate -kovenanteista tilanteessa 31.12.2018. Yhtiön johdon näkemyksen mukaan se ei tule täyttämään käyttökate- ja velat/käyttökate -kovenanteja tilanteessa 31.3.2019 ja 30.6.2019, joten pitkäaikaiset rahoitusvelat on luokiteltu lyhytaikaisiksi rahoitusveloiksi tässä tilinpäätöksessä IFRS-standardin mukaisesti. Yhtiön johto kuitenkin uskoo, että se saa rahoittajilta vapautukset edellä mai-

nituisista kovenanteista, eivätkä rahoittajat siten tule eräännyttämään velkoja. Yhtiö on sopinut rahoittajien kanssa, että se aloittaa neuvottelut viimeistään 30.9.2019 vuoden 2020 lyhennysohjelmasta ja sen ehdoista.

Emoyhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta tappiollisen tuloksen vuoksi. Emoyhtiön oma pääoma on tilinpäätöksessä 0,8 miljoonaa euroa (konsernissa 9,3 miljoonaa euroa) ja osake-pääoma 6,3 miljoonaa euroa (konsernissa 6,3 miljoonaa euroa). Tämän johdosta yhtiön hallitus on ryhtynyt Osakeyhtiölain 20 luvun 23 §:n 1 momentin mukaisiin toimiin. Osakeyhtiölain tarkoittama tilinpäätös tulee olemaan ajalta 1-12/2018. Osakeyhtiölain edellyttämä yhtiökokous, joka päättää hallituksen esityksen pohjalta yhtiön taloudellisen aseman edellyttämistä toimista, tulee olemaan yhtiön 24.4.2019 pidettävä varsinainen yhtiökokous. Hallitus tulee esityksessään varsinaiselle yhtiökokoukselle huomioimaan muun muassa yhtiön vuoden 2019 budjetoidun positiivisen tuloskehityksen ja sen, mitä tässä tilinpäätöstiedotteessa kohdassa Suomussalmen talkkivarannot on esitetty.

Investoinnit ja tuotekehitys

Konsernin investoinnit olivat tilikaudella 1,1 (1,5) miljoonaa euroa, johon sisältyy 0,2 miljoonaa euroa talkkiprojektin kuluja. Karelia-mallistoa on täydennetty uudella vaakaluukkuisella Saramo-mallilla sekä Senso-takkaohjaimella, joka helpottaa tulisijan käyttöä ja pienentää päästöjä. Lisäksi vuoden 2019 ensimmäisellä vuosineljännek-

sellä markkinoille lanseerataan kolme uutta luukutyyppeä suosittuun Pielinen-mallistoon.

Tutkimus- ja kehittämis toiminnan menot olivat tilikaudella 0,9 (1,0) miljoonaa euroa eli 3,1 (3,6) prosenttia liikevaihdosta. Näistä aktivoitiin taaseeseen 0,4 (0,5) miljoonaa euroa.

Suomussalmen talkkivarannot

Tulikivi tiedotti 20.4.2017 päätöksestään tutkia Suomussalmen esiintymässä sijaitsevien talkkivarantojen hyödyntämismahdollisuuksia. Tulikivellä on Suomussalmen vuolukiviesiintymän yhteydessä talkkivarantoja, joiden arvioidaan soveltuvan talkin tuotantoon. Tulikivi tiedotti 13.6.2017 Geologian tutkimuskeskuksen tutkimustuloksista, joissa todettiin esiintymän talkkilaatujen vastaavan talkkipitoisuuden, talkinsaannin ja vaaleuden osalta Suomessa aiemmin toteutettuja talkkihankkeita. Tulikivi arvioi aiemmin vuolukiven tuotantoa varten teettamiensä kairausten avulla sekä tuolloin saatujen testitulostensa perusteella Suomussalmen todennetun talkkimalmin määräksi noin 20 miljoonaa tonnia. Tulikivi tiedotti 24.8.2017, että se oli kesän 2017 aikana Geologian tutkimuskeskuksen tutkimustulosten ja aiempien kairausten pohjalta tunnus-tellut potentiaalisten yhteiskumppaneiden kiinnostusta Suomussalmen talkkiesiintymän hyödyntämiseen.

Saadun palautteen pohjalta yhtiön hallitus käynnisti valmistelutoimet talkkiesiintymän myymiseksi syyskuussa 2017. Osana tätä prosessia yhtiö tilasi helmikuussa 2018 Geologian

Tutkimuskeskukselta kansainvälisen JORC-koodiston mukaisen virallisen malmiarvion osasta Suomussalmen Haaposen esiintymää. Ensimmäisessä vaiheessa malmiarvio kattoi noin 6 miljoonan tonnin osuuden talkkiesiintymästä. Sillä voidaan varmentaa esiintymän rikkastettavuus talkintuotantoa silmällä pitäen. Lisäksi tehdään muita tarpeellisia selvitystöitä talkin louhintaan ja rikastukseen liittyen. Hankkeeseen on myönnetty EU:n rakennerahastosta avustusta 0,1 miljoonaa euroa.

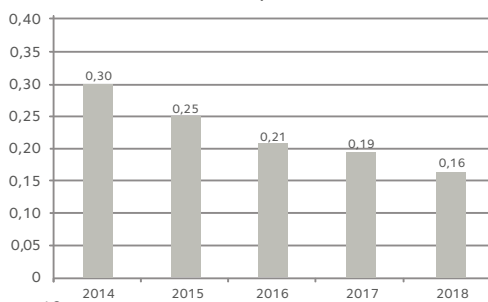
Tulikivi tiedotti 25.9.2018, että se on palkannut Initia Oy:n toimimaan Tulikiven taloudellisen neuvonantajana talkkiesiintymän myyntiprosessissa 24.9.2018 alkaen.

Tulikivi tiedotti 21.12.2018, että Suomussalmen talkkiesiintymän JORC-selvitys laajenee 12 miljoonaan tonniin. Kairaukset osoittivat esiintymän olevan pinta-alaltaan aiemmin arvioitua suuremman ja jatkuvan laadultaan ja volyymltaan yhtenäisenä nyt tutkittuun sadan metrin syvyyteen saakka. Lisäkairanäytteistä tehtävät GTK:n laboratoriotyöt ovat parhaillaan käynnissä ja niistä tehtävien raporttien arvioidaan valmistuvan alkuvuonna 2019.

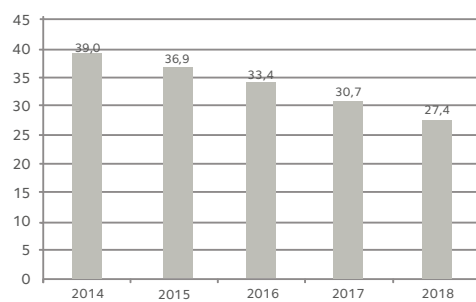
Kokonaisuudessaan vuoden 2018 aikana Suomussalmen talkkihankkeen selvitystyön tulokset ylittivät yhtiön aiemmat arviot. Suomussalmen esiintymän 12 miljoonaan tonniin laajentunut JORC-selvitystyö on todennut sen suurimmaksi tunnetuksi talkkiesiintymäksi Suomessa.

On ennenaikaista arvioida esiintymän mahdollisen myynnin onnistumista tai taloudellisia vaikutuksia.

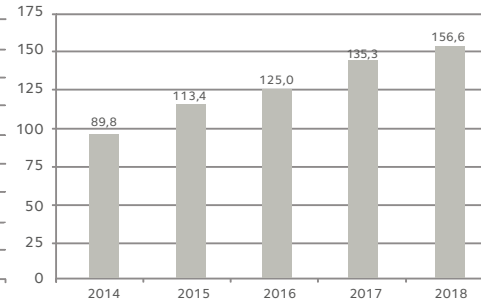
Osakekohtainen oma pääoma, euro

Omavaraisuusaste, %

Nettovelkaantumisaste %

Henkilöstö

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 200 (208) henkilöä. Tilikaudella palkka- ja palkkiokulut olivat yhteensä 8,6 (9,1) miljoonaa euroa. Henkilöstön määrää sopeutetaan lomautuksiin kysynnän mukaisesti. Tulikivi-konsernissa on käytössä tulospalkkiojärjestelmä koko henkilöstölle. Tämän lisäksi yhtiössä on käytössä vuonna 2013 käynnistetty optio-ohjelma johdolle.

Varsinainen yhtiökokous

Tulikivi Oyj:n 19.4.2018 pidetty varsinainen yhtiökokous päätti olla jakamatta osinkoa tilikaudelta 2017. Hallituksen jäseniksi valittiin Jaakko Aspara, Markku Rönkkö, Paula Salastie, Reijo Svanborg, Jyrki Tähtinen ja Heikki Vauhkonen. Hallitus valitsi puheenjohtajaksi Jyrki Tähtisen. Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Kirsi Jantunen.

Yhtiökokous päätti toimenpiteistä yhtiön taloudellisen aseman tervehdyttämiseksi emoyhtiön oman pääoman laskettua alle puoleen osakepääomasta. Yhtiökokous päätti hallituksen esityksen mukaisesti, että hallitus jatkaa jo aloittamia toimenpiteitä ja selvittää muita mahdollisia toimenpiteitä, joiden kautta pyritään yhtiön taloudellisen aseman tervehdyttämiseen emoyhtiön oman pääoman ollessa alle puolet osakepääomasta.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta ja yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta hallituksen ehdotuksen mukaisesti. Uusia osakkeita tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita voidaan antaa seuraavasti: enintään 15 656 622 kappaletta A-sarjan ja 2 304 750 kappaletta K-sarjan osakkeita.

Valtuutus sisältää oikeuden toteuttaa osakeanti myös osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla annilla edellyttäen, että siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Valtuutus sisältää oikeuden päättää maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen siten, että yhtiölle annettavien osakkeiden lukumäärä olisi enintään yksi

kymmenesosa yhtiön kaikista osakkeista.

Valtuutus sisältää myös oikeuden osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta, jotka oikeuttavat saamaan maksua tai saatavan kuittaamista vastaan yhtiön osakkeita. Valtuutus sisältää oikeuden suorittaa yhtiön osakepalkkioita. Hallituksella on valtuutus päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa vuoden 2019 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka.

Omat osakkeet

Yhtiö ei ole hankkinut eikä luovuttanut omia osakkeita tilikauden aikana. Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden kokonaismäärä oli tilikauden päättyessä 124 200 A-osaketta, mikä vastaa 0,2 prosenttia osakepääomasta ja 0,1 prosenttia kokonaisäänimäärästä.

Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käytöstä

Emoyhtiöllä ei ole osingonjakokelpoisia varoja. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa ei jaeta vuodelta 2018.

Lähiajan riskit ja epävarmuustekijät

Konsernin keskeisin riski on liikevaihdon lasku päämarkkina-alueilla. Uudisrakentamisen ja saneeraushankkeiden alkaneen kasvun mahdollinen pysähtyminen vaikuttaa Tulikivi-tuotteiden kysyntään Suomessa. Keski-Euroopan ennakoitua hitaampi markkinoiden elpyminen

ja Venäjän epävarma taloustilanne vaikuttavat myös Tulikivi-tuotteiden kysyntään.

Konsernin rahoitusaseman parantaminen ja rahoituksen jatkuvuuden turvaaminen edellyttävät kannattavuuden parantumista. Lainojen takaisinmaksu voi muodostaa ennakoitua suuremman rasitteen yhtiön kassavirralle, mikäli yhtiön liiketoiminta ja toiminnan tulos eivät kehity suunnitellusti. Lisäksi riskinä on, että rahoittajien kanssa ei saada neuvoteltua riittävän hyvää lyhennysohjelmaa ja sen ehtoja.

Yhtiön valuuttariskin kannalta merkittävimmät valuutat ovat Venäjän rupla ja Yhdysvaltain dollari. Yhtiön kassavirroista noin 90 prosenttia on euromääräisiä, eli tältä osin yhtiön altistuminen valuuttariskeille on vähäistä. Valuuttojen heikentyminen voi vaikuttaa heikentävästi myyntikatteeseen.

Riskit on kuvattu yksityiskohtaisemmin yhtiön vuoden 2017 vuosikertomuksessa sivulla 82 sekä viikolla 13 julkaistavassa vuoden 2018 vuosikertomuksessa.

Tulevaisuuden näkymät

Vuoden 2019 liikevaihdon arvioidaan kasvavan, ja liiketuloksen arvioidaan olevan voitollinen.

Strategian toteutumisen seuranta

Konsernin strategia kattaa keskeiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuoteen 2021 saakka. Strategian mukaan konsernin orgaaninen kasvutavoite on myönteisessä taloudellisessa suhdanteessa yli 10 prosenttia vuodessa. Tavoitteena on myös saavuttaa seuraavan kolmen vuoden kuluessa 10 prosentin taso liiketuloksessa. Oman pääoman tuottotavoitteena on ylittää 20 prosentin taso. Strategiaa tukevat yritysostot ovat mahdollisia. Toimintaympäristön epävakauden takia strategisia tavoitteita ei ole saavutettu. Konsernissa on tehostettu toimintaa onnistuneesti kannattavuuden parantamiseksi. Kuluneen viiden vuoden aikana Tulikivi on toteut-

tanut rankan rakennemuutosohjelman toiminnan tervehdyttämiseksi. Yhtiö on vähentänyt velkojaan noin 12 miljoonalla eurolla vuodesta 2013 ja käyttänyt rakenteellisiin muutoksiin sekä saneerauskuluihin noin 5 miljoonaa euroa. Lisäksi yhtiö on investoinut merkittävästi uuteen keraamiseen mallistoon, Karelia- ja Pielinen-mallistoihin sekä niiden tuotantoteknologiaan. Mallistot on otettu loppuasiakkaiden ja jälleenmyyjien keskuudessa hyvin vastaan, ja ne mahdollistavat kannattavan kasvun vuonna 2019. Liikevaihdon kasvattamiseksi yhtiön tavoitteena on kiihdyttää Karelia- ja Pielinen-mallistojen myynnin kasvua niin kotimaassa kuin viennissä. Lisäksi erityistä huomiota kiinnitetään myynnin tehostamistoimenpiteisiin. Tehostetun kulurakenteen lisäksi myönteinen myynnin jakauman kehitys parantaa kannattavuutta vuonna 2019.

Tunnuslukutiedot ja omistusta koskevat tiedot

Konsernin talouskehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut laskentakaavoineen sekä osakkeenomistajat ja johdon omistus on esitetty tilinpäätöksen yhteydessä.

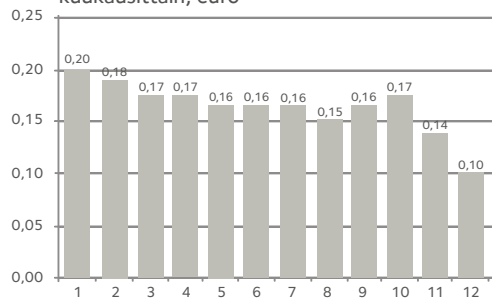
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Tulikivi Oyj antaa selvityksen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) vuodelta 2018 toimintakertomuksesta erillisenä kertomuksena. Selvitys on laadittu 1.1.2016 voimaan tulleeseen Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti. Hallintoperiaatteet ovat luettavissa yhtiön internetsivuilla osoitteessa www.tulikivi.fi -> Konserni -> Konsernin hallinto ja johto

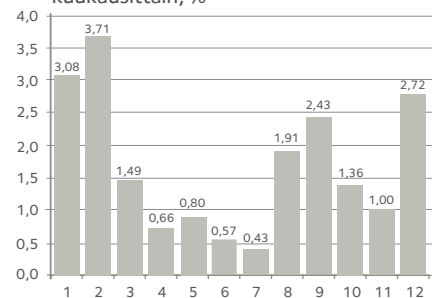
Konsernirakenne

Konserniin kuuluvat emoyhtiö Tulikivi Oyj, Tulikivi U.S. Inc USAssa ja OOO Tulikivi Venäjällä. Konserniyrityksiä ovat lisäksi Tulikivi GmbH ja The New Alberene Stone Company, Inc., joilla ei ole enää liiketoimintaa.

A-osakkeen keskihinnan kehitys kuukausittain, euro

A-osakkeen suhteellisen vaihdon kehitys kuukausittain, %

Konsernitilinpäätös, IFRS
 Konsernin laaja tuloslaskelma

1 000 euro	liitetieto	1.1.- 31.12.2018	1.1.- 31.12.2017
Liikevaihto	3	28 583	29 281
Liiketoiminnan muut tuotot	4	266	305
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		-940	231
Valmistus omaan käyttöön		501	740
Aineiden ja tarvikkeiden käyttö		-7 053	-6 953
Ulkopuoliset palvelut		-3 474	-4 108
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	5	-10 312	-10 655
Poistot	6	-1 906	-2 097
Arvon alentumiset		-508	0
Liiketoiminnan muut kulut	7	-6 182	-7 111
Liiketulos		-1 025	-367
Rahoitustuotot	8	45	25
Rahoituskulut	9	-778	-825
Tulos ennen veroja		-1 758	-1 167
Tuloverot	11	-38	-74
Tilikauden tulos		-1 796	-1 241
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Rahavirran suojaukset	10	6	93
Muuntoerot	10	-15	-104
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	10	0	0
Tilikauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen		-9	-11
Tilikauden laaja tulos yhteensä		-1 805	-1 252
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu			
osakekohtainen tulos, (euro)			
laimentamaton/laimennettu	12	-0,03	-0,02

Konsernitase

1 000 euro	liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
Varat			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	6 865	7 850
Liikearvo	15	3 654	4 162
Muut aineettomat hyödykkeet	15	9 708	9 614
Sijoituskiinteistöt	14	92	92
Muut rahoitusvarat	17	26	26
Laskennalliset verosaamiset	18	3 069	3 171
Muut saamiset		77	174
Pitkäaikaiset varat yhteensä		23 491	25 089
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	9	6 925	8 122
Myyntisaamiset ja muut saamiset	20	3 376	2 852
Rahavarat	21	798	567
Lyhytaikaiset varat yhteensä		11 099	11 541
Varat yhteensä		34 590	36 630
Oma pääoma ja velat			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	22	6 314	6 314
Omat osakkeet	22	-108	-108
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	22	14 407	14 407
Muuntoerot	22	37	52
Arvonmuutosrahasto	22	0	-6
Kertyneet voittovarot		-11 340	-9 499
Oma pääoma yhteensä		9 310	11 160
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	18	653	755
Varaukset	24	251	255
Muut pitkäaikaiset velat		0	65
Pitkäaikaiset velat yhteensä		904	1 075
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	26	8 977	8 697
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat	24	16	5
Varaukset	25	5	27
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	26	15 378	15 666
Lyhytaikaiset velat yhteensä		24 376	24 395
Velat yhteensä		25 280	25 470
Oma pääoma ja velat yhteensä		34 590	36 630

Konsernin rahavirtalaskelma

1 000 euro	liitetieto	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden tulos		-1 797	-1 241
Oikaisut:			
Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa	30	2 304	1 646
Korkokulut ja muut rahoituskulut		778	825
Korkotuotot		-43	-23
Osinkotuotot		-2	-2
Verot	11	38	74
Käyttöpääoman muutokset:			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		-300	292
Vaihto-omaisuuden muutos		1 197	-259
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		226	1 462
Maksetut korot		-791	-797
Saadut korot		38	23
Saadut osingot		2	2
Maksetut verot		-27	-60
Liiketoiminnan nettorahavirta		1 623	1 942
Investointien rahavirrat			
Investoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin		-279	-425
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		-844	-1 066
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynti		61	15
Investoinnit muihin sijoituksiin		-30	-47
Investointien nettorahavirta		-1 092	-1 523
Rahoituksen rahavirrat			
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-288	-727
Rahoituksen nettorahavirta		-288	-727
Rahavarojen muutos		243	-308
Rahavarat tilikauden alussa		567	894
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		-12	-19
Rahavarat tilikauden lopussa	22	798	567

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma	Liitetieto	Osakepääoma	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Arvonmuutosrahasto	Omat osakkeet	Muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017		6 314	14 407	-99	-108	156	-8 273	12 397
Tilikauden laaja tulos yhteensä				93		-104	-1 241	-1 252
Liiketoimet omistajien kanssa								
Optiojärjestelyt							15	15
Oma pääoma 31.12.2017		6 314	14 407	-6	-108	52	-9 499	11 160
Oma pääoma 1.1.2018		6 314	14 407	-6	-108	52	-9 499	11 160
Tilikauden laaja tulos yhteensä				6		-15	-1 796	-1 805
Liiketoimet omistajien kanssa							-49	-49
Optiojärjestelyt							4	4
Oma pääoma 31.12.2018	22, 27.5	6 314	14 407	0	-108	37	-11 340	9 310

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Yhteisön perustiedot

Konsernin emoyritys on Tulikivi Oyj (Y-tunnus 0350080-1). Emoyrityksen kotipaikka on Juuka, ja sen rekisteröity osoite on 83900 Juuka.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.tulikivi.com tai konsernin emoyhtiön pääkonttorista, yllä mainitusta osoitteesta.

Tulikivi Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 13.2.2019 tämän tilinpäätöksen julkaistavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakekehenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1.1. Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2018 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardia sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpito-laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyt standardit ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta

käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja (johdannaisinstrumentit mukaan lukien). Tilinpäätös esitetään tuhansina euroina.

Tulikivi-konserni on noudattanut vuoden 2018 alusta alkaen seuraavia voimaan tulleita uusia ja muutettuja standardeja:

- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): IFRS 9 korvaa nykyisen IAS 39-standardin. Uuteen standardiin sisältyy uudistettu ohjeistus rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta ja arvostamisesta. Tämä kattaa myös uuden, odotettuja luottotappioita koskevan kirjanpitokäsittelyn mallin, jota sovelletaan rahoitusvaroista kirjattavien arvonalentumisten määrittämiseen. Standardin yleistä suojauslaskentaa koskevat säännökset on myös uudistettu. IAS 39:n säännökset rahoitusinstrumenttien taseeseen kirjaamisesta ja taseesta pois kirjaamisesta on säilytetty. IFRS 9:n vaikutuksia konsernitilinpäätökseen on arvioitu ja sillä ei ollut merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Uusi standardi on korvannut nykyiset IAS 18- ja IAS 11-standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15 sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määräysvallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Standardi on lisännyt esitettävien liitetietojen määrää. IFRS 15:n vaikutuksia konsernitilinpäätökseen on arvioitu mm. seuraavasti: Asiakassopimukset on läpi-

käyty 5-vaiheisella mallilla, sopimuksista on yksilöity asiakkaille annetut lupaukset, keskeiset IFRS 15:n käsitteet on analysoitu eri tulovirtojen kannalta viisivaiheisen mallin avulla. Lähestymistavaksi on valittu kertyneen vaikutuksen lähestymistapa eli kertynyt vaikutus on kirjattu soveltamisen aloitusajankohtana 1.1.2018. Standardimuutoksilla ei ollut merkittävää vaikutusta myynnin tuloutukseen.

Muiden standardimuutosten käyttöönotolla ei arvioida olevan vaikutusta Tulikivi-konsernin tilinpäätökseen.

Tulikivi-konserni ei ole vielä soveltanut seuraavia, IASB:n jo julkistamia uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

Tulevilla tilikausilla sovellettaviksi tulevat uudet ja muutetut standardit sekä tulkinnat:

- IFRS 16 Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa IAS 17 -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 -standardi edellyttää vuokralle ottajilta vuokrasopimusten merkitsemistä taseeseen vuokranmaksuvelvoitteena sekä siihen liittyvänä omaisuususeränä. Taseeseen merkitseminen muistuttaa paljon IAS 17:n mukaista rahoitusleasingin kirjanpitokäsittelyä. Taseeseen merkitsemisestä on kaksi helpotusta, jotka koskevat lyhytaikaisia enintään 12 kuukautta kestäviä vuokrasopimuksia sekä arvoltaan enintään USD 5 000 olevia hyödykkeitä. Vuokralle antajien kirjanpitokäsittely tulee säilymään suurelta osin nykyisen IAS 17:n

mukaisena. Yhtiö otti IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöön 1.1.2019, joten konsernissa on tehty standardin vaikutusten arviointi. Standardin mukaan vuokralle ottaja kirjaa taseeseen käyttöoikeuteen perustuvan omaisuususerän ja velan. IFRS 16 vuokrasopimusten vaikutus vuoden 2019 avaavaan taseeseen oli 1,5 miljoonaa euroa, josta 0,9 miljoonaa euroa on pitkäaikaista velkaa ja 0,6 miljoonaa euroa on lyhytaikaista velkaa. Rakennukset omaisuususerä kasvoi 1,3 miljoonaa euroa sekä koneet ja kalusto -omaisuuserä 0,2 miljoonaa euroa. Vuokrakulujen arvioidaan pienenevän noin 0,6 miljoonaa euroa ja poistojen kasvavan noin 0,6 miljoonaa euroa tilikaudella 2019 IFRS 16 -standardin vaikutuksesta.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaan perustuvia ratkaisuja. Tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista, joita johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty laatimisperiaatteiden kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

1.2. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyritys Tulikivi Oyj ja kaikki sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin

määräysvalta. Myös potentiaalisen määräysvallan olemassaolo on otettu huomioon määräysvallan syntymisen ehtoja arvioitaessa silloin, kun potentiaaliseen äänivaltaan oikeuttavat instrumentit ovat tarkasteluhetkellä toteutettavissa. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Konsernin keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä.

Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tulikivi Oyj omistaa kaikki tytäryrityksensä kokonaan, joten konsernin tulokseen tai omaan pääomaan ei sisälly määräysvallattomien omistajien osuuksia. Konsernin kaikki liiketoimintojen yhdistämiset ovat tapahtuneet ennen uudistetun IFRS 3/2008 voimaantuloa.

Osakkuusyrietykset

Osakkuusyrietykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääasiallisesti silloin, kun konserni omistaa yli 20 prosenttia yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräys-

valtaa. Osakkuusyrietykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappiosta ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistelä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen velvoitteiden täyttämiseen.

Osakkuusyrietyssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen liikearvon. Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrietyksen välillä on eliminoitu konsernin omistusosuuden mukaisesti.

Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyrietyksen tilikauden tuloksista esitetään omana eränään liikevoiton jälkeen. Vastavasti konsernin osuus osakkuusyrietyksen muihin laajan tuloksen eriin kirjatuista muutoksista kirjataan konsernin muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut mitataan siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta (Toimintavaluutta). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Käytännössä käytetään usein kurssia, joka likimain vastaa tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät on muutettu toimintavaluutan määräisiksi raportointikauden päättämispäivän kurssija käyttäen. Ulkomaan rahan määräiset ei-monetaariset erät, jotka on arvostettu

käypiin arvoihin, on muutettu toimintavaluutan määräisiksi käyttäen käyvän arvon määrittämispäivän kurssija. Muutoin ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on käsitelty tulosvaikutteisesti. Liiketoiminnan kurssivoitot ja –tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Valuuttamääräisten lainojen ja pankkitilien kurssivoitot ja –tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja –kuluihin.

Ulkomaisten konserniyritysten tilinpäätösten muuttaminen

Ulkomaisten konserniyritysten laajojen tuloslaskelmien kuluerät on muunnettu euroiksi liiketoimien toteutumispäivien kurssihin ja taseet raportointikauden päättämispäivän kurssija käyttäen. Laajan tuloksen muuttaminen eri kurssilla laajassa tuloslaskelmassa sekä taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi osana myyntivoittoa tai –tappiota. Konsernissa ei ole hankittu eikä myyty ulkomaisia tytäryhtiöitä vuosina 2017 – 2018.

Ulkomaisten yksikköjen hankinnasta syntyvä liikearvo ja kyseisten ulkomaisten yksikköjen varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käypien arvojen oikaisut on käsitelty kyseisten ulkomaisten yksikköjen varoina ja velkoina. Ne muunnetaan euroiksi raportointi-

kauden päättämispäivän kurssija käyttäen. Ennen 1.1.2004 tapahtuneiden hankintojen liikearvot ja käypien arvojen oikaisut on kirjattu euro-määräisinä.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu hankintamenoon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla.

Hankintamenoon sisällytetään menot, jotka aiheutuvat välittömästi aineellisen käyttöomaisuuden hankinnasta. Itse valmistetun omaisuuserän hankintameno sisältää materiaalimenot, työsuhte-etuuksista aiheutuvat välittömät menot sekä muut välittömät menot, jotka johtuvat käyttöomaisuuserän saattamisesta valmiiksi sille aiotuun käyttötarkoitukseen. Ehdot täyttävän aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osaksi omaisuuserän hankintamenoa.

Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammasta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eripituiset, kukin osa käsitellään erillisenä hyödykkeenä. Tällöin osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan ja uusimisen yhteydessä mahdollinen jäljellä oleva kirjanpitoarvo kirjataan pois taseesta. Muussa tapauksessa myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Muut korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista

ei tehdä poistoja lukuun ottamatta louhinnan maa-alueita, joista tehdään kiven käyttöön ja läjitysalueiden täyttöaikaaan perustuva substanssipoisto. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset	25 – 30 vuotta
Rakennelmat	5 vuotta
Prosessikoneet	3 – 15 vuotta
Moottoriajoneuvot	5 – 8 vuotta
Muut	3 – 5 vuotta
Kalusto	3 – 5 vuotta
Sijoituskiinteistöt	10 – 20 vuotta

Omaisuserän jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot –standardin mukaisesti, poistojen kirjaaminen lopetetaan. Konsernilla ei ole vuosina 2017–2018 ollut tällaisia myytävänä olevaksi luokiteltavia aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksesta syntyvät myyntivoitot ja –tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti ja ne esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa. Myyntivoitto/myyntitappio määritetään myyntihinnan ja jäljellä olevan hankintamenon erotuksena.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden hankintaan liittyvät avustukset, on kirjattu kyseisten hyödykkeiden

kirjanpitoarvojen vähennykseksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että avustukset tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana. Sellaiset avustukset, jotka on saatu korvauksiksi jo toteutuneista kuluista, kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana oikeus avustuksen saamiseen syntyy. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt ovat kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen vuokratuottoa tai omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kertyneillä poistoilla vähennettyyn hankintamenuon.

Aineettomat hyödykkeet

– Liikearvo

1.1.2010 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteesta ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta. Konsernissa ei ole 1.1.2010 jälkeen tapahtunut liiketoimintojen yhdistämisä.

1.1.2004–31.12.2009 tapahtuneet yrityshankinnat on kirjattu aikaisemman IFRS-normiston (IFRS 3(2004)) mukaisesti. Ennen vuotta 2004 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisistä syntynyt liikearvo vastaa aiemman tilinpäätös-normiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS-standardien mukaisena oletushankintamenuon.

Liikearvoista (ja muista taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyö-

dykkeistä) ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille, tai jos kyseessä on osakkuusyritys, liikearvo sisältyy kyseisen osakkuusyrityksen hankintamenuon. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalentumisilla.

– Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot merkitään kuluksi tulosvaikutteisesti. Uusien tai kehittyneempien tuotteiden suunnittelusta johtuvat kehittämismenot aktivoitetaan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi siinä lähtien, kun kehittämissä vaiheiden menot ovat luotettavasti määritettävissä, kun tuote on teknisesti toteutettavissa ja kaupallisesti hyödynnettävissä ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja konsernilla on aikomus ja resurssit saattaa kehitystyö loppuun. Aktivoituvat kehittämismenot sisältävät ne materiaali-, työ- ja testausmenot, jotka johtuvat välittömästi hyödykkeen saattamisesta valmiiksi sille aiottuun käyttötarkoitukseen. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoitua enää myöhemmin.

Hyödykkeestä aloitetaan kirjata poistoja heti kun hanke käynnistyy. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Aktivoituvat kehittämismenot arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen hankintamenuon kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettynä. Aktivoitujen kehittämismenojen taloudellinen vaikutusaika on 5 vuotta, jonka kuluessa aktivoituvat menot kirjataan tasapoistoina kuluksi.

– Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot

Vuolukivivarantojen etsinnästä ja arvioinnista aiheutuneet menot aktivoitetaan pääsääntöisesti. Vuolukivivarantojen etsinnästä ja arvioinnista aiheutuneet menot kirjataan kuitenkin laajaan tuloslaskelmaan kuluiksi silloin kun kyseisten vuolukivivarantojen kaupalliseen hyödyntämiseen katsotaan liittyvän merkittävää epävarmuutta. Aktivoitavia menoja ovat maa-perätutkimuksista, koeporauksista, kaivantojen tekemisestä ja näytteiden ottamisesta syntyneet menot, samoin menot sellaisista toiminnoista, jotka liittyvät mineraalivarannon erottamisen teknisen toteutettavuuden ja kaupallisen elinkelpoisuuden arvioimiseen.

Aktivoituvat etsintä- ja arviointimenot arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä hankintamenuon ja poistetaan 5 –10 vuoden aikana. Nimike luokitellaan taseeseen aineettomien hyödykkeiden alaryhmään mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot siihen saakka, kun vuolukivivarannon erottamisen tekninen toteutettavuus ja kaupallinen elinkelpoisuus pystytään osoittamaan. Sen jälkeen kyseiselle vuolukivivarannolle aktivoituvat etsintä- ja arviointimenot siirretään muihin aineettomiin hyödykkeisiin. Vuolukivivarantojen etsintää ja arviointia tehdään vasta siinä vaiheessa, kun asiaa varten on saatu Työ- ja elinkeinoministeriöltä valtaus.

– Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenuon siinä tapauksessa, että hankintamenuon on määritettävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että omaisuuserästä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Vuolukivi-louhosalueiden avaamisesta ja niille johtavien teiden sekä patojen, altaiden ja muiden apurakennelmien rakentamisesta aiheutuneet menot aktivoidaan. Louhosalueen avaaminen voi kestää useita vuosia. Louhosalueen ja altaiden ja muiden louhoksen apurakennelmien poistaminen aloitetaan silloin, kun louhos on valmis ja otetaan tuotantokäyttöön, ja ne poistetaan louhoksen käyttöajan eli kivien irrotusajan kuluessa substanssipoistoin. Kiven irrotusaika vaihtelee louhoksittain, ja se voi kestää kymmeniä vuosia. Substanssipoiston määrä on hankintamenon osa, joka vastaa raportointikauden aikana irrotettujen kivien osuutta louhoksen arvioidusta kokonaiskivimäärästä. Tuotantovaiheessa olevien louhosten jäljellä oleva substanssipoisto aika vaihtelee kymmenestä kahteenkymmeneen vuoteen. Teiden ja patojen rakentamismenojen poistot aloitetaan niiden rakentamisvuonna.

Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi tulosvaikutteisesti niiden tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Muiden aineettomien hyödykkeiden poistoajat ovat seuraavat:

Patentit ja tavaramerkit	5 -10 vuotta
Kehittämismenot	5 vuotta
Jakelutie	10 vuotta
Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot	5 - 10 vuotta
Louhosalueet ja altaat	substanssipoistot
Louhosalueiden tiet ja padot	5 - 15 vuotta
ATK-ohjelmistot	3 - 10 vuotta
Muut	5 vuotta

Tulisijatavamerkin taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska tavaramerkin on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai nettorealisoitintarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Hankintameno määritetään keskihintaperiaatteen mukaisesti. Louhittujen raakalohkareiden hankintamenoon vaikuttaa osaltaan kiven saanto-prosentti. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintamenoon luetaan kaikki ostomenot mukaan lukien välittömät kuljetus-, käsittely- ja muut menot. Itse valmistettujen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä systemaattisesti kohdistetusta osuudesta valmistuksen muuttuvista yleismenoista ja kiinteistä yleismenoista normaalilla toiminta-asteella. Nettorealisoitintarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vuokrasopimukset

- Konserni vuokralle ottajana

Konsernin vuokrasopimukset ovat sopimuksia, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, joten ne käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokraajan kuluessa. Silloin kun vuokrasopimus sisältää sekä maa- aluetta että rakennuksia koskevia osuuksia, on kunkin osuuden luokittelu rahoitus-

leasingisopimukseksi tai muuksi vuokrasopimukseksi arvioitu erikseen. Konsernilla ei ole rahoitusleasingisopimuksia.

- Konserni vuokralle antajana

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet on vuokrattu muilla kuin rahoitusleasing-sopimuksilla. Hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin tai sijoituskiinteistöihin. Niistä tehdään poistot taloudellisena vaikutusaihana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä. Osa konsernin vuokralle ottamista hyödykkeistä on edelleen vuokrattuja. Vuokratuotot merkitään tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Aktivoitujen mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenojen arvonalentumista arvioidaan myös aina ennen ko. menojen luokittelun muutosta. Arvonalentumisen kirjaamistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton, ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa ja pitkälle riippumattomia muiden vastaavien yksiköiden rahavirroista. Sellaiset konsernin yhteiset omaisuuserät, jotka

palvelevat useita rahavirtaa tuottavia yksiköitä, eivätkä tuota erillistä rahavirtaa, on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille järkevällä ja johdonmukaisella tavalla ja testataan osana kuttakin rahavirtaa tuottavaa yksikköä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttaus korkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Työsuhde-etuudet

- Eläkevelvoitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuus pohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja erillisille yksiköille. Konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia velvoitteita lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläkeetuuskien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset merkitään tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jota veloitus koskee. Konsernin kaikki eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

- Osakeperusteiset maksut

Tulikiven johdolle ja avainhenkilöille on käytössä optiojärjestelmä. Vuodelle 2018 asetettua käytökatetavoitetta ei saavutettu, joten vuodelta 2018 ei jaettu optioita.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja veloitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaukset arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aika-arvosta ja veloitteeseen liittyvistä riskeistä. Varausten määrä arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja niiden määriä muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä. Varausten muutokset mer-

kitään tuloslaskelmaan samaan erään kuin varaus on alun perin kirjattu.

Takuuvaraus kirjataan, kun takuuehdon sisältävä tuote myydään. Takuuvarauksen määrä perustuu kokemukseräiseen tietoon takuumenojen toteutumisesta.

Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun konserni on laatinut yksityiskohtaisen uudelleenjärjestelysuunnitelman ja aloittanut suunnitelman toimeenpanon tai tiedottanut suunnitelman keskeisistä kohdista niille, joihin järjestely vaikuttaa. Konsernin jatkuvaan toimintaan liittyvistä menoista ei kirjata varaus.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteen täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt.

Konsernilla on ympäristölainsäädännön perusteella tehdas- ja louhosalueiden alkuperäiseen tilaan palauttamiseen liittyviä velvoitteita. Konsernitilinpäätökseen on arvioitavissa olevista ympäristövelvoitteista kirjattu varaus.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot

Verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi

milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajaan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, jos se johtuu omaisuuserän tai velan alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteutusaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon.

Tytäryrityksiin ja osakkuusyhtiöihin tehdyistä sijoituksista kirjataan laskennallinen vero, paitsi milloin konserni pystyy määrittämään väliaikaisen eron purkautumisajankohdan eikä väliaikainen ero todennäköisesti purkautu ennakoitavissa tulevissa tilikaudissa.

Konsernissa merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoista, johdannais sopimusten arvostamisesta käypään arvoon, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja liiketoimintojen hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin perustuvista oikaisuista.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä raportointikauden päättymispäivään mennessä säädettyjä verokantoja tai verokantoja, jotka on siihen mennessä käytännössä hyväksytty.

Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevissa tilikaudissa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennallisen verosaamisen kirjaamis edellytykset arvioidaan tältä osin aina jokaisen raportointikauden päättymispäivänä.

Kertaluonteiset erät

Raportointikausien välisen vertailukelpoisuuden vuoksi konserni luokittelee taloudellisessa raportoinnissaan tietyt kulu- ja tuottoerät kertaluonteiseksi. Konserni esittää kertaluonteisina erinä konsernin liiketoiminnan uudelleenjärjestelyihin liittyvät kulut ja tuotot, kertaluonteiset liikearvon ja omaisuuserien arvonalentumistappiot sekä muut poikkeukselliset erät, jotka olennaisesti vääristävät konsernin perusliiketoiminnan kannattavuuden vertailukelpoisuutta.

Tuloutusperiaatteet

- Myydyt tavarat ja palvelut

Konsernin myyntituotot koostuvat tuotteiden ja asennus- sekä rahtipalveluiden myynnistä. Tulikivi otti IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardin käyttöön 1.1.2018. Standardin mukaisesti konserni kirjaa myyntituotot siten, että ne kuvaavat luvattujen tavaroiden tai palvelujen luovuttamista asiakkaalle rahamääränä, joka kuvastaa vastiketta, johon konserni odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluja vastaan. Myyntituottojen kirjaamisessa sovelletaan viisivaiheista mallia, jonka perusteella määritetään milloin ja mihin määrään myyntituotot kirjataan. Mallissa yksilöidään asiakassopimus, sopimuksen suoritevelvoitteet, määritetään transaktiohinna, kohdistetaan transaktiohinna suoritevelvoitteille sekä kirjataan myyntituotot. Myyntituotot kirjataan kun asiakkaan katsotaan saavan määräysvallan luvattuihin tavariin tai palveluihin; joko ajan kuluessa tai yhtenä ajanhetkenä. Tulikiven myyntituotot kirjataan yhtenä ajanhetkenä.

- Vuokratuotot

Vuokratuotot tuloutetaan tasaerinä vuokra-kaudelle.

- Pitkäaikaisankkeet

Konsernilla ei ole ollut pitkäaikaisankkeita vuosina 2017 ja 2018.

- Korot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Myytävänä olevaksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Konsernilla ei ollut myytävänä olevaksi luokiteltuja pitkäaikaisia omaisuuseriä tai lopetettuja toimintoja vuosina 2017 ja 2018.

Rahoitusvarat ja rahoitusvelat

- Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan IFRS 9 – standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin:

- käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvarat sekä
- käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat

Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella, ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Luokittelu perustuu liiketoimintamallin tavoitteiden ja rahoitusvarojen sopimusperusteisten rahavirtojen perusteella tai soveltamalla käyvän arvon vaihtoehtoa alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Konserni on kirjannut kaikki rahoitusvarat jaksotettuun hankintamenoon ja sillä ei ollut ra-

portointihetkellä käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattavia tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä.

Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat

Jaksotettuun hankintamenoon kirjatut erät ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joiden maksut ovat kiinteät tai määritettävissä ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa tai alkuperäisen kirjauksen yhteydessä nimenomaan luokittele niitä käypään arvoon muiden laajan tulokseen eriin kirjattaviksi.

Erään kirjataan kaikki myyntisaamiset sekä muut saamiset. Konsernin liiketoimintamallin mukaan myyntisaamisilla on tarkoitus pitää sopimukset ja kerätä niitä koskevia rahavirtoja, jotka perustuvat pelkästään pääomiin tai korkoihin.

Ryhmään luokitellut varat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Lyhytaikaisten myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvon oletetaan olevan sama kuin käypä arvo. Konserni kirjaa odotettavissa olevia luottotappioita koskevan vähennyserän rahoitusvaroihin kuuluvasta omaisuuserästä, joka on arvostettu jaksotettuun hankintamenoon.

Myyntisaamiset ja muut saamiset ovat luonteensa mukaisesti lyhytaikaisia tai pitkäaikaisiin saamisiin, viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua.

Myyntisaamisten osalta odotettavissa olevien luottotappioiden arvioimiseen käytetään IFRS 9:n mukaista ns. yksinkertaistettua menetelyä, jossa luottotappiot kirjataan määrään, joka vastaa koko voimassa oloajalta odotettavissa olevia luottotappioita. Kirjattavat luottotappiot perustuvat historialliseen informaatioon saamisten laiminlyönneistä.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat varat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti määritelty tähän ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin.

Erän saamiset voivat koostua osakkeista ja krollisista sijoituksista. Ne arvostetaan käypään arvoon tai jos niiden käypä arvo ei ole määritettävissä luotettavasti, hankintamenoon. Sijoituksen käypä arvo määritetään sijoituksen ostokurssin perusteella. Mikäli noteerattuja kurseja ei ole käytettävissä, voidaan käyttää erilaisia arvostusmenetelmiä tarvittaessa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi viimeaikaiset riippumattomien tahojen väliset kaupat, diskonttatut rahavirrat tai muiden samankaltaisten instrumenttien arvostukset. Näissä hyödynnetään yleensä markkinoilta saatuja tietoja ja mahdollisimman vähän konsernin itsensä määrittelemiä osatekijöitä. Arvostusmenetelmien käyttö on avattu käyvän arvon liitetiedon yhteydessä.

Konserni on tehnyt noteeraamattomien oman pääoman ehtoisten osakkeiden kohdalla peruuttamattoman valinnan arvostaa ne käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. Kyseessä olevat sijoitukset ovat luonteeltaan pysyviä ja niillä ei tavoitella lyhyenaikavälin voittoa.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman erässä ”Arvonmuutosrahasto” verovaikutus huomioon ottaen. Muiden kuin oman pääoman ehtoisten sijoitusten kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteisiksi luokittelun muutoksesta johtavana oikaisuna silloin, kun sijoitus myydään tai kun siitä kirjataan IFRS 9 standardin mukainen odotettu luottotappio tai luottotappio, jos sen arvo on alentunut pysyvästi.

Oman pääoman ehtoisten sijoitusten käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman erässä ”Arvonmuutosrahasto” verovaikutus huomioon ottaen. Näiden erien käyvän arvon muutokset siirretään oman pääoman sisällä kertyneisiin voittovaroihin kun sijoitus myydään.

Erään kuuluvien korkosijoitusten korkotuotot kirjataan rahoitustuottoihin käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Konsernilla ei ole ollut erään kuuluvia muita rahoitusvaroja vuosina 2017 ja 2018 lukuun ottamatta noteeraamattomia sijoituksia.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat –ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvaroihin kuuluvat erät, jotka on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi tai jotka luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen tapahtuessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi. Luokittelua voidaan muuttaa vain harvinaisissa erityistilanteissa. Jälkimmäiseen ryhmään luokitellaan sellaiset rahoitusvarat,

joita hallinnoidaan käypään arvoon perustuen tai rahoitusvaroihin kuuluvat erät, joihin liittyy yksi tai useampi kytketty johdannainen, jotka muuttavat sopimuksen rahavirtoja merkittävästi, jolloin koko yhdistelmä instrumentti arvostetaan käypään arvoon. Kaupankäyntitaroituksessa pidettävät rahoitusvarat on hankittu pääasiallisesti voiton saamiseksi lyhyen aikavalin markkinahintojen muutoksista.

Johdannaiset, jotka eivät ole takaussopimuksia tai jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset sekä 1 2 kuukauden kuluessa erääntyvät rahoitusvarat sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin. Konsernilla ei ole ollut kytkettyjä johdannaisia eikä takaussopimuksina pidettäviä johdannaisia vuosina 2018 ja 2017. Ryhmän erät on arvostettu käypään arvoon, joka perustuu raportointikauden päättymispäivänä noteerattuun markkinahintaan. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot määritetään vastaisten rahavirtojen nykyarvona ja valuuttatermiinisopimukset puolestaan arvostetaan raportointikauden päättymispäivän valuuttatermiinikursseihin. Arvostettaessa johdannaisia ja muita rahoitusinstrumentteja, jotka eivät ole kaupankäynnin kohteina, konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvonmäärittämissä menetelmiä. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumatomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan siltä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista, jotka ovat helposti vaihdetta-

vissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja joiden arvonmuutosten riski on vähäinen. Rahavarioihin luokitelluilla erillä on enintään kolmen kuukauden maturiteetti hankintajakohdasta lukien.

- Rahoitusvarojen arvon alentuminen

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä yksittäisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvarojen ryhmän arvon alentumisesta. Mikäli osakesijoitusten käypä arvo on alittanut hankintamenon merkittävästi ja konsernin määrittelemän ajanjakson, tämä on osoitus myytävänä olevan osakkeen arvonalentumisesta. Jos arvonalentumisesta on näyttöä, arvonalentumisen seurauksena kertynyt tappio siirretään tulosvaikutteiseksi eräksi. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman ehtoisten sijoitusten arvonalentumistappiota ei peruuteta tulosvaikutteisesti, kun taas korkoinstrumentteihin kohdistuneen arvonalentumistappion myöhempi peruuttaminen kirjataan tulosvaikutteisesti.

Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perittyä täysimääräisesti. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuoritusten viivästyminen yli 90 päivää ovat näyttöä myyntisaamisten arvonalentumisesta. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee jollakin myöhemmällä kaudella, ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumisen kirjaa-

misen jälkeiseen tapahtumaan, kirjattu tappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon. Transaktiomenot sisällytetään jaksotettuun hankintamenoan arvostettavien rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin rahoitusvelat, lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoan. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Rahoitusvelat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdotonta oikeutta siirtää velan maksua vähintään 12 kuukauden päähän raportointikauden päättymispäivästä.

Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoitetaan osana kyseisen omaisuuserän hankintamenoa silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotettavasti. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi siltä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainasitoumuksiin liittyvät järjestelypalkkiot kirjataan transaktiomenoiksi siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että koko lainasitoumus tai osa siitä tullaan nostamaan. Tällöin palkkio merkitään taseeseen, kunnes laina nostetaan. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin on todennäköistä, että lainasitoumusta ei tulla nostamaan, järjestelypalkkio kirjataan ennakkomaksuksi maksuvalmiuteen liittyvästä palvelusta ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

Kaikkien rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja käypien arvojen määrittelyperusteet on esitetty liitetiedossa 26. Rahoitusvarojen ja -velkojen tasearvot arvostusryhmittäin sekä niiden käyvät arvot.

Johdannaisopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaisopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli, ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaisopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaisopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvonalentumisen tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa. Kun johdannaisopimuksia solmitaan, konserni käsittelee ne joko saamisten, velkojen tai kiinteiden sopimusten käyvän arvon suojausinstrumentteina tai vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi siltä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainasitoumuksiin liittyvät järjestelypalkkiot kirjataan transaktiomenoiksi siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että koko lainasitoumus tai osa siitä tullaan nostamaan. Tällöin palkkio merkitään taseeseen, kunnes laina nostetaan. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin on todennäköistä, että lainasitoumusta ei tulla nostamaan, järjestelypalkkio kirjataan ennakkomaksuksi maksuvalmiuteen liittyvästä palvelusta ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

Konserni dokumentoi suojauslaskentaa aloittaessaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet ja suojauksen ryhtymisen strategian. Konserni dokumentoi ja arvioi suojausta aloitettaessa ja vähintään joka tilinpäätöksen yhteydessä suojaussuhteiden tehokkuuden tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset.

- Käyvän arvon suojaukset

Käyvän arvon suojauksen ehdot täyttävien johdannaissojauksien käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Samalla tavalla käsitellään suojauksen kohteena olevan omaisuus- tai velkaerän käyvän arvon muutokset suojatun riskin osalta. Konsernilla ei ollut käyvän arvon suojauksen ehdot täyttäviä johdannaissojauksia vuosina 2017 eikä 2018.

- Rahavirran suojaukset

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman arvonmuutosrahastossa. Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon. Ennakoitua valuuttamääräistä myyntiä suojaavien johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan myynnin oikaisuiksi myynnin toteutuessa. Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehon osuus merkitään tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin tai -kuluihin. Mikäli suojattu ennakoitu liiketoimi johtaa rahoitusvaroihin kuulumatoman omaisuuserän, kuten aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjaamiseen, omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot siirretään kyseisen omaisuuserän hankintamenon oikaisuksi.

Kun rahavirran suojaukseksi hankittu suojausinstrumentti erääntyy tai se myydään tai kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät enää täyty, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos ennakoidun suojatun liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Suojausinstrumenttien käyvät arvot on esitetty

liitetiedossa kohdassa 29. Arvonmuutosrahaston muutokset on esitetty liitetiedossa 10.2 Muut laajan tuloksen erät.

Omat osakkeet

Jos Tulikivi Oyj hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instrumenttejaan, näiden instrumenttien hankintameno vähennetään omasta pääomasta.

Liikevoittovoitto/liiketulos

IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen –standardi ei määrittele liikevoiton käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: liikevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisätään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut oikaistuina valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla, vähennetään työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liikevoiton alapuolella. Kurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä; muuten ne on kirjattu rahoituseriin. Negatiivinen liikevoitto on esitetty raportoinnissa nimellä liiketulos.

Johdon harkintaa edellyttävät laatomisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatomisperiaatteiden soveltamisessa.

- Arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen raportointikauden päättymispäivänä. Arvioiden taustalla ovat aiemmat kokemukset sekä tulevaisuutta koskevat, tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt oletukset, jotka liittyvät muun muassa konsernin taloudellisen toimintaympäristön odotettuun kehitykseen myynnin ja kustannustason kannalta. Konsernissa seurataan arvioiden ja oletusten toteutumista sekä näiden taustalla olevien tekijöiden muutoksia säännöllisesti yhdessä liiketoimintayksikköjen kanssa käyttämällä useita, sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset arvioiden ja oletusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai oletusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla. Konsernissa ne keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja sellaiset raportointikauden päättymispäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat merkittävän riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana, liittyvät laskennallisiin verosaamiin, vaihto-omaisuuden arvostukseen ja louhoksiin liittyviin omaisuuseriin, liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen hyödykkeiden käyvän arvon määrittämiseen sekä arvonalentumistestaukseen, jota on tarkemmin selostettu alla. Konsernin johto on katsonut näiden tilinpäätöksen osa-alueiden olevan keskeisimmät, sillä niitä koskevat laatomisperiaatteet ovat konsernin näkökulmasta monimutkaisimmat ja niiden soveltaminen edellyttää eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä esimerkiksi omaisuuserien arvostamisessa. Lisäksi näillä tilinpäätöksen osa-

alueilla käytettyjen oletusten ja arvioiden mahdollisten muutosten vaikutusten on arvioitu olevan suurimmat.

- Arvonalentumistestaus

Konsernissa testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta liikearvo, kesken eräiset aineettomat hyödykkeet ja ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, sekä arvioidaan viitteitä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisesta jokaisena raportointikauden päättymispäivänä. Lisäksi mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenojen osalta arvonalentumista arvioidaan luokittelun muutoksen yhteydessä. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä, erityisesti rahavirtaa tuottavien yksiköiden tulevaisuuden kasvuennusteiden ja kannattavuuden muutosten osalta.

Lisätietoa kerrytettävissä olevan rahamäärän herkkyydestä käytettyjen oletusten muutoksille on annettu liitetietojen kohdassa 16.3. Arvonalentumistestaus.

1 000 euro

2. Segmentit

Konsernissa on suoritettu tulosparannusohjelman yhteydessä organisaatorakenteiden yksinkertaistaminen, jossa tulisija- ja sisustuskiviliiketoiminta integroitiin. Tämän vuoksi konserni ei enää raportoi erillisinä näitä segmenttejä vuoden 2014 alusta alkaen.

2.1. Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot 2018

	Suomi	Muu Eurooppa	USA	Konserni yhteensä
Tuotot	12 884	15 077	622	28 583
Pitkäaikaiset varat	23 452	39	0	23 491
2017				
Tuotot	13 364	15 105	812	29 281
Pitkäaikaiset varat	25 008	81	0	25 089

Pitkäaikaiset varat sisältävät muut pitkäaikaiset varat kuin rahoitusinstrumentit ja laskennalliset verosaamiset.

Maantieteellisten alueiden liikevaihto esitetään asiakkaiden sijainnin mukaan ja varat esitetään varojen sijainnin mukaan. Ulkoisilta asiakkailta saadut myyntituotot on esitetty IFRS-säännösten mukaisesti.

2.2. Tiedot tärkeimmistä asiakkaista

Konsernin tuotot jakaantuivat siten, etteivät tuotot yhdenkään ulkoisen asiakkaan osalta ylittäneet 10 prosenttia konsernin tuotoista vuonna 2018 (2017).

3. Liikevaihto

	2018	2017
Tuotot tavaroiden myynneistä	26 919	26 942
Tuotot palveluista	1 664	2 339
Liikevaihto yhteensä	28 583	29 281

4. Liiketoiminnan muut tuotot

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	59	5
Muut tuottoerät	207	300
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	266	305

5. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

Palkat	-8 578	-9 070
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-1 420	-1 198
Muut henkilösivukulut	-310	-372
Osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot	-4	-15
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut yhteensä	-10 312	-10 655

Uudelleenjärjestelyvarausta vuonna 2018 ei ole. Liitetieto 24, sisältää vertailuvuonna 2017 varausta työsuhde-etuuksista aiheutuviin kuluihin 21 tuhatta euroa. Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään liitetietojen kohdassa 34.3. Johdon työsuhde-etuudet.

5.1. Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella

Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella yhteensä	200	208
Konsernin henkilökunta 31.12.	247	258

1 000 euro	2018	2017
6. Poistot ja arvonalentumiset		
Poistot hyödykeryhmittäin		
Aineettomat hyödykkeet		
Tavaramerkit	-10	-12
Aktivoidut kehittämisenot	-380	-430
Muut aineettomat hyödykkeet	-235	-255
Substanssipoistot*)	-146	-156
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	-771	-853
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		
Rakennukset	-445	-447
Koneet ja kalusto	-659	-750
Moottoriajoneuvot	-14	-13
Substanssipoisto maa-alueista *)	-17	-17
Muut aineelliset hyödykkeet	0	-17
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	-1 135	-1 244
Sijoituskiinteistöt		
Rakennukset	0	0
Arvonalentuminen		
Arvonalentuminen liikearvosta	-508	0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 414	-2 097
*) Konserni soveltaa poistojen laskennassa kivilouhosten, saostusaltaiden ja kaivosoikeuksien osalta kiven käyttöön perustuvaa substanssipoistomenetelmää. Maa-alueista tehdään substanssipoisto kiven käyttöaikaan tai läjitysalueen täyttöaikaan perustuen.		
7. Liiketoiminnan muut kulut		
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntitappiot ja romutukset	0	-57
Vuokrakulut	-1 007	-1 093
Kiinteistökulut	-264	-299
Markkinointikulut	-1 112	-1 421
Valmistuksen muut muuttuvat kulut	-1 721	-2 091
Muut kuluerät	-2 078	-2 150
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-6 182	-7 111
7.1. Tutkimusmenot		
Kuluiksi kirjatut tutkimusmenot olivat nettomäärältään yhteensä 516 (497 vuonna 2017) tuhatta euroa.		
7.2. Tilintarkastajien palkkiot		
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastus	54	65
Muut palkkiot	6	9
Tilintarkastajien palkkiot yhteensä	60	74

Tulikivi Oyj:n lakisääteinen tilintarkastaja KPMG Oy Ab ei ole tilikaudella suorittanut EU asetuksen 537/2014 tarkoittamia muita kuin tilintarkastuspalveluita.

1 000 euro	2018	2017
8. Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	2	2
Valuuttakurssivoitot	34	5
Korkotuotot myyntisaamisista	5	10
Muut korkotuotot	4	8
Rahoitustuotot yhteensä	45	25
9. Rahoituskulut		
9.1. Tulosvaikutteisesti kirjatut erät		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista rahoituslaineista ja muista veloista	-580	-621
Valuuttakurssitappiot	-36	-6
Muut rahoituskulut	-162	-198
Rahoituskulut yhteensä	-778	-825

Valuuttakurssieroja on kirjattu tuloslaskelmassa liikevaihtoon ja ostoihin yhteensä seuraavasti: tappio 2 tuhatta euroa vuonna 2018 (tappio 2 tuhatta vuonna 2017).

10. Muut laajan tuloksen erät

Rahoitusinstrumentteihin liittyvät muihin laajaan tuloksen eriin kirjatut erät ovat seuraavat:

	2018			2017		
	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	6	0	6	93	0	93
Muuntoerot	-15	0	-15	-104	0	-104
Muut laajan tuloksen erät yhteensä	-9	0	-9	-11	0	-11

11. Tuloverot

	2018	2017
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	38	74
Laskennalliset verot	0	0
Tuloverot yhteensä	38	74

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla (20%) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Tulos ennen veroja	-1 759	-1 167
Verot laskettuna kotimaan verokannalla 20%	352	233
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-5	6
Verovapaat tulot	0	4
Vähennyskelvottomat kulut	-18	-27
Verotuksellisista tappioista kirjaamattomat laskennalliset verot	-388	-345
Pakollisista varauksista kirjaamattomat laskennalliset verot	5	76
Muut	16	-21
Verot tuloslaskelmassa	-38	-74

1 000 euro	2018	2017
------------	------	------

12. Osakekohtainen tulos

Emoyhtiön osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos keskimääräisellä osakeantioikaistujen osakkeiden lukumäärällä.

Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos (1 000 euro)	-1 797	-1 241
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	59 747 043	59 747 043
Laimentamaton/laimennettu osakekohtainen tulos (euro/osake)	-0,03	-0,02

13. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet 2018

	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Moottori-ajoneuvot	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 284	15 095	16 021	1 426	1 807	45	35 678
Lisäykset	0	0	159	22	0	0	181
Vähennykset	0	0	-454	0	0	-25	-479
Kurssierot ja muut oikaisut	0	0	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	1 284	15 095	15 726	1 448	1 807	20	35 380
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-490	-11 236	-13 822	-1 410	-871	0	-27 829
Poistot	-17	-445	-659	-14	0	0	-1 135
Kurssierot ja muut oikaisut	0	0	-5	0	0	0	-5
Vähennysten kertyneet poistot	0	0	454	0	0	0	454
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-507	-11 681	-14 032	-1 424	-871	0	-28 515
Kirjanpitoarvo 1.1.2018	794	3 859	2 199	16	936	45	7 849
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	777	3 414	1 694	24	936	20	6 865

Konsernin aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvien tuotannon koneiden/laitteiden hankintamenoa vielä poistamatta oleva osa oli 1 630 (2 063) tuhatta euroa.

Koneiden ja kaluston vähennykset ja vähennysten kertyneet poistot eivät sisältäneet romutuksia (53 tuhatta euroa vuonna 2017). Konsernissa siirryttiin uuteen käyttöomaisuuskirjanpito-ohjelmaan vuonna 2018.

Koneissa ja laitteissa ei ollut keskeneräistä käyttöomaisuutta (20 tuhatta euroa vuonna 2017).

Konserni sai julkisia avustuksia 18 tuhatta euroa vuonna 2018 aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin (160 tuhatta euroa vuonna 2017).

2017	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Moottori-ajoneuvot	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 288	15 087	15 530	1 516	1 807	160	35 388
Lisäykset	0	8	576	0	0	0	584
Vähennykset	-4	0	-81	-90	0	-115	-290
Kurssierot ja muut oikaisut	0	0	-4	0	0	0	-4
Hankintameno 31.12.	1 284	15 095	16 021	1 426	1 807	45	35 678
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-472	-10 789	-13 100	-1 487	-854	0	-26 702
Poistot	-17	-447	-750	-13	-17	0	-1 244
Kurssierot ja muut oikaisut	0	0	1	0	0	0	1
Vähennysten kertyneet poistot	0	0	27	90	0	0	117
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-489	-11 236	-13 822	-1 410	-871	0	-27 828
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	816	4 298	2 430	29	953	160	8 686
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	795	3 859	2 199	16	936	45	7 850

1 000 euro						
				2018		2017
14. Sijoituskiinteistöt						
Rakennukset						
Hankintameno 1.1. ja 31.12.				28		28
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1. ja 31.12.				-28		-28
Kirjanpitoarvo 1.1. ja 31.12.				0		0
Sijoituskiinteistöjen (rakennukset) kirjanpitoarvo 31.12.				0		0
Maa-alueet						
Hankintameno 1.1.				92		92
Kirjanpitoarvo 1.1. - 31.12.				92		92
Sijoituskiinteistöjen (maa-alueet) kirjanpitoarvo 31.12.				92		92
Käypä arvo *)				92		92
Sijoituskiinteistöjen (maa-alueet ja rakennukset) kirjanpitoarvo yhteensä 31.12.				92		92

*) Kiinteistöjen arvo perustuu kiinteistönvälittäjän lausuntoon niiden kiinteistöjen osalta, joilla on markkina-arvo toimivilla markkinoilla. Konserni on luokitellut kaikkien sijoituskiinteistöjensä käypien arvojen hierarkian tasoksi 3, koska havainnoitavissa olevia markkinatietoja ei ole kattavasti käytettävissä käypää arvoa määritettäessä.

1 000 euro

15. Aineettomat hyödykkeet

15.1. Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet 2018

	Liikearvo	Patentit ja tavaramerkit	Kehittämismenot	Sisäisesti aikaansaadut aineettomat hyödykkeet	Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot	Louhosalueet ja kaivospiirit	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 162	3 388	5 109	5 975	123	3 280	5 242	27 279
Lisäykset	0	0	0	209	0	112	163	484
Aktivoidut kehittämismenot	0	0	380	0	0	0	0	380
Arvonalentumiset	-508	0	0	0	0	0	0	-508
Hankintameno 31.12.	3 654	3 388	5 489	6 184	123	3 392	5 405	27 635
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	0	-723	-4 163	-3 372	-99	-1 077	-4 068	-13 502
Poistot	0	-10	-380	-130	-4	-53	-194	-771
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	0	-733	-4 543	-3 502	-103	-1 130	-4 262	-14 273
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	4 162	2 665	946	2 603	24	2 203	1 174	13 777
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	3 654	2 655	946	2 682	20	2 262	1 143	13 362

Sisäisesti aikaansaadut aineettomat hyödykkeet ovat uusien louhosten avaamisesta ja altaiden rakentamisesta aiheutuneita menoja. Aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvoon sisältyy louhosten avaamisesta syntyneitä menoja yhteensä 4 879 (4 829) tuhatta euroa. Louhosalueiden avaamisesta syntyneet menot ovat muutamia euroja/m³ kyseessä olevia louhosten kivivarvoja kohden. Kirjanpitoarvo on kunkin louhoksen tasearvo tilinpäätöspäivänä. Tasearvo sisältää louhoksen avauskustannukset, kaivospiirimaksut, saostusaltaat ja kohdistettavissa olevien teiden tasearvot.

Muut aineettomat hyödykkeet ovat lisensoijia, atk-ohjelmistoja, liittymismaksuja ja asfalttoinnista ja porteista tulleita kuluja.

Konserni sai julkisia avustuksia 101 tuhatta vuonna 2018 kehittämismenoihin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin (ei avustuksia vuonna 2017).

Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenoissa ei ollut luokittelun muutosta eli siirtoa muihin aineettomiin hyödykkeisiin tilikauden aikana eikä vertailuvuonna. Tuloslaskelmaan suoraan kirjattuja mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenoja ei ollut vuonna 2018 eikä 2017.

Aineettomissa hyödykkeissä ei ollut vähennyksiä/vähennysten kertyneitä poistoja vuonna 2017 ja 2018.

Aineettomissa hyödykkeissä ei ollut tilikauden päättyessä keskeneräistä käyttöomaisuutta.

2017	Liikearvo	Patentit ja tavaramerkit	Kehittämismenot	Sisäisesti aikaansaadut aineettomat hyödykkeet	Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot	Louhosalueet ja kaivospiirit	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 162	3 386	4 573	5 677	123	3 156	5 169	26 246
Lisäykset	0	2	0	298	0	124	73	497
Aktivoidut kehittämismenot	0	0	536	0	0	0	0	536
Hankintameno 31.12.	4 162	3 388	5 109	5 975	123	3 280	5 242	27 279
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	0	-712	-3 733	-3 254	-97	-999	-3 855	-12 650
Poistot	0	-12	-430	-118	-2	-78	-213	-853
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	0	-724	-4 163	-3 372	-99	-1 077	-4 068	-13 503
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	4 162	2 674	840	2 423	26	2 157	1 314	13 596
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	4 162	2 664	946	2 603	24	2 203	1 174	13 776

1 000 euro

16. Liikearvo ja tavaramerkki

16.1. Liikearvon kohdistaminen

Konsernin liikearvo on 3,7 (4,2) miljoonaa euroa. Siitä on kohdistettu 3,0 miljoonaa euroa Kermansavi-uuneihin ja 0,6 miljoonaa euroa sisustuskiville, jotka muodostavat erilliset rahavirtaa tuottavat yksiköt.

Kermansavi Oy:n hankinnan yhteydessä saadun Kermansavi-tavaramerkin arvosta, 3,2 miljoonasta eurosta, on kohdistettu Kermansavi-uuneihin 2,7 miljoonaa euroa ja astiat -yksikölle 0,5 miljoonaa euroa, joka on poistettu kokonaisuudessaan aikaisempina vuosina arvonalentumistestauksissa esilletulleina arvonalentumistappioina. Tavaramerkin taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi. Kermansavi-uunien tavaramerkin vahva tunnettuus tukee johdon käsitystä siitä, että tavaramerkki vaikuttaa rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

Liikearvon ja tavaramerkin kirjanpitoarvot jakaantuivat seuraavasti:	Sisustuskivet	Kermansavi-uunit
2018		
Liikearvo	632	3 034
Tavaramerkki		2 712
Yhteensä	632	5 746
2017		
Liikearvo	632	3 542
Tavaramerkki		2 712
Yhteensä	632	6 254

16.2. Arvonalentumistappioiden kohdistaminen ja kirjaaminen

Tulikivi on tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä tehdyn arvonalentumistestauksen tuloksena päättänyt kirjata arvonalennusta 0,5 miljoonaa euroa Konsernin taseessa olevasta liikearvosta. Arvon-alentuminen liittyy Kermansavi Oy:n hankinnasta vuonna 2006 syntyneeseen liikearvoon.

16.3. Arvonalentumistestaus

Arvonalentumistestauksessa liiketoimintojen kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuen. Rahavirtaennusteet pohjautuvat johdon hyväksymiin ennusteisiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Arvonalentumistestauksissa on käytetty, ennen veroja määritettyä diskonttauskorkoa Kermansavi-uuneissa 11,0 (10,8 v. 2017) ja sisustuskivissä 10,4 (10,4) prosenttia, joka vastaa keskimääräistä painotettua pääomakustannusta riskillisällä huomioituna. Kermansavi-uuneissa 5 prosentin liikevaihdon kasvattaminen perustuu talopakettiyritysten kanssa solmittuihin sopimuksiin ja uuteen mallistoon. Myyntikatteeseen saadaan parannusta ostokaakeleihin siirtymisen seurauksena, sekä luukkujen ja muiden osto-osien kilpailuttamisella. Kotimaan jakelutierakenteen yksinkertaistaminen, kysyntätilanteen mukaiset lomautukset niin tehtaisa kuin toimihenkilöissä ja vuonna 2018 aloitetut tehostamistoimenpiteet alentavat merkittävästi muuttuvia ja kiinteitä kustannuksia niin Kermansavi-uuneissa kuin sisustuskivissä. Sisustuskivissä 5 prosentin liikevaihdon kasvu perustuu parantuneisiin uudis- ja korjausrakentamisen näkyymiin. Kermansavi-uuneissa ja sisustuskivissä on käytetty terminaalivuoden lukuina ajanjakson keskimääräisiä lukuja.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat olivat seuraavat:

1. Liiketulos

Kermansavi-uunien liiketuloksen ennustetaan hieman paranevan malliston uudistamisen ja konsernissa toteutettavien tehostamistoimien seurauksena. Sisustuskivien liiketuloksen ennustetaan paranevan toiminnan tehostamisen myötä.

2. Diskonttauskorko - Määritetty painotettuna keskimääräisenä pääomakustannuksena (WACC), jolloin koko pääoman kustannus on oman ja vieraan pääoman kustannusten painotettu keskiarvo riskillisellä huomioituna.

1 000 euro						
Diskonttauskorko ja kasvu-olettama			Sisustuskivet		Kermansavi-uunit	
			2018	2017	2018	2017
Diskonttauskorko			10,4	10,4	11,0	10,8
Kasvuprosentti (keskimäärin ennustejaksolla)			5,0	5,0	5,0	5,0
Tehdyillä oletuksilla kerryttävissä oleva rahamäärä vähennettynä kirjanpitoarvolla on esitetty seuraavassa taulukossa					2018	2017
Sisustuskivet					496	1 777
Kermansavi-uunit					-508	685
Arvon alentumistestauksen herkkyysoanalyysit						
Herkkyysoanalyysissä ei ole huomioitu mahdollisia muuttujan muutoksesta aiheutuvia seurannaisvaikutuksia muihin tekijöihin. Tulosuutos on testattu liike-tulos -tasolla.						
1. Vaikutus arvonalentumisen määrään, jos diskonttauskorko nousee 1 prosenttiyksikön tai tulos jää 20 % astetta tavoitetta alaisemmaksi.						
			Diskonttauskorko		Liike-tulosmuutos, % asetetuista tavoitteista	
			2018	2017	2018	2017
Sisustuskivet			-	-	-	-
Kermansavi-uunit			-783	-284	-1 536	-1 075
Kermansavi uuneissa 0,0 (0,68) prosenttiyksikön ja Sisustuskivissä 5,7 (12,3) prosenttiyksikön koron nousu johtaisi arvonalentumiskirjaukseen. Kermansavi-uuneissa 0,0 (0,84) prosenttiyksikön ja Sisustuskivissä 1,5 (4,9) prosenttiyksikön lasku liikevoittoprosentissa johtaisi arvonalentumiskirjaukseen.						

16.4 Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot

Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot kuuluvat tulisijat -liiketoimintaan. Aktivoitujen etsintä- ja arviointimenojen kirjanpitoarvo on 20 (24) tuhatta euroa. Arvon alentumistestaus suoritetaan aina kyseisten menojen luokittelun muutoksen yhteydessä sekä jos arvonalentumisesta muutoin on viitteitä. Luokittelun muutos on käsitelty tarkemmin tilinpäätöksen laatisperiaatteissa kohdassa Mineraalivarantojen etsintä- ja arviointimenot.

17. Muut rahoitusvarat

	2018	2017
Muun laajan tuloksen eriiin kirjatut oman pääoman ehtoiset instrumentit		
Tasearvo 1.1.	26	26
Tasearvo 31.12.	26	26

Sijoitukset erä sisältää sijoituksia noteeraamattomiin osakkeisiin. Ne arvostetaan hankintamenoon, koska niiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää. Yhtiö on tehnyt peruuttamattoman valinnan kirjata noteeraamattomat osakkeet muiden laajan tuloksen eriiin. Erässä ei ole tapahtunut muutoksia tilikauden aikana.

1 000 euro						
18. Laskennalliset verosaamiset ja -velat						
Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2018 aikana:	1.1.2018	Kirjattu tulosvaikutteisesti	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kirjattu omaan pääomaa	Kurssierot	31.12.2018
Laskennalliset verosaamiset:						
Varaukset	0	0	0	0	0	0
Vähennyskelpoiset tappiot	1 222	-271	0	0	0	950
Kertyneet, verotuksessa vielä vähentämättömät poistot	1 739	170	0	0	0	1 909
Arvonmuutosrahaston muutoksesta	0	0	0	0	0	0
Muut erät	210	0	0	0	0	210
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	3 171	-101	0	0	0	3 069
Laskennalliset verovelat:						
Aineettomien hyödykkeiden aktivointi	0	0	0	0	0	0
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	-643	102	0	0	0	-541
Muut erät	-112	0	0	0	0	-112
Laskennalliset verovelat yhteensä	-755	102	0	0	0	-653
Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana:	1.1.2017	Kirjattu tulosvaikutteisesti	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Kirjattu omaan pääomaa	Kurssierot	31.12.2017
Laskennalliset verosaamiset:						
Varaukset	0	0	0	0	0	0
Vähennyskelpoiset tappiot	1 413	-191	0	0	0	1 221
Kertyneet, verotuksessa vielä vähentämättömät poistot	1 556	183	0	0	0	1 739
Arvonmuutosrahaston muutoksesta	0	0	0	0	0	0
Muut erät	211	-1	0	0	0	210
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	3 180	-9	0	0	0	3 170
Laskennalliset verovelat:						
Aineettomien hyödykkeiden aktivointi	-10	10	0	0	0	0
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	-643	0	0	0	0	-643
Muut erät	-111	-1	0	0	0	-112
Laskennalliset verovelat yhteensä	-764	9	0	0	0	-755

Konserni on kirjannut laskennallisia verosaamisia osasta veronalaisia vähennyskelpoisia erä. Laskennalliset verosaamiset on kirjattu osittain verotuksellisista tappioista ja kaikista verotuksessa vielä vähentämättömistä poistoista, koska on todennäköistä, että yritykselle syntyy verotettavaa tuloa niin, että verosaamiset pystytään hyödyntämään. Lisäksi yhtiöllä on verosuunnittelumahdollisuuksia laskennallisten verosaamisten osalta. Kyseiset tappiot vanhenevat asteittain vuosien 2021 - 2025 aikana. Vuoden 2018 tappioista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Yhtiössä suoritettujen tulosparannusohjelman 2013-2016 ansiosta yrityksen kustannusrakenne on korjaantunut merkittävästi, joten yhtiö uskoo pystyvänsä tekemään positiivista tulosta jo strategiakaudella 2019-2021.

Yhtiötä on saneerattu vuosien 2013-2016 aikana todella merkittävästi kaikista henkilöryhmistä. Tulosparannusohjelmasta aiheutui n. 5 miljoonan euron kertaluonteiset kulut vuosille 2013-2016, mutta sillä on saatu yhtiön rakenne huomattavasti kilpailukykyisemmäksi. Tehdyt muutokset ovat olleet pääsääntöisesti rakenteellisia, joiden ansiosta kiinteät kulut on saatu tiputettua noin 16 miljoonasta eurosta noin 8 miljoonaan euroon. Tulosparannusohjelmassa on toteutettu mm. tuotannon keskittäminen Juuassa, lopetettu Saksan toimipiste, muutettu Ruotsin jakelu, uudistettu Kermansavi mallisto ja solmittu runsaasti uusia talopakettisopimuksia. Vaikea markkinatilanne ja isot muutokset aiheuttivat suuren liikevaihdon laskun vuosille 2013-2017. Vuosien 2017-2018 aikana uudistettiin vuolukiviunimallistot, joiden ansiosta on saatu suuri liikevaihdon lasku pysäytettyä. Kokonaisliikevaihtoa ei ole kuitenkaan vielä saatu käännettyä kasvuun vuonna 2018, koska uusien mallistojen myynti on nyt siirtymävaiheessa korvannut suurelta osin vanhan malliston myyntiä. Karelia- ja Pielinen-mallistojen erinomaisesti onnistunut kehitystyö antaa kuitenkin mahdollisuuden liikevaihdon kasvuun ja kannattavuuden parantumiseen vuonna 2019 sekä kotimaassa että viennissä. Yhtiöllä on verosuunnittelumahdollisuuksia laskennallisten verosaamisten osalta.

Konsernilla oli 8 165 (6 796) tuhatta euroa vahvistettuja tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska konsernille ei todennäköisesti kerry ennen kyseisten tappioiden vanhenemista verotettavaa tuloa, jota vastaan tappiot pystyttäisiin hyödyntämään. Kirjaamattomista laskennallisista verosaamisista 56 tuhatta vanhenee vuonna 2019, 44 tuhatta vuonna 2020, 494 tuhatta vuonna 2021, 24 tuhatta vuonna 2022, 196 tuhatta vuonna 2023, 497 vuonna 2025, 168 tuhatta vuonna 2026, 148 tuhatta vuonna 2017 ja 105 tuhatta vuonna 2018. Kirjatuista laskennallisista verosaamisista vanhenee 277 tuhatta euroa vuonna 2023 ja 674 tuhatta euroa vuonna 2024.

1 000 euro	2018		2017
19. Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	3 048		3 304
Keskeneräiset tuotteet	1 692		2 097
Valmiit tuotteet	2 185		2 721
Vaihto-omaisuus yhteensä	6 925		8 122

Tilikauden aikana tuloslaskelmaan kirjattiin aineista ja tarvikkeista sekä keskeneräisten ja valmiiden tuotteiden muutoksen kautta kuluksi yhteensä 16 406 (18 658) tuhatta euroa. Lisäksi tilikaudella kirjattiin kuluksi 184 (182) tuhatta euroa, jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa.

20. Myyntisaamiset ja muut saamiset				
20.1. Lyhytaikaiset myyntisaamiset ja muut saamiset				
Myyntisaamiset	2 645		2 226	
Siirtosaamiset				
Ennakkomaksut	0		268	
Muut siirtosaamiset	578		164	
Muut saamiset	153		194	
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	3 376		2 852	
20.2. Myyntisaamisten ikäjakauma ja arvonalentumiset tilinpäätöspäivänä				
2018	brutto	arvonalentuminen (%)	arvonalentuminen euro	netto
Erääntymättömät	1 773	0,3	5	1 768
Erääntyneet				
Alle 30 päivää	565	1,6	9	556
31 - 60 päivää	64	3,6	3	61
61 - 90 päivää	97	6,6	6	91
Yli 90 päivää	191	10,6	22	169
Yhteensä	2 690		45	2 645
2017	brutto		arvonalentuminen	netto
Erääntymättömät	1 610			1 610
Erääntyneet				
Alle 30 päivää	427			427
31 - 60 päivää	103			103
61 - 90 päivää	33		15	18
Yli 90 päivää	196		128	68
Yhteensä	2 369		143	2 226

1 000 euro			
20.3. Myyntisaamiset riskiryhmittäin			
	brutto	arvonalentuminen	netto
2018			
Suurimmat asiakkaat asiakasryhmittäin			
Kamiinanvalmistajat	351	3	348
Tulisijojen jälleenmyyjät ulkomailla	944	18	926
Rakennusliikkeet	34	1	33
Jälleenmyyjät kotimaassa	1 178	16	1 162
Loppuasiakkaat	183	7	176
Myyntisaamiset riskiryhmittäin yhteensä	2 690	45	2 645
2017			
Suurimmat asiakkaat asiakasryhmittäin	brutto	arvonalentuminen	netto
Kamiinanvalmistajat	108		108
Tulisijojen jälleenmyyjät ulkomailla	748	29	719
Rakennusliikkeet	137	5	132
Jälleenmyyjät kotimaassa	1 005	88	917
Loppuasiakkaat	371	21	350
Suurimmat asiakkaat asiakasryhmittäin yhteensä	2 369	143	2 226
Kirjanpitoarvo myyntisaamisista, joiden ehdot neuvoteltu uudelleen	0		0
Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo			

Myyntisaamisten ja muiden saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioon ottaen.

Saamisiin liittyvä luottoriski on esitetty liitetietojen kohdassa 27.3. Luottoriski

	2018	2017
21. Rahavarat		
Käteinen raha ja pankkitilit	798	567

22. Osakkeiden lukumäärä				
Osakesarjat	Osakkeita kpl	Osuus, % osakkeista	Osuus, % äänistä	Osuus, euroa osakepääomasta
K-osakkeet (10 ääntä) 31.12.2018	7 682 500	12,8	59,5	810 255
A-osakkeet (1 ääni) 31.12.2018	52 188 743	87,2	40,5	5 504 220
Osakkeita yhteensä 31.12.2018	59 871 243	100,0	100,0	6 314 475
Osakkeiden lukumäärän muutosten vaikutukset	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma, e	Omat osakkeet, e	Yhteensä, euro
1.1.2011	37 143 970	6 314 475	-108 319	6 206 156
Omat osakkeet	-124 200			0
31.12.2011	37 019 770	6 314 475	-108 319	6 206 156
31.12.2012	37 019 770	6 314 475	-108 319	6 206 156
Osakeanti 17.3.2013	22 727 273			
31.12.2014 - 31.12.2018	59 747 043	6 314 475	-108 319	6 206 156

Yhtiöjärjestyksen mukaan A-osakkeelle maksetaan jaettavasta voitosta 0,0017 euroa suurempi osinko kuin K-osakkeelle. Tulikivi Oyj:n A-osake on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Osa-keppääoman enimmäismäärä on 10 200 tuhatta euroa vuosina 2018 ja 2017.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikana osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon osakeantien ehtojen mukaisesti. Ylikurssirahaston varat, 7334 tuhatta euroa, on tilikaudella 2010 siirretty sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti.

Vuonna 2013 toteutetussa osakeannissa kerätyt varat, 7500 tuhatta euroa, on kirjattu sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Osakeannista aiheutuneet kulut, 427 tuhatta euroa, on kirjattu veloitteen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.2013 oli 14 407 tuhatta euroa.

Tulikivi Oyj:n enintään noin 7,5 miljoonan euron suunnattu osakeanti päättyi 17.10.2013. Lopullisen tuloksen mukaan merkittiin osakeannissa yhteensä 22 920 917 yhtiön A-sarjan osaketta, mikä vastaa noin 101 prosenttia tarjotusta 22 727 273 osakkeesta. Yhtiön hallitus hyväksyi 21.10.2013 22 727 273 A-sarjan osakkeen merkinnät osakeannin ehtojen mukaisesti. Kaikki osakeannissa merkityt osakkeet on maksettu kokonaisuudessaan. Osakeannissa merkityt osakkeet rekisteröitiin kaupparekisteriin 22.10.2013 ja ne ovat olleet kaupankäynnin kohteena NASDAQ OMX Helsinki Oy:n pörssilistalla yhdessä yhtiön vanhojen A-sarjan osakkeiden kanssa 23.10.2013 alkaen. Uusien osakkeiden kaupparekisteriin rekisteröinnin seurauksena yhtiön A-sarjan osakkeiden lukumäärä oli 50 331 243 ja K-sarjan osakkeiden lukumäärä 9 540 000. Osakeannin pääjärjestäjänä toimi Pohjola Corporation Finance Oy. Yhtiö sai 4.4.2014 pyynnön 397 500 (1 460 000 vuonna 2013) K-sarjan osakkeen muunnosta A-osakkeiksi. Muutos rekisteröitiin kaupparekisteriin 14.4.2014, jonka jälkeen yhtiön A-sarjan osakkeiden lukumäärä on 52 188 743 ja K-sarjan osakkeiden lukumäärä 7 682 500.

Muuntoerot

Muuntoerot -rahasto sisältää ulkomaisten yksiköiden tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää rahavirran suojaus ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutokset.

Omat osakkeet

Omien osakkeiden rahasto sisältää konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintamenon. Se esitetään oman pääoman vähennyksenä.

Tulikivi Oyj ei ostanut eikä luovuttanut tilikauden 2018 (2017) aikana omia osakkeita. Yhtiön hallussa oli tilikauden 2018 (2017) päättyessä 124 200 omaa A-osaketta, mikä vastasi 0,2 prosenttia osakepääomasta ja 0,1 prosenttia äänimäärästä. Omien osakkeiden hankintahinta on keskimäärin 0,87 euroa/osake. Omien osakkeiden hankinnalla ei ole ollut merkittävää vaikutusta omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä.

Osinkoa ei jaettu vuonna 2018 eikä vuonna 2017.

23. Optiojärjestelyt

Optio-oikeudet johdolle ja avainhenkilöille

Osakeperusteisten kannustinjärjestelyjen ehdot / optiojärjestelyt

Optio-oikeuksilla kannustetaan avainhenkilöitä pitkäjänteiseen työnteeseen omistaja-arvon kasvattamiseksi. Optio-oikeuksilla pyritään myös sitouttamaan avainhenkilöt työnantajaansa. Järjestelmän kohderyhmään kuuluu noin 14 avainhenkilöä mukaan lukien konsernin johtoryhmän jäsenet. Hallitus päättää optio-oikeuksien jakamisesta vuosittain. Optio-oikeuksien saaminen edellyttää kaikilta avainhenkilöiltä omistusta yhtiössä.

Tulikivi-konsernin johto ja avainhenkilöt ovat oikeutettuja merkitsemään yhtiön osakkeita erikseen määriteltyjen vapautuskriteerien täytyessä seuraavasti:

Optio-oikeuksia annetaan yhteensä enintään 1 800 000 kappaletta, ja ne oikeuttavat merkitsemään yhteensä enintään 1 800 000 yhtiön uutta tai sen hallussa olevaa A-sarjan osaketta. Optio-oikeudet jakaantuvat kolmeen lajiin ja niillä merkittävien osakkeiden merkintäaika on optio-oikeudella 2013A 1.5.2016-31.5.2018; optio-oikeudella 2013B 1.5.2017 - 31.5.2019 ja optio-oikeudella 2013C 1.5.2018 - 31.5.2020. Osakkeiden merkintähinta kaikilla optio-oikeuksilla on 0,33 euroa osakkeelta. Merkintähinnan perusteena on Tulikivi Oyj:n lokakuussa 2013 toteuttamassa osakeannissa käytetty merkintähinta. Merkintähinnasta vähennetään vuosittain maksetut osingot ja pääomanpalautukset.

Optio-oikeuksien teoreettinen markkina-arvo lasketaan optio-oikeuksien hinnoittelussa käytettävällä Black & Scholes -mallilla seuraavien oletuksin:

- optio-oikeus 2013A, teoreettinen markkina-arvo 0,10 euroa: osakkeen kurssi on 0,32 euroa, osakkeen merkintähinta 0,33 euroa, riskitön korko 0,89 prosenttia, voimassaoloaika noin 4,5 vuotta ja volatiliiteetti 37 prosenttia
- optio-oikeus 2013B, teoreettinen markkina-arvo 0,03 euroa: osakkeen kurssi on 0,21 euroa, osakkeen merkintähinta 0,33 euroa, riskitön korko 0,13 prosenttia, optio-oikeuksien voimassaoloaika noin 4,5 vuotta ja volatiliiteetti 33 prosenttia
- optio-oikeus 2013C, teoreettinen markkina-arvo 0,04 euroa: osakkeen kurssi on 0,22 euroa, osakkeen merkintähinta 0,33 euroa, riskitön korko -0,24 prosenttia, optio-oikeuksien voimassaoloaika noin 4,2 vuotta ja volatiliiteetti 38 prosenttia.
Markkina-arvon laskemisessa ei ole markkina-arvoa alentavana tekijänä otettu huomioon sitä, että vapautuskriteereille asetetut tavoitteet eivät mahdollisesti toteudu.

Hallitus asettaa kunkin optiolajin vapautumiselle yhtiön tulosparannusohjelmaan liittyvät taloudelliset tavoitteet erikseen kullekin optiolajille. Optio-oikeuksia 2013A on 500 000 kappaletta, 2013B 650 000 kappaletta ja 2013C 650 000 kappaletta. Niiden merkitsemiselle asetetut käyttökäytävät tavoitteet eivät toteutuneet, joten optioita ei jaettu tilikausilta 2014 - 2018. Hallitus päätti jatkaa tavoitteen seurantajaksoa tilikaudelle 2019 optio-lajin 2013C suhteen.

1 000 euro						
24. Varaukset	Ympäristövaraus		Takuuvaraus		Uudelleenjärjestelyvaraus	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Varaus 1.1.	185	188	75	100	21	372
Varausten lisäys	0	5	73	47	0	21
Diskonttauksen vaikutus, muutos	3	-2	0	0	0	0
Käytetyt varaukset	-6	-6	-73	-72	-21	-10
Varauksen purku	0	0	0	0	0	-362
Varaukset 31.12.	182	185	75	75	0	21

Ympäristövelvoitteet

Tulikivi-konsernin tilinpäätöstä laadittaessa arvioitavissa olevista ympäristövelvoitteista on kirjattu varaus, joka kattaa louhoksien aikanaan tapahtuvaan sulkemiseen liittyvät vesien tarkkailumenot, turvallisuusjärjestelyt ja läjitysalueosien loppuverhoilut. Tällä hetkellä avattujen louhosten osalta menojen on arvioitu syntyvän keskimäärin noin yhdeksän vuoden kuluttua. Nykyarvon määrittämisessä käytetty diskonttaustekijä on 4 (4) prosenttia. Ympäristövarauksen määrä ennen diskonttausta on 399 (423) tuhatta euroa.

Takuuvaraus

Tulikivi-konserni antaa tietyille tuotteilleen viiden vuoden takuun. Takuun aikana tuotteissa havaitut takuuehtojen mukaiset viat korjataan yrityksen kustannuksella. Takuuvaraus perustuu aikaisempien vuosien kokemuksen viallisista tuotteista huomioiden tuotteisiin tehdyt parannukset.

Uudelleenjärjestelyvaraus

Uudelleenjärjestelyvaraus sisältää vuonna 2017 toteutuneisiin irtisanomiin liittyvät työvelvoitteettomat palkat 21 tuhatta euroa.

	2018	2017
Pitkäaikaiset varaukset	251	254
Lyhytaikaiset varaukset	6	27
Varaukset yhteensä	257	281
25. Lainat rahoituslaitoksilta		
Pankkilainat	12 221	12 448
TyEL-lainat	3 157	3 218
Tasearvot	15 378	15 666
25.1. Lyhytaikaiset		
Pitkäaikaisten pankkilainojen lyhennykset	12 221	12 448
Pitkäaikaisten TyEL-lainojen lyhennykset	3 157	3 218
Lainat rahoituslaitoksilta yhteensä	15 378	15 666

Rahoitusvelkojen ehdot

Velkasitoumukset ovat euromääräisiä.

Yhtiö allekirjoitti 31.10.2018 rahoittajiensa kanssa uuden rahoitussopimuksen, joka korvaa aiemman 11.12.2015 allekirjoitetun kolmivuotisen rahoitussopimuksen muutoksineen. Rahoitussopimuksessa sovitaan muun muassa yhtiön luottojen lyhennyksistä vuosina 2018–2019 rahoittajien vastuiden suhteissa sekä rahoittajille annettavista kovenanteista. Rahoitussopimus sisältää muun muassa käyttökate-, omavaraisuusaste- ja velat/käyttökate-kovenantit. Yhtiö on saanut vapautuksen käyttökate- ja velat/käyttökate -kovenanteista tilanteessa 31.12.2018. Yhtiön johdon näkemyksen mukaan se ei tule täyttämään käyttökate- ja velat/käyttökate -kovenanteja tilanteessa 31.3.2019 (12 kuukauden rullaava käyttökatekovenantti on 2,8 miljoonaa euroa, ja velat/käyttökatekovenantti on 5,5) ja tilanteessa 30.6.2019 (12 kuukauden rullaava käyttökatekovenantti on 3,1 miljoonaa euroa, ja velat/käyttökatekovenantti on 5,0), joten pitkäaikaiset rahoitusvelat on luokiteltu lyhytaikaisiksi rahoitusveloiksi tässä tilinpäätöksessä IFRS-standardin mukaisesti. Yhtiön johto kuitenkin uskoo, että se saa rahoittajilta vapautukset edellä mainituista kovenanteista, eivätkä rahoittajat siten tule eräännyttämään velkoja. Yhtiö johto uskoo täyttävänsä omavaraisuusaste kovenantin tilanteessa 31.3.2019 (23,0 %) ja tilanteessa 30.6.2019 (24,0%). Yhtiö on sopinut rahoittajien kanssa, että se aloittaa neuvottelut viimeistään 30.9.2019 vuoden 2020 lyhennysohjelmasta ja sen ehdoista. Pitkäaikaisten rahoitusvelkojen efektiivisten korkokantojen painotettu keskiarvo 31.12.2018 oli 3,4 (3,3) prosenttia.

Konsernin vieraan pääoman ehtoisesta rahoituksesta 15,4 (15,7) miljoonaa euroon sisältyy kovenanteja, jotka on sidottu konsernin omavaraisuuteen, käyttökatteeseen tai korollisen vieraan pääoman suhteeseen konsernin käyttökatteesta. Ehtojen rikkoutuminen saattaa edellyttää neuvotteluja rahoittajan kanssa ja lisävakuuksien järjestämistä lainoille.

	2018	2019
26. Ostovelat ja muut velat		
26.1. Pitkäaikaiset		
Muut pitkäaikaiset velat	0	65
26.2. Lyhytaikaiset		
Ostovelat	4 072	3 686
Saadut ennakot	583	298
Siirtovelat		
Palkat ja henkilösivukulut	3 400	3 465
Alennukset ja markkinointikulut	227	239
Ulkopuoliset palvelut	11	293
Korkovelat	3	33
Muut siirtovelat	96	147
Siirtovelat yhteensä	3 737	4 177
Muut velat	585	536
Lyhytaikaiset osto- ja muut velat yhteensä	8 977	8 697

Muihin siirtovelkoihin sisältyy muiden liiketoimintakulujen jaksotuksia.

1 000 euro

27. Rahoitusriskien hallinta

Konserni altistuu liiketoiminnassaan erilaisille rahoitusrisikoille. Riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen. Pääasialliset rahoitusriskit ovat valuuttariski, korkoriski, luottoriski ja maksuvalmiusriski. Konsernin rahoitus on keskitetty emoyhtiöön ja tytäryhtiöiden rahoitus hoidetaan pääsääntöisesti konsernin sisäisillä lainoilla. Talousosasto vastaa likviditeettilyijäämän sijoittamisesta ja rahoitusriskien hallinnasta hallituksessa hyväksytyjen toimintaperiaatteiden mukaisesti.

27.1. Valuuttariski

Konsernin valuuttariskit syntyvät kaupallisista transaktioista, taseen monetaarisista eristä ja ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehdyistä nettosijoituksista. Konsernin valuuttariskin kannalta merkittävimmät valuutat ovat Yhdysvaltain dollari (USD) ja Venäjän rupla (RUB). Konsernin kassavirroista yll 90 prosenttia on euromääräisiä, eli tältä osin konsernin altistuminen valuuttarisikoille on vähäistä. Valuuttariskiä voidaan suojata valuuttatermiineillä. Terminiisopimuksia ei ollut avoimna tilinpäätöspäivänä. Valuuttatermiineihin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

Emoyrityksen toimintavaluutta on euro. Ulkomaan rahan määräiset varat ja velat muunnettuna euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin ovat seuraavat:

	2018		2017	
	USD	RUB	USD	RUB
Nimellisarvot, 1 000 euroa				
Pitkäaikaiset varat	0	42	0	39
Lyhytaikaiset varat	366	602	301	489
Pitkäaikaiset velat	0	2	0	2
Lyhytaikaiset velat	20	321	10	290
Positio	346	321	291	236
Nettopositio	346	321	291	236

Oman pääoman valuuttamääräinen, lähinnä ulkomaisista tytäryhtiöistä johtuva, translaatiopositio oli vähäinen tilikausien 2018 ja 2017 lopussa. Translaatiopositiota ei ole suojattu.

Alla olevassa taulukossa on esitetty euron vahvistuminen tai heikkeneminen Yhdysvaltain dollariin ja Venäjän ruplaan verrattuna, kaikkien muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomina. Herkkyyshanalyysi perustuu tilinpäätöspäivän ulkomaan rahan määräisiin varoihin ja velkoihin. Herkkyyshanalyysissä on otettu huomioon valuuttatermiinisopimusten vaikutus.

	2018		2017	
	Tuloslaskelma	Oma pääoma	Tuloslaskelma	Oma pääoma
+/- 10 %:n muutos EUR/USD				
välisessä valuuttakurssissa, ennen veroja	+/- 31	+/- 0	+/- 26	+/- 0
+/- 10 %:n muutos EUR/RUB				
välisessä valuuttakurssissa, ennen veroja	+/- 31	+/- 0	+/- 25	+/- 0

1 000 euro

27.2. Korkoriski

Konsernin lyhyet rahamarkkinasijoitukset altistavat sen rahavirran korkoriskille, mutta niiden vaikutus ei ole merkittävä kokonaisuudessaan. Konsernin tulot sekä operatiiviset rahavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihteluista.

Konserni on altistunut rahavirran korkoriskille lähinnä lainasalkkuun liittyen. Konserni voi ottaa lainaa joko kiinteäkorkoisena tai vaihtuvakorkoisena ja käyttää koronvaihtosopimuksia suojaamaan korkojen muutosten aiheuttamilta vaikutuksilta. Vaihtuvakorkoisten lainojen osuus yhtiön korollisista lainoista oli tilikauden lopussa 15,4 (13,1) miljoonaa euroa eli 100,0 (84,0) prosenttia.

Herkkyysanalyysi korkoriskin osalta		Tulos ennen veroja		Oma pääoma
+/- prosenttiyksikön muutos markkinakoroissa		+/- 307		+/-
Korkoriski		2018		2017
		tasearvo		tasearvo
Kiinteäkorkoiset instrumentit				
Rahoitusvelat		0		2 565
Vaihtuvakorkoiset instrumentit				
Rahoitusvelat		15 378		13 152
Korkojohdannaiset				
Korkovelat		6		6

27.3. Luottoriski

Konsernilla ei ole merkittäviä saamisten luottoriskikeskittymiä, koska sillä on laaja asiakaskunta eivätkä saamiset yksittäiseltä asiakkaalta tai miltään asiakasryhmältä muodostu konsernin kannalta merkittäväksi. Tilikauden aikana tulosvaikuttaisesti kirjattujen myyntisaamisista johtuneiden luottotappioiden ja saamisten arvonalentumisten määrä ollut 68 (vähennystä 129) tuhatta euroa, johtuen 98 tuhannen positiivisesta luottotappiovarauksen kirjauksesta, joka on laskettu IFRS 9:n mukaisesti. Luottotappioriskiä on pienennetty asiakasluottovakuutuksien avulla. Nämä kattoivat saatavakannasta tilikauden päättyessä 31,3 (21,1) prosenttia. Liiketoimintayksiköt vastaavat myyntisaamisiin liittyvästä luottoriskistä. Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 20.2 Myyntisaamisten ikäjakauma ja arvonalentumiset tilinpäätöksessä. Konsernin myyntisaamisten luottoriskin enimmäismäärä vastaa myyntisaamisten kirjanpitoarvoa tilikauden lopulla vähennettynä asiakasluottovakuutuksista saatavilla korvauksilla.

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään veloitteitaan. Likvidien varojen sijoitukset tehdään kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä. Johdannaissopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien pankkien kanssa.

Konsernin muiden rahoitusvarojen kuin myyntisaamisten luottoriskin enimmäismäärä vastaa näiden muiden rahoitusvarojen kirjanpitoarvoa tilikauden lopulla.

1 000 euro

27.4. Maksuvalmuisriski

Konsernissa pyritään jatkuvasti arvioimaan ja seuraamaan liiketoiminnan vaatimaa rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi riittävästi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan likvidien varojen lisäksi luotto- ja tililuottolimiittien avulla sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa useita rahoituslaitoksia. Käyttämättömiä tililuottolimiittejä ja nostamattomia luottoja ei ollut tilikauden päättyessä.

Yhtiön rahoitustilanne on varsin tiukka, koska alkuvuosi on operatiivisten kassavirtojen osalta selkeästi syksyä heikompi, niinpä kuluja sekä lainojen lyhennyksiä on neuvoteltu loppuvuospainotteisiksi. Vuonna 2018 laskeeneen liikevaihdon ja varastojen purkamisen 1,2 miljoonalla eurolla johdosta tehtaiden kuormitukset jäivät edellistä vuotta alhaisemmiksi, jonka seurauksena myyntikate heikkeni edellisestä vuodesta. Vuosina 2019–2021 tavoitteena on saada liikevaihto käännettyä takaisin kasvu-uralle uusien Karelia- ja Pielinen -mallistojen avulla, jolloin se mahdollistaisi rahoitustilanteen paranemisen.

Yhtiö allekirjoitti 31.10.2018 rahoittajiansa kanssa uuden rahoitus sopimuksen, joka korvaa aiemman 11.12.2015 allekirjoitetun kolmivuotisen rahoitus sopimuksen muutoksineen. Rahoitus sopimuksessa sovitaan muun muassa yhtiön luottojen lyhennyksistä vuosina 2018–2019 rahoittajien vastuiden suhteissa sekä rahoittajille annettavista kovenanteista. Rahoitus sopimus sisältää muun muassa käyttökate-, omavaraisuusaste- ja velat/käyttökate-kovenantit. Yhtiö on saanut vapautuksen käyttökate- ja velat/käyttökate -kovenanteista tilanteessa 31.12.2018. Yhtiön johdon näkemyksen mukaan se ei tule täyttämään käyttökate- ja velat/käyttökate -kovenantteja tilanteessa 31.3.2019 ja 30.6.2019, joten pitkäaikaiset rahoitusvelat on luokiteltu lyhytaikaisiksi rahoitusveloiksi tässä tilinpäätöksessä IFRS-standardin mukaisesti. Yhtiön johto kuitenkin uskoo, että se saa rahoittajilta vapautukset edellä mainituista kovenanteista, eivätkä rahoittajat siten tule eräännyttämään velkoja. Yhtiö on sopinut rahoittajien kanssa, että se aloittaa neuvottelut viimeistään 30.9.2019 vuoden 2020 lyhennysohjelmasta ja sen ehdoista. Yhtiö on vähentänyt velkojaan noin 12 miljoonalla eurolla vuodesta 2013 lähtien, joten se uskoo saavansa vuoden 2019 lopun rahoitusneuvotteluista vuodelle 2020 riittävän hyvän lopputuloksen. Mikäli yhtiö ei saavuta taloudellisia tavoitteita tai täytä rahoitus sopimuksen mukaisia kovenantteja, eikä yhtiö onnistu lyhyt- tai pitkäaikaisen rahoituksen uudelleenjärjestelyssä tai talkkivarojen myynnissä, voi tämä johtaa käyttöpääoman ehtymiseen, rahoitus sopimusten irtisanomiseen ja vaikeuksiin yhtiön liiketoiminnan jatkamisessa.

Seuraava taulukko kuvaa maturiteettianalyysia. Luvut ovat diskonttaamattomia ja ne sisältävät sekä koronmaksut että pääoman takaisinmaksut.

Maturiteettianalyysi

31.12.2018

Luottotyyppi	Tase-arvo	Rahavirrat yhteensä	0 - 6 kuukautta	6 kuukautta - 1 vuosi	1 - 2 vuotta	3 - 5 vuotta	yli 5 vuotta
Pankkilainat ja TyEL-lainat	15 378	15 815	185	15 630	0	0	0
Johdannaisvelat	0	0	0	0	0	0	0
Ostovelat ja muut velat	5 240	5 240	5 240	0	0	0	0
Yhteensä	20 618	21 055	5 425	15 630	0	0	0

31.12.2017

Luottotyyppi	Tase-arvo	Rahavirrat yhteensä	0 - 6 kuukautta	6 kuukautta - 1 vuosi	1 - 2 vuotta	3 - 5 vuotta	yli 5 vuotta
Pankkilainat ja TyEL-lainat	15 666	16 197	543	15 654	0	0	0
Johdannaisvelat	6	0	0	0	0	0	0
Ostovelat ja muut velat	4 520	4 520	4 520	0	0	0	0
Yhteensä	20 192	20 717	5 063	15 654	0	0	0

1 000 euro				
Johdannaissopimusten nimellisarvot			2018	2017
Koronvaihtosopimukset				
Erääntyy 2018			0	1 936
Koronvaihtosopimukset yhteensä tilikauden päättyessä			0	1 936

Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat tilinpäätöspäivän markkinakorot ja muu markkina-informaatio. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedon kohdassa 28.

27.5. Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan pyrkimyksenä on optimaalisen pääomarakenteen avulla tukea liiketoimintaa varmistamalla normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa omistaja-arvoa tavoitteena paras mahdollinen tuotto. Pääomarakenteeseen vaikutetaan mm. osingonjaon ja osakeantien kautta. Konserni voi vaihdella ja mukauttaa osakkeenomistajille maksettavien osinkojen tai näille palautettavan pääoman määrää, tai uusien liikkeeseen laskettavien osakkeiden lukumäärää tai päättää omaisuuserien myynneistä velkojen vähentämiseksi. Pääomana hallinnoidaan konsernitaseen osoittamaa omaa pääomaa.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteen kehityksellä, jolle hallitus on asettanut osingonjakopäätöksissä alarajaksi 40 prosenttia. 31.10.2018 allekirjoitettuun rahoitussopimukseen sisältyy rajoitus osingonjaosta ja omien osakkeiden hankinnasta mikäli sen seurauksena yhtiö rikkoisi rahoitussopimuksessa määriteltyjä kovenantteja.

Konserni laskee omavaraisuusaste-tunnusluvun seuraavalla kaavalla:

$100 \cdot \text{oma pääoma} / (\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})$

	2018	2017
Oma pääoma	9 310	11 160
Taseen loppusumma	34 590	36 630
Saadut ennakot	583	297
Omavaraisuusaste, %	27,4	30,7

1 000 euro

28. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin sekä niiden käyvät arvot

2018 tase-erä	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/ -velat	Jaksotetun hankintameno arvostuskuvaus (rahoitusvarat)	Muiden laajan tuloksen kautta arvostettavat	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia taso
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Muut rahoitusvarat	0	0	26	0	26	26	2
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0	2 798	0	0	2 798	2 798	
Rahavarat	0	798	0	0	798	798	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0	3 596	26	0	3 622	3 622	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat	0	0	0	0	0	0	2
Johdannaissopimukset	0	*) 0	0	0	0	0	2
Muut pitkäaikaiset velat				0	0	0	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	0	0	0	15 378	15 378	15 387	2
Ostovelat ja muut velat	0	0	0	4 657	4 657	4 657	2
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0	0	0	20 035	20 035	20 044	

*) Sisältää johdannaisia joihin sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa 0 (6) tuhatta euroa.

Käypien arvojen hierarkian tasojen kuvaukset:

Taso 1: Käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin (oikaisemattomiin) hintoihin toimivilla markkinoilla.

Taso 2: Käyvät arvot perustuvat merkittäviltä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat havainnoitavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina). Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittäviltä osin havainnoitavissa oleviin markkinatietoihin.

Taso 3: Käyvät arvot eivät perustu todennettavissa oleviin markkinatietoihin (muut kuin havainnoitavissa olevat syöttötiedot) vaan merkittäviltä osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksytyissä arvostusmalleissa.

Päättäneen tilikauden ja edellisen tilikauden aikana ei tapahtunut siirtoja käypien arvojen hierarkian tasojen välillä.

28.1. Rahoitusvelkojen täsmäytys rahoituksen rahavirtaan

	2017	Rahavirrat	Ei rahavirtavaikutteiset muutokset			2018
			Valuuttakurssi muutokset	Käyvän arvon muutokset	Muut muutokset	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	0	0	0	0	0	0
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	15 666	-288	0	0	0	15 378
Yhteensä	15 666	-288	0	0	0	15 378

1 000 euro

28. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin sekä niiden käyvät arvot

2017 tase-erä	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/ -velat	Jaksotetun hankintameno arvostuskuvaus (rahoitusvarat)	Muiden laajan tuloksen kautta arvostettavat	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo	Käyvän arvon hierarkia taso
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0	0	26	0	26	26	2
Muut rahoitusvarat							
Lyhytaikaiset rahoitusvarat	0	2 420	0	0	2 420	2 420	
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0	567	0	0	567	567	
Rahavarat	0	2 987	26	0	3 013	3 013	
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin							
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	0	0	0	0	0	0	2
Rahoitusvelat	6	*) 0	0	0	6	6	2
Johdannaissopimukset				65	65	65	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	0	0	0	15 666	15 666	15 716	2
Ostovelat ja muut velat	0	0	0	4 223	4 223	4 223	2
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0	0	0	19 954	19 954	20 010	

*) Sisältää johdannaisia joihin sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa 6 (99) tuhatta euroa.

Käypien arvojen hierarkian tasojen kuvaukset:

Taso 1: Käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin (oikaisemattomiin) hintoihin toimivilla markkinoilla.

Taso 2: Käyvät arvot perustuvat merkittävilä osin muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle ovat havainnoitavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina). Näiden instrumenttien käyvän arvon määrittämisessä konserni käyttää yleisesti hyväksytyjä arvostusmalleja, joiden syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittävilä osin havainnoitavissa oleviin markkinatietoihin.

Taso 3: Käyvät arvot eivät perustu todennettavissa oleviin markkinatietoihin (muut kuin havainnoitavissa olevat syöttötiedot) vaan merkittävilä osin johdon arvioihin ja niiden käyttöön yleisesti hyväksytyissä arvostusmalleissa.

Päättäneen tilikauden ja edellisen tilikauden aikana ei tapahtunut siirtoja käypien arvojen hierarkian tasojen välillä.

28.1. Rahoitusvelkojen täsmäytys rahoituksen rahavirtaan

	2016	Rahavirrat	Ei rahavirtavaikutteiset muutokset			2017
			Valuuttakurssi muutokset	Käyvän arvon muutokset	Muut muutokset	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	13 008	-727	0	0	-12 281	0
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	3 358	0	0	0	12 281	15 666
Yhteensä	16 363	-727	0	0	0	15 666
				2018		2017
Johdannaissopimukset						
Koronvaihtosopimukset, nimellisarvo				0		1 936
Koronvaihtosopimukset, käypä arvo				0		-6

1 000 euro						
29. Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut					2018	2017
Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa:						
Poistot					1 906	2 097
Varausten muutos					-25	-378
Arvonalentumiset					508	0
Kurssierot					18	-140
Muut					-103	67
Liiketoimet, joihin ei liity maksutapahtumaa yhteensä					2 304	1 646

30. Vuokrasopimukset

Muut vuokrasopimukset

30.1. Konserni vuokralle ottajana

Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:						
Seuraavalla tilikaudella maksettavat					268	407
Vuotta pidemmän ja enintään viiden vuoden kuluttua					15	87
Yli viiden vuoden kuluttua					0	0
Muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat yhteensä					283	494

Konserni on vuokrannut useat tuotanto- ja toimistotilat. Vuokrasopimukset ovat pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevia. Määräaikaisiin vuokrasopimuksiin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. Vuoden 2018 tuloslaskelmaan sisältyy muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja vuokramenoja 697 (773) tuhatta euroa.

Vuokravastuut kalustosta ja laitteista						
Seuraavalla tilikaudella maksettavat					161	185
Vuotta pidemmän ja enintään viiden vuoden kuluttua					90	189
Vuokrasopimuksista maksettavat määrät yhteensä					251	374
Leasingsopimukset ovat kolmen-kuuden vuoden leasingsopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.						

30.2. Konserni vuokralle antajana

Konserni on vuokrannut liike- ja toimistotilaa omistamistaan kiinteistöistä purettavissa olevilla vuokrasopimuksilla.						
Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:						
Seuraavalla tilikaudella maksettavat					34	32
Vuotta pidemmän ja enintään viiden vuoden kuluttua					8	8
Yli viiden vuoden kuluttua					20	22
Muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat yhteensä					62	62

1 000 euro	2018	2017
31. Vastuositoumukset		
Lainat ja tililuottolimitit, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä ja pantteja		
Rahalaitoslainat ja lainojen takaukset	15 378	16 393
Annetut kiinteistökiinnitykset	15 780	15 780
Annetut yritysikiinnitykset	19 996	19 996
Vakuudeksi annetut kiinnitykset ja pantit yhteensä	35 776	35 776
Muut omat sitoumukset, joista annettu vakuuksia		
Annetut kiinteistökiinnitykset	534	534
Annetut pantit	3	3
Muut omasta puolesta annetut vakuudet yhteensä	537	537
Kiinteistöinvestointien arvonalisäverovähennyksen palautusvastuu	66	77

Konserni on velvollisen tarkastamaan valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonalisäverovähennyksiä. Viimeinen tarkistusvuosi on 2027.

32. Ehdolliset velat

Ympäristövelvoitteet

Tulikivi-konsernilla on kaivoslain ja ympäristölainsäädännön perusteella tarkkailu- ja maisemointivelvoitteita, jotka on täytettävä toiminnan aikana ja louhoksia aikanaan suljettaessa.

Ympäristövelvoitteiden edellyttämiä toimenpiteitä tehdään jatkuvasti normaalin tuotantotyön ohessa. Ryhmään kuuluvat louhosvesien käsittely, maa- ja kiviaineksen läjitysaluejärjestelyt, tärinä- ja melumittaukset, pölyämisen estäminen ja näihin liittyvien mittaustulosten seuranta. Tästä toiminnasta aiheutuvat menot kirjataan pääsääntöisesti tuloslaskelmaan kuluiksi. Maa-ainesten ajo uusien louhosten avaamisen yhteydessä läjitysalueille aktivoidaan muihin aineettomiin hyödykkeisiin ja poistetaan avattavan louhoksen taloudellisen vaikutusajan mukaisesti. Läjitysalueiden verhoilutyö perustuu pitkän ajanjakson louhintasuunnitelmaan, jonka mukaan verhoilussa hyödynnetään uusien avattavien louhosten pintamateriaalia. Verhoilu voidaan kuitenkin suorittaa vasta siinä vaiheessa, kun läjitysalueella on lopulliseksi jääviä osa-alueita. Maisemointityön ei odoteta lisäävän normaalin louhintatoiminnan kustannuksia.

Tehtaan tai louhosalueen sulkemisen jälkeen tullaan suorittamaan läjitysalueiden maisemointitöiden viimeistely, kasvillisuuden istuttaminen ja kylväminen, tarvittavat vesien johtamisjärjestelyt, mahdollisten uusien tarkkailupisteiden perustaminen ja louhoksen turvallisuuskuntoon saattaminen. Siltä osin kuin näihin liittyvät menot ovat arvioitavissa, on tehty varaus.

Ympäristölupien perusteella konsernissa on annettu takauksia yhteensä 630 tuhannen euron arvosta. Ympäristötarkkailua näiden alueiden osalta jatketaan lupavelvoitteiden mukaisesti toistaiseksi.

1 000 euro	Konserni		
	2018	2017	2016
33. Ympäristövastuisiin liittyviä tunnuslukuja			
Energian käyttö, sähkö MWh	13 320	8 621	8 477
Lämmitysöljyn käyttö m ³	147	125	146
Kauko- ja hakelämpö MWh	660	787	1 274
Nestekaasu, tn	105	102	91
Ajoneuvojen polttoaineita, m ³	100	178	146
Räjähdysaineita, tn	20	27	21
Louhostoiminnan yhteydessä irrotetut kiviainesmäärät, 1000 kiinto-m ³	130	160	112
Vuolukiven louhintaa, 1 000 kiinto-m ³ brutto	80	90	65
Läjitetty maa-aines, 1 000 irto-m ³	0	0	1
Vuolukiven irroitussahauksessa käytetään teräketjun voiteluun rypsiöljyä, joka sitoutuu pysyvästi hienoon vuolukivijauhoon.	43	63	45

Vuolukiven käyttömäärään vaikuttaa paitsi tehdaskohtainen kapasiteetti myös kulloinenkin kiven saanto-% louhoksella ja tehtaassa.

Ostettu luonnonkivi, 1 000 tn	1	1	1
-------------------------------	---	---	---

Ostettujen luonnonkivien työstöistä jäävä leikkuujäte käytetään osittain täytteiksi maanrakennuskohteille, muu osa läjitetään läjitysalueille tai kuljetetaan kaatopaikalle. Luonnonkivi ostetaan ulkopuolisilta toimittajilta.

Keraaminen uunituotanto käyttää betonuotevalmistuksessaan raaka-aineenaan pääsääntöisesti kierrätettyä posliinimurskaa, maasälpää ja erilaisia sementtejä. Keraamisia massoja käytetään vuosittain n. 2 250 tonnia. Keraamisten tulisijojen pinnoituksessa käytettyä pintalaattaa välitetään vuosittain noin 53 tn ja laatta-aihioiden leikkaamisesta tuleva työstöjäte ohjataan laskeutusaltaaseen. Normaalit betoni- ja keramiikkatuotannon pesuvedet ja jätteet ohjataan tehdasalueella sijaitsevaan laskeutumisaltaaseen, mistä kiintoaine toimitetaan kaatopaikalle.

Konsernin tuotantoprosesseihin otettiin vuonna 2018 puhdasta käyttövettä yhteensä 7 075 m³. Vuolukivituotantoprosesseissa on suljettu vesikierto. Espoon tehtaalla osa prosessivedestä on kierrätyskelpoista ja Heinäveden tehtaalla käytetään prosessivesien käsittelyssä laskeutumisaltaita. Heinäveden tehtaalla prosessivesi ohjataan laskeutumisaltaaseen, josta se poistuu ylitteenä ojaan tai imeytyy maaperään. Louhosvedet johdetaan laskeutumisaltaiden kautta vesistöön. Talousjätevesi ohjataan kunnalliseen jätevesien käsittelyyn tai sellaisen puuttuessa imeytyskenttäkäsittelyyn.

1 000 euro

34. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys ja tytär- ja osakkuusyhtykset sekä hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, konsernin johtoryhmä ja ulkomaisten tytäryritysten toimitusjohtajat. Lähipiiriin luetaan lisäksi Suomen Kivitutkimussäätiö.

34.1 Konsernin emo- ja tytäryhtiösuhteet ovat seuraavat:		Omistusosuus (%)		Osuus äänivallasta (%)
Tulikivi Oyj, Juuka, emoyhtiö, tuotantoyhtiö				
Tulikivi U.S. Inc., USA, markkinointiyhtiö		100		100
OOO Tulikivi, Venäjä, markkinointiyhtiö		100		100
Tulikivi GbmH, Saksa, markkinointiyhtiö		100		100
The New Alberene Stone Company Inc., USA, markkinointiyhtiö		100		100

34.2. Lähipiirin kanssa toteutuvat seuraavat liiketapahtumat:

2018	Myyntit	Ostot	Saamiset	Velat
Liiketoimet johtoon kuuluvien avainhenkilöiden kanssa		2018		2017
Myyntit lähipiiriin kuuluville	2	0		2

Konserniyhtiöillä ei ollut saamia tilinpäätöspäivänä vuonna 2018 (2017) johtoon kuuluvilta avainhenkilöiltä.

Liiketoimet muun lähipiirin kanssa

Tulikivi Oyj on perustajajäsenenä Suomen Kivitutkimussäätiössä. Yhtiö on vuokrannut toimisto- ja varastotiloja Säätiön ja Pohjois-Karjalan Koulutus kuntayhtymän omistamasta rakennuksesta. Näistä tiloista on maksettu 17 (36) tuhannen euron suuruinen vuokra. Vuokra vastaa käypää vuokratasoa. Yhtiön palveluveloitukset Säätiöltä vuonna 2018 olivat 2 (4) tuhatta euroa ja vuokraveloituksia maa-alueesta ei ollut vuonna 2018 (2 tuhatta euroa vuonna 2017). Säätiö ei ole veloittanut palveluita yhtiöltä. Yhtiöllä oli saatavia Säätiöltä 11 tuhatta euroa tilinpäätöspäivänä vuonna 2018 (vuonna 2017 ei ollut).

1 000 euro		
34.3. Johdon työsuhde-etuudet	2018	2017
Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	375	374
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet (eläke-etuudet)		
Lakisääteisen eläke-etuuden maksut	36	33
Osakeperusteiset etuudet	5	5
Yhteensä	416	412
Toimitusjohtaja		
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet		
Vauhkonen Heikki		
Palkat	185	183
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet (eläke-etuudet)		
Lakisääteisen eläke-etuuden maksut	36	33
Osakeperusteiset etuudet	5	5
Yhteensä	226	221

1 000 euro
Hallituksen jäsenet
Aspara Jaakko
Rönkkö Markku
Salastie Paula
Svanborg Reijo
Tähtinen Jyrki
Vauhkonen Heikki
Yhteensä

2018	2017
19	19
38	38
19	19
20	20
73	74
21	21
190	191

Johtoon kuuluviksi avainhenkilöiksi luetaan johtoryhmän jäsenet ja ulkomaisten tytäryhtiöiden toimitusjohtajat.

Toimitusjohtaja kuuluu johtoryhmään.

Johtoon kuuluvien avainhenkiöiden työsuhde-etuudet
Palkat ja palkkiot
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet
Lakisääteisen eläke-etuuden maksut
Osakeperusteiset etuudet
Johtoon kuuluvien avainhenkiöiden työsuhde-etuudet yhteensä

778	782
116	136
20	20
914	938

35. Merkittävimmät riskit ja niiden hallintakeinot

Riskillä tarkoitetaan mitä tahansa asiaa, joka voi estää tai haitata konsernin toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Riskit voivat olla nykyiseen tai tulevaan toimintaan liittyviä uhkia, epävarmuustekijöitä tai menetettyjä mahdollisuuksia. Konsernin riskit jaetaan strategisiin ja operatiivisiin riskeihin, rahoitus- ja vahinkoriskeihin. Riskien yhteydessä on esitetty niiden toteutetut tai suunnitellut hallintakeinot.

Strategiset riskit

Strategiset riskit liittyvät liiketoiminnan luonteeseen ja koskevat muun muassa konsernin liiketoimintaympäristön muutoksia, rahamarkkinoiden muutoksia, markkinatilanteen ja markkina-aseman muutoksia, kulutustottumusten ja kysyntätekijöiden muutoksia, resurssien kohdentamista, raaka-ainevaroja, lainsäädännön ja asetusten muutoksia, liiketoimintakokonaisuutta, yrityksen, tuotemerkkien ja raaka-aineen mainetta sekä suuria investointeja.

Toimintaympäristön epäsuotuisat muutokset, markkinatilanne ja markkina-asema

Kuluttajaluottamuksen äkillinen putoaminen voi aiheuttaa nopean, odottamattoman menekin laskun. Taloudellinen lama ja siihen liittyvä kuluttajien epävarmuus vaikuttavat asuntorakentamisen ja korjausrakentamisen vähenemiseen, mikä laskee tuotteiden kysyntää ja sitä kautta kannattavuutta. Lama voi myös vaikuttaa kuluttajan valintoihin siten, että hinta nousee määrääväksi tekijäksi, eivät tuotteen ominaisuudet.

Muuttuva kilpailukenttä ja markkinoille tulevat korvaavat tuotteet ja kuluttajatottumusten

muutokset voivat vaikuttaa haitallisesti konsernin tuotteiden kysyntään. Toimiminen useilla markkina-alueilla ja toimialan kehityksen aktiivinen seuraaminen sekä toisaalta kapasiteetin ja kustannusrakenteen joustavuus tasoittavat taloudellisiin suhdannevaihteluihin liittyviä menekkiriskejä. Lama saattaa vaikuttaa haitallisesti myös konsernin asiakkaiden maksukykyyn sekä alihankkijoiden toimintaan. Tuotteen kustannusrakenteen säilyminen kilpailukykyisenä on menekin säilymisen ja kasvun edellytys.

Tulikiven markkina-alueilla tulisijakulttuurit vaihtelevat perinteisten varaavien uunien alueista maihin, joissa kamiinat ovat vahva traditio. Markkinoiden yhtenäistymisen myötä myös tulisijakulttuurit kohdemaissa muuttuvat. Kulutustottumusten muutokset saattavat vaikuttaa joidenkin tuotteiden tai valmistusmateriaalien kysyntään ja siten kannattavuuteen. Tulikivi panostaa asiakastarpeiden ymmärtämiseen ja vastaa niihin muun muassa kehittämällä jatkuvasti tuotteita uusille asiakas-segmenteille. Trendien ja säännösten muutosten seuraaminen edesauttaa asiakastarpeen ennakoimisessa. Oikein kohdennetulla viestinnällä tavoitetaan oikeat asiakasryhmät. Epäterve hintakilpailu voi heikentää kannattavuutta. Häiriöt jakelutien toiminnan tehokkuudessa heikentävät tuotteiden menekkiä. Häiriöitä voi esiintyä jakelutien uudistamisen yhteydessä tai jakelutieyrittäjistä johtuvista syistä tai kilpailevien tuotteiden tulemisesta samaan jakelutiehen. Jakeluverkostoa ja tuotetarjontaa kehitetään jatkuvasti siten, että konsernin tuotteiden jakelu säilyy yrittäjille

kannattavana ja kiinnostavana toimintana.

Tulisija-markkinoiden volyyymi on osaltaan riippuvainen talvisesongin kylmyydestä siten, että poikkeuksellisen lämmin talvi voi vähentää tulisijojen kysyntää. Lisäksi viranomaisten sääntelytoimenpiteet voivat vaikuttaa tulisijojen kysyntään.

Vuolukiviraaka-aineen hallintaan liittyvät riskit

Vuolukiviraaka-aine on luonnonmateriaali, jonka ehjyys, tekstuuri ja saantoprosentti vaihtelevat louhosittain. Raaka-aineen laatu vaikuttaa valmistuskustannuksiin. Raaka-aineen laatu pyritään määrittelemään louhoskohtaisesti kairausnäytteiden ja koelouhinnan avulla ennen louhoksen avaamista. Riskin muodostavat myös mahdolliset raaka-ainekilpailijat globaalisti sekä vuolukiviesiintymät, jotka ovat muun toimijan kuin Tulikiven hallussa. Strategisena tavoitteena on edelleen lisätä raaka-ainevarantoja. Tutkimme ja kartoitamme tarpeen mukaan uusia esiintymiä. Tulikivi myös lisää kiven riittävyttä käyttämällä raaka-aineen mahdollisimman tarkkaan ja kehittämällä louhintateknologiaa sekä huomioimalla kiven asettamat erityisvaatimukset tuotekehityksessä. Konserni hallitsee raaka-aineeseen liittyvää kilpailuriskiä jatkuvala tuotekehityksellä, vahvalla kokonaiskonseptillä ja Tulikivi-brändillä sekä pitkäjänteisellä kivivaranto- ja louhossuunnittelulla.

Lainsäädännölliset muutokset ja ympäristökysymykset

Tulikiven valmistamista tulisijoista noin puolet menee vientiin pääosin Keski-Eurooppaan, Venäjälle ja Yhdysvaltoihin. Näissä maissa poik-

keukselliset tuotehyväksyntämuutokset esimerkiksi hiukkaspäästörajoituksissa tai tuotteiden käyttörajoituksissa saattaisivat vaikuttaa Tulikiven tuotteiden menekkiin ja rajoittaa niiden käyttöä. Myös louhinnan ympäristölupien ehtojen tiukkeneminen ja lupaprosessien pitkittymisen kuuluvat lainsäädännöllisiin riskeihin. Ympäristölainsäädännöstä ja -määräyksistä saattaa aiheutua yhtiölle kustannuksia, jotka vaikuttavat myyntikatteisiin ja tuloskehitykseen.

Tulikivi seuraa säännösten kehittymistä ja valmistelua ja pyrkii vaikuttamaan niihin sekä suoraan että alueiden omien tulisijayhdistysten kautta. Tuotteiden polttotekniikkaa kehitetään koko ajan ja tuotekehityksessä huolehditaan pitkäjänteisesti siitä, että Tulikiven tuotteet vastaavat paikallisia määräyksiä. Tulikivi hankkii tuotteille tarvittavat tuotehyväksynät jokaisessa kohdemaassa. Yrityksen tuotteiden elinkaari on pitkä ja tulisijat tuotteiden valmistuksen hiilipäästöt hyvin vähäiset.

Liiketoimintakokonaisuus

Konsernin liiketoiminnan johtamisessa otetaan huomioon kehitysmahdollisuudet, uudet tuotteet ja asiakasryhmät sekä uudet teknologiset ratkaisut. Uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin ja uusiin markkinoihin ja tuoteryhmiin liittyy riskejä, jotka voivat vaikuttaa paitsi kannattavuuteen myös Tulikivi-brändiin. Valuuttakurssien voimakkaat heilahtelut voivat vaikeuttaa markkina-aluekohtaisten katetavoitteiden saavuttamista.

Operatiiviset riskit

Operatiiviset riskit liittyvät tuotteisiin, jakeluteihin, henkilöstöön, toimintaan ja prosesseihin.

Tuotevastuuriskit

Tuotevastuuriskejä pyritään pienentämään kehittämällä tuotteista mahdollisimman käyttäjäturvallisia. Jälleenmyyjä- ja asentajakoulutuksella sekä tarkoilla myyntisopimusehdoilla huolehditaan siitä, että tuote- ja palveluketjut Tuolikiveltä asiakkaalle toimivat moitteettomasti ja asiantuntemuksella. Tuotevastuuriskiltä pyritään suojautumaan myös tuote- ja toiminnanvastuuvakuutuksiin.

Toiminnalliset riskit ja prosessiriskit

Toiminnalliset riskit liittyvät inhimillisen toiminnan, epäonnistuneiden yrityksen sisäisten prosessien tai ulkoisten tapahtumien seurauksiin. Tehdastoimintaan liittyvät operatiiviset riskit minimoidaan muun muassa yrityksen toimintakäsikirjan noudattamisella, johdonmukaisella työturvallisuuden kehittämisellä ja järjestelmällisellä kehitystyöllä. Uusien tuotteiden valmistamiseen ja markkinoille tuomiseen liittyy riskejä. Riskeiltä pyritään suojautumaan huolellisella suunnittelutyöllä ja henkilöstön kouluttamisella.

Riippuvuus keskeisistä tavarantoimittajista voi nostaa konsernin materiaalikustannuksia, nostaa koneiden ja niiden varaosien kustannuksia tai sillä voi olla merkittävää vaikutusta tuotantoon. Toimittajaverkostossa tapahtuvat häiriöt voivat vaikuttaa konsernin kykyyn toimittaa tuotteita oikea-aikaisesti asiakkailleen. Energian hankinta ulkopuolisilta toimittajilta voi vaikuttaa konsernin energiakustannuksiin tai energian saantiin. Toisaalta korkea energian hinta tukee tuotteiden kysyntää. Toiminnallisia häiriöitä voi liittyä myös muutoksiin jakeluties-

sä ja logistisissa järjestelmissä. Sopimusriskit ovat osa toiminnallisia riskejä.

Konsernin liiketoiminta perustuu toimiville ja luotettaville tietojärjestelmille. Toiminnanohjausjärjestelmien hyödyntämiseen liittyy riskejä, mikäli liiketoimintaprosesseissa ei omakсута uusia toimintatapoja eikä uusien järjestelmien mukanaan tuomia mahdollisuuksia nopealla aikataululla. Tietojen käyttövalmiuteen liittyviä riskejä pyritään hallitsemaan muun muassa kahdentamalla kriittiset tietojärjestelmät ja tietoliikenneyhteydet, kiinnittämällä huomiota yhteistyökumppaneiden valintaan sekä standardoimalla käytössä olevia työasemamalleja ja ohjelmistoja sekä tietoturvaan liittyviä menettelytapoja. Yrityksessä on myös tehty nykytila-arvio ja kehittämistoimenpiteitä henkilötietojen käsittelyn ja tietosuojakäytänteiden suhteen, että ne vastaisivat EU:n tietosuojaa-asetuksen (GDPR, General Data Protection Regulation) uusia vaatimuksia.

Konsernin liiketoiminnan luonteen mukaisesti myyntisaamiset ja vaihto-omaisuus ovat merkittäviä tase-eriä. Myyntisaamiin liittyvää luottotappioriskiä hallitaan yhdenmukaisella luotonantopolitiikalla, saamisten vakuuttamisella ja tehokkaalla perintätoiminnalla.

Tulikiven ydinosoaminen liittyy liiketoimintaprosesseihin, joita ovat myynti, asennus, tuotekehitys, louhinta, valmistus, hankinta ja logistiikka sekä tarvittaviin tukitoimintoihin, joita ovat muun muassa tietohallinto, talous, henkilöstöasiat ja viestintä. Ydinosoamisen ennakoinnaton merkittävä vähentyminen tai henkilöiden uudistumiskyvyn heikkeneminen tai väestörakenteen epäedullinen kehitys ny-

kyisillä toimintapaikkakunnilla olisi riski. Henkilöstö- ja osaamistarpeen suunnittelulla ja henkilöstön sitouttamisella jatkuvaan muutokseen ja kasvuun pyritään turvaamaan ydinosaamisen säilyminen ja saatavuus konsernissa. Yritys pyrkii jatkuvasti lisäämään henkilöstönsä ydin- ja muuta merkittävää osaamista tarjoamalla mahdollisuuksia työssä oppimiseen ja koulutukseen sekä täydentämään strategian edellyttämää osaamista niillä osa-alueilla, joilla sitä aiemmin ei ole ollut. Verkostoitumisen avulla pystytään osittain turvaamaan ydinosoamisen riittävyttä. Avainhenkilöiden vaihtuvuus on ollut maltillista.

Toiminnan tehostaminen, hallittu muutos ja tehokas sisäinen viestintä toimivat osaltaan toiminnallisten riskien ja prosessiriskien hallintakeinoina.

Rahoitukselliset riskit

Konserni altistuu liiketoiminnassaan erilaisille rahoitusriskeille. Riskienhallinnan tavoitteena on minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen. Pääasialliset rahoitusriskit ovat maksuvalmiusriski, pääoman hallinta, korkoriski ja valuuttariski. Rahoitusriskienhallintaa on käsitelty tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetietojen kohdassa 27.

Euroalueen kriisin mahdollisesti aiheuttama voimakas taantuma voi heikentää yhtiön tuotteiden kysyntää, kannattavuutta ja omavaraisuutta. Yhtiön taseen omaisuuseriin sisältyy liikearvoja, joiden arvo perustuu johdon arvioihin. Jos nämä arviot eivät toteudu, on mahdollista, että arvonalentumistestausten yhte-

ydessä joudutaan kirjaamaan arvonalentumistappiota. Konsernin lainojen kovenanttiehtojen täytyminen edellyttää yhtiön kannattavuuden paranemista. Yhtiö on sopinut rahoittajiensa kanssa, että se aloittaa neuvottelut uudesta lainojen lyhennysohjelmasta ja sen ehdoista viimeistään 30.9.2019.

Vahinkoriskit

Valtaosa konsernin tuotannosta on pääomavaltaista ja suuri osa konsernin pääomasta on sidottu tuotantolaitoksiin. Siten esimerkiksi tulipalo tai vakava konerikko voi aiheuttaa merkittäviä omaisuus- ja keskeytysvahinkoja sekä muita epäsuoria haitallisia vaikutuksia konsernin toimintaan. Konserni pyrkii suojautumaan tällaisilta riskeiltä arvioimalla riskienhallinnan kannalta tuotantolaitoksiaan ja prosessejaan. Vahinkoriskeihin kuuluvat myös työterveys- ja työsuojeluriskit, ympäristöriskit ja onnettomuusriskit. Konserni tarkistaa säännöllisesti vakuutuksensa osana riskien kokonaisuushallintaa. Vakuutuksilla pyritään kattamaan kaikki ne riskit, jotka ovat taloudellisesti tai muista syistä järkevää hoitaa vakuuttamalla. Vireillä ei ole oikeudenkäyntejä, eikä sen toimintaan liity muitakaan hallituksen tiedossa olevia juridisia riskejä, jotka vaikuttaisivat oleellisesti yrityksen toiminnan tulokseen.

Konsernin kehitys vuosineljänneksittäin ja liiketoiminta-alueittain

Me								
	Q4/2018	Q3/2018	Q2/2018	Q1/2018	Q4/2017	Q3/2017	Q2/2017	Q1/2017
Liikevaihto	8,7	6,4	7,4	6,1	8,6	7,0	7,8	5,9
Liiketulos	-0,5	-0,3	0,4	-0,6	0,0	0,3	0,3	-0,9

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1 000 euro								
Tuloslaskelma				2014	2015	2016	2017	2018
Liikevaihto				39 293	31 951	30 485	29 281	28 583
Muutos, %				-10,1	-18,7	-4,6	-3,9	-2,4
Liiketulos				-2 439	-2 931	-1 361	-367	-1 025
% liikevaihdosta				-6,2	-9,2	-4,5	-1,3	-3,6
Rahoitustuotot ja -kulut sekä osuus osakkuusyhtiön tuloksesta				-837	-950	-756	-800	-734
Tulos ennen veroja				-3 276	-3 881	-2 132	-1 167	-1 759
% liikevaihdosta				-8,3	-12,1	-7,0	-3,9	-6,2
Tuloverot				671	0	-14	-74	-38
Tilikauden tulos				-2 643	-3 783	-2 037	-1 252	-1 805
Tase								
Varat								
Pitkäaikaiset varat				29 282	26 875	25 582	25 089	23 491
Vaihto-omaisuus				10 119	8 666	7 863	8 122	6 925
Rahavarat				3 665	1 429	894	567	798
Muut lyhytaikaiset varat				4 121	2 426	3 083	2 852	3 376
Oma pääoma ja velat								
Oma pääoma				18 160	14 409	12 397	11 160	9 310
Korolliset velat				19 981	17 766	16 393	15 666	15 378
Korottomat velat				5 060	5 530	7 208	8 762	8 977
Taseen summa				47 187	39 396	37 422	36 630	34 590

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Oman pääoman tuotto, %	-13,5	-23,8	-15,9	-10,5	-17,6
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-5,4	-7,7	-4,3	-1,2	-3,8
Omavaraisuusaste, %	39,0	36,9	33,4	30,7	27,4
Nettovelkaantumisaste, %	89,8	113,4	125	135,3	156,6
Current ratio	1,6	1,7	1,1	0,5	0,5
Bruttoinvestoinnit, 1 000 euro	2 382	1 149	1 282	1 502	1 135
% liikevaihdosta	6,1	3,6	4,2	5,1	4,0
Tutkimus- ja kehitysmenot, 1 000 euro	1 380	985	484	497	516
% liikevaihdosta	3,5	3,1	1,6	3,6	3,1
Kehitysmenot (netto), aktivoitu, 1 000 euro	232	272	538	536	383
Tilaukanta, milj. euroa	4,2	3,9	3,2	2,9	3,0
Henkilöstö keskimäärin	281	219	209	208	200
Osakekohtaiset tunnusluvut					
Osakekohtainen tulos, euro	-0,04	-0,06	-0,03	-0,02	-0,03
Osakekohtainen oma pääoma, euro	0,30	0,25	0,21	0,19	0,16
Osingot					
Osakekohtainen osinko, euro					
A-osake	-	-	-	-	-
K-osake	-	-	-	-	-
Osinko tuloksesta, %	-	-	-	-	-
Efekttiivinen osinkotuotto, %/A-sarja	-	-	-	-	-
Hinta/voitto, (P/E)	-4,5	-2,7	-6,2	-9,3	-3,2
Osakkeen ylin kurssi, euro	0,36	0,30	0,29	0,26	0,21
Osakkeen alin kurssi, euro	0,19	0,12	0,15	0,18	0,08
Tilikauden keskipurssi, euro	0,28	0,18	0,20	0,22	0,16
Osakeantikorjattu pörssikurssi 31.12., euro	0,20	0,17	0,21	0,19	0,10
Osakekannan markkina-arvo, 1 000 euro	11 949	10 157	12 547	11 591	5 795
(Olettaen K-osakkeen markkina-arvoksi saman kuin A-osakkeella.)					
Osakkeiden vaihto, (1 000 kpl)	7 933	27 900	13 847	28 244	10 528
Osakkeiden vaihto, %	21,2	53,9	26,7	54,5	20,3
Osakkeiden osakeantioikaistun lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana, (1 000 kpl)	59 747	59 747	59 747	59 747	59 747
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa, (1 000 kpl)	59 747	59 747	59 747	59 747	59 747

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Oman pääoman tuotto-% (ROE) =	$100 \times \frac{\text{voitto/tappio}}{\text{oma pääoma (keskimäärin vuoden aikana)}}$
Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI) =	$100 \times \frac{\text{voitto/tappio ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskimäärin vuoden aikana)}}$
Omavaraisuusaste, % =	$100 \times \frac{\text{oma pääoma}}{\text{taseen loppusumma - saadut ennakot}}$
Nettovelkaantumisaste, % =	$100 \times \frac{\text{korolliset nettorahoitusvelat}}{\text{oma pääoma}}$
Current ratio =	$\frac{\text{lyhytaikaiset varat}}{\text{lyhytaikaiset velat}}$

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos =	$\frac{\text{emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tulos}}{\text{tilikauden keskimääräinen, osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä *)}}$
Osakekohtainen oma pääoma =	$\frac{\text{emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä *)}}$
Osakekohtainen osinko =	$\frac{\text{tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä *)}}$
Osinko tuloksesta, % =	$100 \times \frac{\text{osakekohtainen osinko}}{\text{osakekohtainen tulos}}$
Efektiiivinen osinkotuotto-% =	$100 \times \frac{\text{osakekohtainen osinko/osake}}{\text{A-osakkeen pörssikurssi tilikauden lopussa}}$
Hinta/voitto -suhde (P/E) =	$\frac{\text{A-osakkeen pörssikurssi tilikauden lopussa}}{\text{osakekohtainen tulos}}$
*) ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita	

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS
Tuloslaskelma

1 000 euro	Liite	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
LIIKEVAIHTO	1.1.	27 109	27 656
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)		-995	198
Valmistus omaan käyttöön		500	740
Liiketoiminnan muut tuotot	1.2.	386	487
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana		-6 476	-6 709
Varastojen muutos -/+		-256	27
Ulkopuoliset palvelut		-3 412	-4 015
Materiaalit ja palvelut yhteensä		-10 144	-10 697
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-8 244	-8 720
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-1 371	-1 143
Muut henkilösivukulut		-284	-351
Henkilöstökulut yhteensä	1.3.	-9 899	-10 214
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	1.4.	-2 183	-2 317
Liiketoiminnan muut kulut	1.5.	-5 682	-6 723
LIIKETAPPIO		-908	-870
Rahoitustuotot ja -kulut	1.6.	-740	-612
TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		-1 648	-1 482
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron muutos -/+		0	0
Tilinpäätössiirrot yhteensä			0
Tuloverot			
Laskennalliset verot		-2	-17
Tuloverot yhteensä		-2	-17
TILIKAUDEN TAPPIO		-1 650	-1 499

Tase

1 000 euro	Liite	31.12.2018	31.12.2017
Vastaavaa			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot		946	947
Aineettomat oikeudet		17	27
Liikearvo		583	875
Muut aineettomat hyödykkeet		7 473	7 370
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2.1.	9 019	9 219
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		870	887
Rakennukset ja rakennelmat		3 414	3 859
Koneet ja kalusto		1 677	2 177
Muut aineelliset hyödykkeet		38	38
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		20	45
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2.2.	6 019	7 006
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä	2.3.	15	15
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	2.4.	50	40
Muut sijoitukset	2.5.	26	26
Sijoitukset yhteensä		91	81
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		15 129	16 306

Jatkuu seuraavalla sivulla.

Tase

1 000 euro	Liite	31.12.2018	31.12.2017
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet		3 048	3 304
Keskeneräiset tuotteet		1 692	2 097
Valmiit tuotteet / tavarat		1 871	2 461
Vaihto-omaisuus yhteensä	2.6.	6 611	7 862
Siirtosaamiset		77	174
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä		77	174
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset		2 553	2 120
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		37	0
Muut saamiset		19	115
Siirtosaamiset		541	347
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	2.9.	3 150	2 582
Rahat ja pankkisaamiset		449	334
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		10 287	10 952
Vastaavaa yhteensä		25 416	27 258

Tase

1 000 euro	Liite	31.12.2018	31.12.2017
Vastattavaa			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma		6 314	6 314
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		14 834	14 834
Arvonmuutosrahasto		0	-6
Omat osakkeet		-108	-108
Edellisten tilikausien voitto/tappio		-18 617	-17 118
Tilikauden voitto/tappio		-1 650	-1 499
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	2.10.	773	2 417
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero		80	80
Pakolliset varaukset	2.13.	257	281
VIERAS PÄÄOMA			
Velat saman konsernin yrityksille		44	42
Muut velat	2.14.	0	65
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		44	107
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Lainat rahoituslaitoksilta		12 221	12 448
Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta		3 157	3 218
Saadut ennakot		321	84
Ostovelat		4 052	3 674
Velat saman konsernin yrityksille		257	325
Muut velat		543	470
Siirtovelat		3 711	4 154
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2.15.	24 262	24 373
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		24 306	24 480
Vastattavaa yhteensä		25 416	27 258

Rahoituslaskelma

1 000 euro	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Tulos ennen satunnaisia eriä	-1 648	-1 482
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	2 183	2 317
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	29	-39
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-24	-378
Rahoitustuotot ja -kulut	739	612
Muut oikaisut	-47	52
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	1 232	1 082
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-343	322
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)	1 252	-225
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	124	1 361
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	2 265	2 540
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-777	-801
Saadut osingot liiketoiminnasta	2	161
Saadut korot liiketoiminnasta	6	10
Maksetut välittömät verot	-2	-17
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	1 494	1 893
Liiketoiminnan rahavirta	1 494	1 893
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin, brutto	-1 101	-1 486
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	49	15
Myönnetyt lainat tytäryhtiöille	-10	0
Investoinnit muihin sijoituksiin	-30	-47
Saadut korot investoinneista	2	4
Investointien rahavirta	-1 090	-1 514
Pitkäaikaisten lainojen nostot	0	41
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-288	-727
Rahoituksen rahavirta	-288	-686
Rahavarojen muutos lisäys (+) / vähennys (-)	116	-307
Rahavarat tilikauden alussa	334	643
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	0	-2
Rahavarat tilikauden lopussa	450	334

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain mukaan.

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä saaduilla investointiavustuksilla ja suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina käyttöomaisuuden taloudellisen pitoajan perusteella seuraavasti:

	Poistoaika
Aineettomat oikeudet ja muut aineettomat hyödykkeet	5 vuotta
käyttöjärjestelmät	10 vuotta
Louhosalueet ja altaat	substanssipoisot
Liikearvo	13 vuotta
Rakennukset	25 - 30 vuotta
Rakennelmat	5 vuotta
Prosessikoneet	3 - 15 vuotta
Moottoriajoneuvot	5 - 8 vuotta
ATK-laitteet	3 - 10 vuotta
Kehittämismenot	5 vuotta

Kaluston hankintameno poistetaan EVL:n enimmäispoistoina hankinta-ajankohdasta laskien. Louhosalueista ml. louhosten avauskustannukset ja saostusaltaat sekä louhinnan maa-alueista tehdään kiven käyttöön ja läjitysalueiden täyttöaikaan perustuva substanssipoisot. Louhosalueiden ja altaiden ja muiden louhosten apurakennelmien poistaminen aloitetaan silloin, kun louhos on valmis tuotantokäyttöön.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on esitetty keskihinta-periaatteen mukaisesti tai sitä alemman todennäköisen myyntihinnan määräisenä. Vaihto-omaisuuden arvoon on sisällytetty muuttuvien menojen lisäksi osuus hankinnan ja valmistuksen kiinteistä menoista.

Tuloutusperiaate

Liikevaihtoa laskettaessa on myynnistä vähennetty myönnetty alennukset, välilliset verot sekä myyntisaamisten kurssierot. Suoritteiden myynti on tuloutettu niiden luovutuksen yhteydessä. Tuotot asennustoiminnasta ja palveluista tuloutetaan sillä tilikaudella, jolla palvelu suoritetaan.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimusmenot on kirjattu vuosikuluksi niiden syntymävuonna. Louhosalueiden kairaustutkimuksista aiheutuneet menot on aktivoitu ja poistetaan vaikutusaikanaan. Kairaustutkimusten menot kirjataan kuitenkin tuloslaskelmaan kuluksi silloin, kun kyseisten vuolukivivarantojen kaupalliseen hyödyntämiseen katsotaan liittyvän merkittävää epävarmuutta. Kehitysmenoista on aktivoitu sauna-tuoteryhmän kehitysmenot sekä toiminnanohjausjärjestelmän uudistamiseen ja uuden keraamisen malliston tuotteistamiseen sekä uusien vuolukivisten pintojen kehittämiseen liittyvät kehitysmenot.

Eläkemenojen jaksotus

Yhtiön henkilökunnan eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkemeno kirjataan kuluksi kertymisvuonna. Ulkomailta olevan henkilöstön eläkejärjestelyt on hoidettu paikallisen käytännön mukaan.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Suomen verolainsäädännön mukaan verotukselliset tilinpäätössiirrot, kuten poistoero, hyväksytään verotuksessa vähennyskelpoiseksi vain, jos ne on kirjattu myös kirjanpitoon.

Verot

Veroihin sisältyvät tilikauden tulosta vastaavat verot sekä laskennallisen verovelan ja -saamisen muutos. Laskennallinen verovelka ja -saaminen on laskettu verotuksen ja tilinpäätöksen välisille väliaikaisille eroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa.

Osingot

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa ei jaeta.

Osakeperusteiset maksut ja optio-oikeudet

Optioiden myöntämishetkellä määritetty kulu perustuu optioiden teoreettiseen markkina-arvoon, joka lasketaan optio-oikeuksien hinnoittelussa käytettävällä Black & Scholes –mallilla. Markkina-arvon laskemisessa ei markkina-arvoa alentavana tekijänä oteta huomioon sitä, että vapautuskriteereille asetetut tavoitteet eivät mahdollisesti täyty. Optio-oikeuksia on ensimmäisen kerran myönnetty vuonna 2013, ja niillä voidaan merkitä osakkeita merkintäehtojen täytyessä aikaisintaan vuonna 2016. Kannustinjärjestelmän mukaisia maksuja ei ollut vuonna 2018 eikä 2017.

Tuloksen vertailukelpoisuus

Tilikauden ja vertailukauden tiedot ovat vertailukelpoisia.

Valuuttamääräiset erät

Valuuttamääräiset tase-erät on arvostettu Euroopan Keskuspankin ilmoittamaan tilinpäätöspäivän keskikurssiin.

Tuloslaskelman liitetiedot

1 000 euro	2018	2017
1.1. Liikevaihto		
1.1.1. Liikevaihto markkina-alueittain		
Suomi	12 910	13 538
Muu Eurooppa	13 724	13 401
USA	475	717
Liikevaihto markkina-alueittain yhteensä	27 109	27 656
1.1.2. Liikevaihdon jako tavaroiden ja palveluiden myynteihin		
Tuotot tavaroiden myynneistä	25 521	25 738
Tuotot palveluista	1 588	1 918
Tavaroiden ja palveluiden myynti yhteensä	27 109	27 656
1.2. Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot	80	101
Veloitukset konsernin sisäisistä palveluista	123	211
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	47	5
Muut	136	170
Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä	386	487
1.3. Johdon palkat ja henkilökunnan lukumäärä keskimäärin		
1.3.1. Johdon työsuhde-etuudet		
Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	375	374
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet (eläke-etuudet)		
Lakisääteisen eläke-etuuden maksut	36	33
Muut pitkäaikaiset etuudet		
Osakeperusteiset maksut	5	5
Yhteensä	416	412

1 000 euro	2018	2017
Toimitusjohtaja		
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet		
Vauhkonen Heikki		
Palkat	185	183
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet		
Lakisääteisen eläke-etuuden maksut	36	33
Osakeperusteiset maksut	5	5
Yhteensä	226	221
Hallituksen jäsenten palkat ja muut etuudet		
Jaakko Aspara	19	19
Rönkkö Markku	37	38
Salastie Paula	19	19
Svanborg Reijo	21	20
Tähtinen Jyrki	73	74
Vauhkonen Heikki	21	21
Yhteensä	190	191
Johtoon kuuluviksi avainhenkilöiksi luetaan johtoryhmän jäsenet.		
Toimitusjohtaja kuuluu johtoryhmään.		
Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden työsuhde-etuudet		
Palkat ja palkkiot	682	669
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet		
Lakisääteisen eläke-etuuden maksut	116	117
Osakeperusteiset etuudet	19	19
Yhteensä	817	805

1 000 euro	2018	2017
1.3.2. Henkilökunnan lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana		
Toimihenkilöitä	62	62
Työntekijöitä	126	144
Henkilökunnan lukumäärä yhteensä	188	206
1.4. Suunnitelman mukaiset poistot		
Kehittämismenot	381	381
Aineettomat oikeudet	10	12
Muut pitkävaikutteiset menot	233	263
Substanssipoistot louhoksista *)	146	156
Rakennukset ja rakennelmat	445	447
Koneet ja kalusto	659	749
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Substanssipoisto maa-alueista *)	17	17
Liikearvo	292	292
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	2 183	2 317

*) Yhtiö soveltaa poistojen laskennassa kivilouhosten ja kaivosoikeuksien osalta kiven käyttöön perustuvaa substanssipoistomenetelmää. Maa-alueista tehdään substanssipoisto kiven käyttöaikaan tai läjitysalueen täyttöaikaan perustuen.

1 000 euro	2018	2017
1.5. Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokratulot	1 041	1 041
Kiinteistön hoitokulut	264	299
Markkinointikulut	1 029	1 317
Valmistuksen muut muuttuvat kulut	1 921	2 094
Muut kuluerät	1 427	1 972
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	5 682	6 723
1.5.2. Tilintarkastajien palkkiot		
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastus	54	65
Muut palkkiot	6	9
Tilintarkastajien palkkiot yhteensä	60	74
Tulikivi Oy:n lakisääteinen tilintarkastaja KPMG Oy Ab ei ole tilikaudella suorittanut EU asetuksen 537/2014 tarkoittamia muita kuin tilintarkastuspalveluita.		
1.6. Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotulot, konserni	0	158
Tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista		
Osinkotuotot muilta	2	2
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	2	29
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot muilta	5	10
Rahoitustuotot yhteensä	9	199
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Rahoituskulut saman konsernin yrityksiltä	-2	-1
Korkokulut muille	-582	-621
Muut rahoituskulut muille	-165	-189
Muut korko- ja rahoituskulut yhteensä	-749	-811
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-740	-612

Taseen liitetiedot

1 000 euro	2018	2017	1 000 euro	2018	2017
2.1. Aineettomat hyödykkeet			2.1.4. Muut pitkävaikutteiset menot		
2.1.1. Kehittämismenot			Hankintameno 1.1.	13 885	13 390
Hankintameno 1.1.	2 680	2 144	Lisäykset	482	495
Lisäykset	379	536	Hankintameno 31.12.	14 367	13 885
Hankintameno 31.12.	3 059	2 680	Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-6 515	-6 096
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-1 733	-1 352	Tilikauden poisto	-379	-419
Tilikauden poisto	-380	-381	Kertyneet poistot 31.12.	-6 894	-6 515
Kertyneet poistot 31.12.	-2 113	-1 733	Muiden aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo 31.12.	7 473	7 370
Kehittämismenojen kirjanpitoarvo 31.12.	946	947	Muiden pitkävaikutteisten menojen kirjanpitoarvoon sisältyy 4 879 (4 829) tuhatta euroa kivitutkimuksista sekä vuolukivilouhosten ja koelouhosten avaamisesta aiheutuneita menoja.		
2.1.2. Aineettomat oikeudet			Muiden pitkävaikutteisten menojen vähennyksiä/vähennysten kertyneitä poistoja ei ollut vuosina 2017 ja 2018.		
Hankintameno 1.1.	486	484	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	9 019	9 219
Lisäykset	0	2			
Hankintameno 31.12.	486	486			
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-459	-447			
Tilikauden poisto	-10	-12			
Kertyneet poistot 31.12.	-469	-459			
Aineettomien oikeuksien kirjanpitoarvo 31.12.	17	27			
2.1.3. Liikearvo					
Hankintameno 1.1. ja 31.12.	8 713	8 713			
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-7 838	-7 546			
Tilikauden poisto	-292	-292			
Kertyneet poistot 31.12.	-8 130	-7 838			
Liikearvon kirjanpitoarvo 31.12.	583	875			
Liikearvo koostuu sulautumistappioista.					

1 000 euro	2018	2017
2.2. Aineelliset hyödykkeet		
2.2.1. Maa-alueet		
Hankintameno 1.1.	1 377	1 381
Vähennykset	0	-4
Hankintameno 31.12.	1 377	1 377
Kertyneet substanssipoistot	-490	-473
Tilikauden substanssipoisto	-17	-17
Kertyneet poistot 31.12.	-507	-490
Maa-alueiden kirjanpitoarvo 31.12.	870	887
2.2.2. Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	15 111	15 103
Lisäykset	0	8
Hankintameno 31.12.	15 111	15 111
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-11 757	-11 310
Tilikauden poisto	-445	-447
Kertyneet poistot 31.12.	-12 202	-11 757
Arvonkorotus	505	505
Rakennusten ja rakennelmien kirjanpitoarvo 31.12.	3 414	3 859
2.2.3. Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	18 283	17 882
Lisäykset	159	572
Vähennykset	-454	-171
Hankintameno 31.12.	17 988	18 283
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-16 106	-15 474
Vähennysten kertyneet poistot	-659	-750
Tilikauden poisto	454	118
Kertyneet poistot 31.12.	-16 311	-16 106
Koneiden ja kaluston kirjanpitoarvo 31.12.	1 677	2 177
Koneiden ja kaluston vähennykset/vähennysten kertyneet poistot eivät sisällä romutuksia vuonna 2018 (53 tuhatta vuonna 2017).		
Tuotannon koneiden ja laitteiden osuus kirjanpitoarvosta	1 630	2 052

1 000 euro	2018	2017
2.2.4. Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1. ja 31.12.	38	38
Kertyneet poistot 31.12.	0	0
Muiden aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvo 31.12.	38	38
2.2.5. Ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	28	28
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-28	-28
Sijoituskiinteistöt yhteensä	0	0
2.2.6. Ennakkomaksut		
Ennakkomaksut 1.1.	45	160
Lisäykset	0	45
Vähennykset	-25	-160
Ennakkomaksujen kirjanpitoarvo 31.12.	20	45
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	6 019	7 006

Tulikivi Oyj on ottanut käyttöön uuden käyttöomaisuuskirjanpito-ohjelman vuonna 2018. Romutustappiota aineellisesta käyttöomaisuudesta ei kirjattu vuonna 2018 (56 tuhatta vuonna 2017).

1 000 euro	2018	2017
2.3. Osuudet saman konsernin yrityksissä	%	%
Tulikivi U.S. Inc., USA	100	100
The New Alberene Stone Company Inc., USA	100	100
OOO Tulikivi, Venäjä	100	100
Tulikivi GmbH, Saksa	100	100
2.4. Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Pääomalaina Tulikivi GmbH	50	40
Saamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä	50	40
2.5. Muut sijoitukset		
Muut	26	26
Muut sijoitukset yhteensä	26	26
2.6. Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	3 048	3 304
Keskeneräiset tuotteet	1 692	2 097
Valmiit tuotteet/ tavarat	1 871	2 461
Vaihto-omaisuus yhteensä	6 611	7 862
2.7. Pitkäaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset	77	174
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	77	174

1 000 euro	2018	2017
2.8. Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	37	0
Saamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä	37	0
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	2 553	2 120
Muut saamiset	19	115
Siirtosaamiset		
Muut siirtosaamiset	389	130
Ennakkomaksut	145	217
Korkosaamiset	7	0
Siirtosaamiset yhteensä	541	347
Saamiset muilta yhteensä	3 113	2 582
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	3 150	2 582
2.9. Oma pääoma		
Osakepääoma 1.1. ja 31.12.	6 314	6 314
Arvonmuutosrahasto 1.1.	6	-99
Muutos	-6	93
Arvonmuutosrahasto 31.12.	0	-6
Omat osakkeet	-108	-108
Sidottu oma pääoma	6 206	6 200
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1. ja 31.12.	14 834	14 834
Tappio edellisiltä tilikausilta 1.1.	-17 118	-15 608
Tappio edellisiltä tilikausilta 31.12.	-18 617	-17 118
Tilikauden tappio	-1 650	-1 499
Vapaa oma pääoma yhteensä	-5 433	-3 783
Oma pääoma yhteensä	773	2 417
2.10. Laskelma jakokelpoisista varoista 31.12.		
Tappio edellisiltä tilikausilta	-18 617	-17 118
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	14 834	14 834
Tilikauden tappio	-1 650	-1 499
Aktvoidut kehittämisenot	-946	-947
Jakokelpoiset varat yhteensä	-6 379	-4 730

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto ei ole osingonjakokelpoista.

Emoyhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta tappiollisen tuloksen vuoksi. Emoyhtiön oma pääoma on tilinpäätöksessä 0,8 miljoonaa euroa (konsernissa 9,3 miljoonaa euroa) ja osakepääoma 6,3 miljoonaa euroa (konsernissa 6,3 miljoonaa euroa). Tämän johdosta yhtiön hallitus on ryhtynyt Osakeyhtiölain 20 luvun 23 §:n 1 momentin mukaisiin toimiin. Osakeyhtiölain tarkoittama tilinpäätös tulee olemaan ajalta 1-12/2018. Osakeyhtiölain edellyttämä yhtiökokous, joka päättää hallituksen esityksen pohjalta yhtiön taloudellisen aseman edellyttämistä toimista, tulee olemaan yhtiön 24.4.2019 pidettävä varsinainen yhtiökokous. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että yhtiö jatkaa jo aloittamiaan toimenpiteitä ja selvittää muita mahdollisia toimenpiteitä, joiden kautta pyritään yhtiön taloudellisen aseman tervehdyttämiseen.

Optiojärjestelyt

Optio-oikeudet johdolle ja avainhenkilöille

Osakeperusteisten kannustinjärjestelyjen ehdot / optiojärjestelyt
Optio-oikeuksilla kannustetaan avainhenkilöitä pitkäjänteiseen työntekoon omistaja-arvon kasvattamiseksi. Optio-oikeuksilla pyritään myös sitouttamaan avainhenkilöt työnantajaansa. Järjestelmän kohderyhmään kuuluu noin 14 avainhenkilöä mukaan lukien yhtiön johtoryhmän jäsenet. Hallitus päättää optio-oikeuksien jakaamisesta vuosittain. Optio-oikeuksien saaminen edellyttää kaikilta avainhenkilöiltä omistusta yhtiössä.

Optio-oikeuksia annetaan yhteensä enintään 1 800 000 kappaletta, ja ne oikeuttavat merkitsemään yhteensä enintään 1 800 000 yhtiön uutta tai sen hallussa olevaa A-sarjan osaketta. Optio-oikeudet jakaantuvat kolmeen lajiin ja niillä merkittävien osakkeiden merkintäaika on optio-oikeudella 2013A 1.5.2016-31.5.2018; optio-oikeudella 2013B 1.5.2017-31.5.2019 ja optio-oikeudella 2013C 1.5.2018-31.5.2020. Osakkeiden merkintähinta kaikilla optio-oikeuksilla on 0,33 euroa osakkeelta. Merkintähinnan perusteena on Tulikivi Oyj:n lokakuussa 2013 toteuttamassa osakeannissa käytetty merkintähinta. Merkintähinnasta vähennetään vuosittain maksetut osingot ja pääomanpalautukset.

Optio-oikeuksien teoreettinen markkina-arvo lasketaan optio-oikeuksien hinnoittelussa käytettävällä Black & Scholes -mallilla seuraavin oletuksin:

- optio-oikeus 2013A, teoreettinen markkina-arvo 0,10 euroa: osakkeen kurssi on 0,32 euroa, osakkeen merkintähinta 0,33 euroa, riskitön korko 0,89 prosenttia, optio-oikeuksien voimassaoloaika noin 4,5 vuotta ja volatiliiteetti 37 prosenttia.
- optio-oikeus 2013B, teoreettinen markkina-arvo 0,03 euroa: osakkeen kurssi on 0,21 euroa, osakkeen merkintähinta 0,33 euroa, riskitön korko 0,13 prosenttia, optio-oikeuksien voimassaoloaika noin 4,5 vuotta ja volatiliiteetti 33 prosenttia.
- optio-oikeus 2013C, teoreettinen markkina-arvo 0,04 euroa: osakkeen kurssi on 0,22 euroa, osakkeen merkintähinta 0,33 euroa, riskitön korko -0,24 prosenttia, optio-oikeuksien voimassaoloaika noin 4,2 vuotta ja volatiliiteetti 38 prosenttia.

Markkina-arvon laskemisessa ei ole markkina-arvoa alentavana tekijänä otettu huomioon sitä, että vapautusmiskriteereille asetetut tavoitteet eivät mahdollisesti toteudu.

Hallitus asettaa kunkin optiolajin vapautumiselle yhtiön tulosparannusohjelmaan liittyvät taloudelliset tavoitteet erikseen kullekin optiolajille. Optio-oikeuksia 2013A on 500 000 kappaletta, 2013B 650 000 kappaletta ja 2013C 650 000 kappaletta. Niiden merkitsemiselle asetetut tilikausien 2014-2018 käyttökäytötavoitteet eivät toteutuneet, joten optioita ei jaettu tilikausilta 2014-2018. Hallitus päätti jatkaa tavoitteen seurantajaksoa optio-oikeuden 2013C suhteen tilikaudelle 2019.

2.11. Omat osakkeet

Tulikivi Oyj ei ostanut eikä luovuttanut tilikauden 2018 (2017) aikana omia osakkeita. Yhtiön hallussa oli tilikauden 2018 (2017) päättyessä 124 200 omaa A-osaketta, mikä vastasi 0,2 prosenttia osakepääomasta ja 0,1 prosenttia äänimäärästä. Omien osakkeiden hankintahinta on keskimäärin 0,87 euroa/osake. Omien osakkeiden hankinnalla ei ole ollut merkittävää vaikutusta omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä.

Mikäli yhtiö ei saavuta taloudellisia tavoitteitaan tai täyty rahoitussopimuksen mukaisia kovenanttiehtoja, eikä yhtiö onnistu lyhyt- tai pitkäaikaisen rahoituksen uudelleenjärjestelyssä tai talkkivarojen myynnissä, voi tämä johtaa käyttöpääoman ehtymiseen, rahoitussopimusten irtisanomiseen ja vaikeuksiin yhtiön liiketoiminnan jatkamisessa.

1 000 euro	2018	2017
2.12. Pakolliset varaukset		
Takuuvaraus	75	75
Ympäristövaraus, pitkäaikainen	176	179
Ympäristövaraus, lyhytaikainen	6	6
Uudelleen järjestelyvaraus, lyhytaikainen	0	21
Pakolliset varaukset yhteensä	257	281

Ympäristövarauksen määrä ennen diskonttausta on 399 (417) te. Nykyarvon määrittämisessä käytetty diskonttaustekijä on 4 (4) prosenttia.

2.13. Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
Muut pitkäaikaiset velat	44	42
Velat muille		
Muut pitkäaikaiset	0	65
Velat muille yhteensä	0	65
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	44	107
2.14. Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
Ostovelat	257	325
Velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	12 221	12 448
Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta	3 157	3 218
Saadut ennakot	321	84
Ostovelat	4 052	3 674
Muut velat	543	470
Siirtovelat		
Palkat ja henkilösivukulut	3 381	3 444
Alennukset ja markkinointikulut	227	239
Ulkopuoliset palvelut	11	293
Korkovelat	3	33
Muut siirtovelat	89	145
Siirtovelat yhteensä	3 711	4 154
Velat muille yhteensä	24 005	24 048
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	24 262	24 373

	2018	2017
2.15. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut		
Lainat ja tililuottolimiitit, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä ja pantteja		
Rahalaitoslainat ja muut lainat yhteensä	15 378	15 666
Annetut kiinteistökiinnitykset	15 780	15 780
Annetut yritysikiinnitykset	19 996	19 996
Vakuudeksi annetut kiinnitykset ja pantit yhteensä	35 776	35 776
Muut omat sitoumukset, joista annettu vakuuksia		
Annetut kiinteistökiinnitykset	500	500
Annetut pantit	3	3
Muista omista sitoumuksista annetut vakuudet yhteensä	503	503
Muut vastuusitoumukset		
Maksettavat vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat vuokravastuut	250	395
Myöhemmin maksettavat	15	87
Maksettavat vuokravastuut yhteensä	265	482
Leasingsopimuksista maksettavat määrät		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat leasingmaksut	161	185
Myöhemmin maksettavat	90	189
Leasingsopimuksista maksettavat määrät yhteensä	251	374
Leasingsopimukset ovat kolmen-kuuden vuoden leasingsopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.		
Johdannaissopimukset		
Koronvaihtosopimukset, nimellisarvo	0	1 936
Koronvaihtosopimukset, käypä arvo	0	-6
Kiinteistöinvestointien arvonnäkövähennyksen palautusvastuu	66	77

Konserni on velvollisen tarkastamaan valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonnäkövähennyksiä. Viimeinen tarkistusvuosi on 2027.

2.16. Ehdolliset velat

Ympäristövelvoitteet

Tulikivi Oyj:n ympäristövelvoitteet ja niiden hoitamiseen liittyvät seikat ja ympäristöhoitomenojen kirjaaminen

Tulikivi Oyj:llä on kaivoslain ja ympäristölainsäädännön perusteella maisemointivelvoitteita, jotka on täytettävä toiminnan aikana ja louhoksia aikanaan suljettaessa.

Ympäristövelvoitteiden edellyttämiä toimenpiteitä tehdään jatkuvasti normaalin tuotantotyön ohessa. Ryhmään kuuluvat vesien käsittely, maa- ja kiviaineksen läjitysaluejärjestelyt, tärinä- ja melumittaukset, pölyämisen estäminen ja näihin liittyvien mittaustulosten seuranta. Tästä toiminnasta aiheutuvat menot kirjataan pääsääntöisesti tuloslaskelmaan kuluiksi. Maa-ainesten ajo uusien louhosten avaamisen yhteydessä läjitysalueille aktivoidaan muihin pitkävaikutteisiin menoihin ja poistetaan avattavan louhoksen taloudellisen vaikutusajan mukaisesti. Läjitysalueiden verhoilutyö perustuu pitkän ajanjakson louhintasuunnitelmaan, jonka mukaan verhoilussa hyödynnetään uusien avattavien louhosten pintamateriaalia. Verhoilu voidaan kuitenkin aloittaa vasta siinä vaiheessa, kun läjitysalueella on lopulliseksi jääviä osa-alueita. Maisemointityön ei odoteta lisäävän normaalin louhintatoiminnan kustannuksia.

Tehtaan tai louhosalueen sulkemisen jälkeen tullaan suorittamaan läjitysalueiden maisemointitöiden viimeistely, kasvillisuuden istuttaminen ja kylväminen, tarvittavat vesien johtamisjärjestelyt, mahdollisten uusien tarkkailupisteiden perustaminen ja louhoksen turvallisuuskuntoon saattaminen. Siltä osin kuin näihin liittyvät menot ovat arvioitavissa, on tehty varaus.

Ympäristölupien perusteella konsernissa on annettu takauksia yhteensä 630 tuhannen euron arvosta. Ympäristötarkkailua näiden alueiden osalta jatketaan lupavelvoitteiden mukaisesti toistaiseksi.

Tulikivi Oyj:n osakkeenomistajat ja johdon omistus 31.12.2018

Yhtiön 10 suurinta osakkeenomistajaa osakemäärän mukaan Lukuun ottamatta hallintarekisteröityjä osakkeita.		K-osakkeita		A-osakkeita		Osuus osakkeista, %
1. Vauhkonen Heikki		5 809 500		1 064 339		11,48
2. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo				4 545 454		7,59
3. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen				3 720 562		6,21
4. Elo Eliisa		477 500		2 631 036		5,19
5. Toivanen Jouko		100 000		2 431 259		4,23
6. Suomen Kulttuurirahasto SR		100 000		2 158 181		3,77
7. Skandinaviska Enskilda Banken Ab (Publ) Helsingin sivukonttori				1 856 314		3,10
8. Mutanen Susanna		846 300		797 500		2,75
9. Danske Bank A/S Helsinki Branch				1 621 748		2,71
10. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia				1 515 151		2,53
Yhtiön 10 suurinta osakkeenomistajaa äänimäärän mukaan Lukuun ottamatta hallintarekisteröityjä osakkeita.		ääniä/osakkeita		ääniä/osakkeita		Osuus äänimäärästä, %
1. Vauhkonen Heikki		58 095 000		1 064 339		45,86
2. Mutanen Susanna		7 975 000		846 300		6,84
3. Elo Eliisa		4 775 000		2 631 036		5,74
4. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo				4 545 454		3,52
5. Vauhkonen Mikko		3 975 000		343 810		3,35
6. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen				3 720 562		2,88
7. Toivanen Jouko		1 000 000		2 431 259		2,66
8. Suomen Kulttuurirahasto SR		1 000 000		2 158 181		2,45
9. Skandinaviska Enskilda Banken Ab (Publ) Helsingin sivukonttori				1 856 314		1,44
10. Danske Bank A/S Helsinki Branch				1 621 748		1,26

Yhtiön hallituksen jäsenillä ja toimitusjohtajalla on määräysvallassaan yhteensä 5 810 000 K-osaketta ja 1 557 056 A-osaketta eli 46,26 % yhtiön äänivallasta.

Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2018		Osakkaita kpl		Osuus %		Osakkeita kpl		Osuus %
Osakkeiden lukumäärä, kpl								
1 - 100		623		12,87		36 524		0,06
101 - 1000		2 029		41,92		1 133 044		1,89
1001 - 5000		1 362		28,14		3 626 082		6,05
5001 - 10000		368		7,61		2 853 953		4,77
10001 - 100000		409		8,45		10 918 228		18,24
100001 -		49		1,01		41 303 412		68,99
Yhteensä		4 840		100,00		59 871 243		100,00

Yhtiön osakkeenomistajat jakaantuivat 31.12.2018 sektorikohtaisen luokituksen perusteella seuraavasti:		Osakkeet, %		Äänimäärä, %
Sektoriluokka				
Yksityiset yritykset		4,64		2,15
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset		2,98		4,64
Julkisyhteisöt		13,81		6,41
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		4,43		2,75
Kotitaloudet		66,63		83,82
Ulkomaat		7,51		0,23
Kaikki yhteensä		100,00		100,00

Hallintarekisteröidyt osakkeet 4 380 421 kappaletta (7,316 prosenttia osakekannasta, 3,395 prosenttia äänimäärästä) sisältyvät kohtaan rahoitus- ja vakuutuslaitokset. Tulikivi Oyj:n omistamat 124 200 A-osaketta, sisältyvät osakkeenomistusta koskeviin tietoihin.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 13 helmikuuta 2019

Jyrki Tähtinen

Markku Rönkkö

Jaakko Aspara

Paula Salastie

Reijo Svanborg

Heikki Vauhjonen
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Tulikivi Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Tulikivi Oyj:n (y-tunnus 0350080-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatusperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisäätöiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle annettun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyhteyksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyhteyksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-

asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa 7.2.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätöksen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaisesti merkittävät olennaisen virheellisuuden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessaamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Konsernin rahoituksen riittävyys

(Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1, 21, 25 ja 27)

Konsernin rahoitusasema on heikentynyt tilikauden aikana.

Yhtiö allekirjoitti 31.10.2018 rahoittajien kanssa uuden rahoitussopimuksen, joka sisältää mm. käyttökate-, omavaraisuusaste- ja velat/käyttökate -kovenantit. Rahoittajat myönsivät 21.12.2018 vapautukset käyttökate ja velat/käyttökate -kovenanteista.

Johdon laatiman ja hallituksen joulukuussa 2018 hyväksymän vuodelle 2019 laaditun budjetin mukainen tuloskehitys johtaa tilinpäätöshetkellä voimassa olevien rahoitussopimusten ehtojen mukaan lainojen eräännyttämisperusteisten kovenanttien rikkoutumiseen maaliskuussa ja kesäkuussa 2019, mistä johtuen rahoitusvelat on luokiteltu lyhytaikaisiksi tilinpäätöksessä 2018.

Yhtiön johto uskoo, että se saa rahoittajilta vapautukset edellä mainituista kovenanteista, eivätkä rahoittajat siten tule eräännyttämään velkoja. Yhtiö on käynnistänyt valmistelutoimet talkkiesiintymän myymiseksi.

Liikarvon ja tavaramerkin arvostus

(Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1, 15 ja 16)

Liikarvon ja tavaramerkin tasearvot, yhteensä 6,4 milj. euroa, ovat 68% suhteutettuna konsernin omaan pääomaan.

Liikarvoista ja tavaramerkistä ei kirjata poistoja, vaan ne testataan mahdollisen arvonalentumisen varalta vähintään vuosittain. Tilinpäätöshetkeltä laaditussa arvonalentumistestauksessa Kermansaven rahavirtaa tuottavan yksikön johdon arvioon perustuvan kerrytettävissä olevan rahamäärän todettiin olevan kirjanpitoarvoa pienemmän. Tästä johtuen tilinpäätökseen kirjattiin arvonalentuminen 0,5 milj. euroa.

Arvonalentumistestausten taustalla olevien rahavirtaennusteiden keskeisten oletusten määrittäminen edellyttää johdon harkintaa mm. liikevaihdon kasvun, kannattavuuden ja diskonttauskoron osalta. Arvonalentumistestauksissa käytettäviin ennusteisiin liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvojen merkittävyydestä johtuen liikarvon ja tavaramerkin arvostus on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.

Laskennallisten verosaamisten arvostus

(Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 1 ja 18)

Laskennallisten verosaamisten tasearvo, 3,1 milj. euroa, on 33% suhteutettuna konsernin omaan pääomaan.

Emoyhtiön verotuksellisia tappioista ja käyttämättömistä verotukseen liittyvistä hyvityksistä kirjattujen laskennallisten verosaamisten arvostus perustuu ennen niiden vanhentumista kertyviin johdon arvioimiin verotettaviin tuloihin.

Olemme testanneet taloudellista ennustamisprosessia ja siihen liittyvää kontrolliympäristöä.

Rahoituksen riittävyyden arvioimiseksi olemme mm. analysoineet yhtiön laatimia rahavirtaennusteita ja herkkyyyslaskelmia sekä ennusteen laatimista varten tuotettujen taustatietojen luotettavuutta.

Olemme arvioineet johdon laatimia herkkyyyslaskelmia testataksemme rahoituksen riittävyyden liikkumavaraa erityisesti suhteessa kovenanttiehtoihin sekä perehtyneet talkkiesiintymän myyntiä koskeviin suunnitelmiin.

Lisäksi olemme arvioineet rahoitusvelkojen luokittelun oikeellisuutta tilinpäätöksessä sekä rahoitusta koskevien liitetietojen asianmukaisuutta ja riittävyyttä.

Olemme haastaneet keskeisiä laskelmissa käytettyjä oletuksia sekä arvioineet kirjattun arvonalentumisen riittävyyttä suhteessa emoyhtiön hallituksen hyväksymiin budjetteihin, konsernin ulkopuolisiin lähteisiin ja omiin näkemyksiimme. Olemme verranneet toteutuneita rahavirtoja johdon laatimiin ennusteisiin.

Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n arvonnäyrityksen asiantuntijoita, jotka ovat testanneet laskelmien teknistä oikeellisuutta ja verranneet käytettyjä oletuksia markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.

Lisäksi olemme arvioineet konsernitilinpäätöksen liikarvoa ja tavaramerkkiä sekä arvonalentumistestausta koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Olemme testanneet taloudellista ennustamisprosessia ja siihen liittyvää kontrolliympäristöä. Lisäksi olemme arvioineet tulosennusteiden toteutumista.

Olemme analysoineet johdon tekemiä arvioita tulevaisuudessa kertyvistä verotettavista tuloista sekä arvioineet taustalaskelmien oletuksia huomioiden

Verotettavista tuloista laadittuihin ennusteisiin liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvojen merkittävyydestä johtuen laskennallisten verosaamisten arvostus on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.

emoyhtiön tuloskehitys ja tulevaisuuden ennusteet. Lisäksi olemme arvioineet laskennallisia verosaamia koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatimissaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

— Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

— Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

— Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

— Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

— Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

— Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituvaa yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 13.4.2007 alkaen yhtäjaksoisesti 12 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän infor-

maation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiassa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 29. maaliskuuta 2019

KPMG OY AB

Kirsi Jantunen
KHT

Yhteystiedot

TULIKIVI OYJ – TEHTAAT JA TOIMISTOT

Pääkonttori ja Juuan tehdas

FI-83900 Juuka
Tel. +358 403 063 100
www.tulikivi.com
etunimi.sukunimi@tulikivi.fi
tulikivi@tulikivi.fi

Suomussalmen tehdas

Saarikyläntie 26
FI-89920 Ruhtinansalmi
Tel. +358 403 063 100

Heinäveden tehdas

Rasihontie 3
FI-79700 Heinävesi
Tel. +358 403 063 100

Espoon tehdas ja toimisto

Lautamiehentie 1
FI-02770 Espoo
Tel. +358 403 063 100

Myyntinäyttelyt Suomessa

Lähin jälleenmyyjä Internet-osoitteessa www.tulikivi.fi

Tytäryritykset

Tulikivi Saksa GmbH
FI-83900 Juuka, Finland
Tel. +358 403 063 100

Tulikivi U.S., inc.

172 South Pantops Dr, Suite B
VA 22911 Charlottesville
Tel. +1-800-843 3473

OOO Tulikivi

ul.Krasnyh Partizan -14
127229 St.Petersburg
Russian Federation
Tel. +7 495 799 3362

Tulikivi ulkomailla

Benelux
Dutry & Co.
Jagershoek 10
B-8570 Vichte, Belgium
Tel. +32 56 776 090

Iso-Britania

Tulikivi UK Limited
Unit H Lakeside Business Park
GL7 5XL ,South Cerney
Gloucestershire
Tel. +44 1285 650 633

Italia

Eurotrias S.R.L. – GMBH
Via Max Planck 13
I-39100 Bolzano
Tel. +39 0 471 201 616

Itävalta

Feuer im Stein GmbH & Co KG
Gewerbepark 1
A-4861 Schörfling am Attersee
Tel. +43 7662 290 61

Latvia

SIA Akmens Krāsnis
Pulkveža Brieža 43
LV-1045 Riga
Tel. +371 6738 1149

Liettua

Kad nebūtų šalta, UAB
Bangų 22a
LT-91251 Klaipėda
Tel. +370 46 256 300

Puola

FI-83900 Juuka, Finland
Tel. +358 403 063 100

Ranska

FI-83900 Juuka, Finland
Tel. +358 403 063 100

Saksa

FI-83900 Juuka, Finland
Tel. +358 403 063 100

Slovakia

TALC s.r.o.
Štiavnička 77
97681 Podbrezova
Tel. +421 904 945 888

Slovenia

Feliksbau d.o.o.
Celovška cesta 317
1210 Ljubljana – Šentvid
Tel. +386 1 421 61 80

Sveitsi

Tiba AG
Hauptstr. 147
CH-4416 Bubendorf
Tel. +41 619 351 710

Tsekin tasavalta

Komiexpert s r.o.
Českomoravská 2255/12a
190 00 Praha 9
Tel. +420 777 718 722

Unkari

Magyar-Norveg KFT
Nagy Lajos
Király útja 81
1148 Budapest
Tel. +36 1 363 3058

USA ja Kanada

Tulikivi U.S., inc.
172 South Pantops Dr, Suite B
VA 22911 Charlottesville
Tel. +1-800-843 3473

Venäjä

OOO Tulikivi
Bersenevskiy lane 3/10 bld 7
Moscow
+7 495 741 00 17

Viro

BALTIC TK GROUP OÜ
Pihlaka 1 a
11216 Tallinn
Tel. +372 6555 486

Lämmöllä,

